

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رشد جوانان ۱۲

فصل نامه سامان بخشی کتاب های آموزشی
وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

دفتر انتشارات کمک آموزشی

مدیر مسئول: علیرضا حاجیان زاده
سرمدیبرون: محمدعلی شامانی / سید امیر رون
مدیر داخلی: محمدحسین معتمدرداد
ویراستار: بهروز راستانی
مدیر هنری: فریبرز سیامک نژاد
طراح جلد و گرافیک متن: عبدالحمید سیامک نژاد
سال انتشار: پاییز ۱۳۸۴
شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه

نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴
وزارت آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۸، دفتر انتشارات کمک آموزشی
صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۳۳۳۱
تلفن: ۸۸۲۰۶۰۷۱ دورنما: ۸۸۳۰۱۴۷۸
آدرس اینترنتی: www.samanketab.com
پست الکترونیکی: [Email:info@samanketab.com](mailto:info@samanketab.com)

فهرست

۴ فراخوان ارسال مقاله و یادداشت

۵ راهنمای تهیه مقالات

۶ کتاب، تجسم یافته‌های علمی، تجربی و پژوهشی

۷ همدلی برای فردای روشن

۱۱ دیدگاه صاحب نظران

۲۰ نهادینه شدن سامان بخشی کتاب‌های آموزشی

۲۲ کتاب‌های آموزشی پنجمین جشنواره‌ی رشد از نگاه آمار

۲۴ معرفی مجموعه راهنماهای تولید کتاب‌های آموزشی

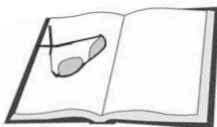
۲۶ رویکرد نوین در تولید محتوای آموزشی

مهدی نوید، معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

بهشید ملاصالحی

سید امیر رون

علیرضا حاجیان‌زاده، مدیرکل دفتر انتشارات کمک آموزشی

محمدعلی شامانی، دبیر جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی

محمدحسین معتمدراد

حضرت علی (ع): اَلْعِلْمُ اَجَلٌ بِيضَاعَةٌ
دانش بالاترین سرمایه است.

ررالحکم و دُرر الکلم

(دانشگاه تهران، ج ۱، ص ۱۶۱، ش ۶۱۲)

بیانیه‌ی هیأت داوران ۳۰

فهرست کتاب‌های برگزیده و تقدیر شده ۴۶

معرفی و سوابق داوران ۷۶

نظرخواهی از خوانندگان ۱۱۷

فصل‌نامه «جوانه» با هدف برقراری ارتباط مناسب‌تر با «ناشران و نویسندگان آموزشی»، در زمینه مباحث مربوطه به تولید کتاب‌های آموزشی مناسب در کشور و بررسی تحولات و پیشرفت‌های علمی جهان، پا به عرصه وجود گذاشت. گام‌های تازه‌ی ما به این مقصود است که بتوانیم از طریق پدیدآورندگان، در راستای تحقق هدف‌های آموزش و پرورش به صورت مستمر و پویا، کیفیت تولید کتاب‌های آموزشی را ارتقا بخشیم.

از این رو، از اندیشمندان و صاحب‌نظران دلسوز نظام آموزش و پرورش، طلب آن داریم آنچه که بازگفتش را برای شکوفایی نظام تولید کتاب‌های آموزشی کشور لازم می‌دانند، با ما در میان بگذارند. منتظر نوشته‌ها، پیشنهادها و انتقادهای شما هستیم.

یادداشت ارسال مقاله فراخوان

فصل نامه آموزشی تحلیلی پژوهشی «جوانه»، از کلیه صاحب نظران، نویسندگان و پدیدآورندگان کتاب های آموزشی و اندیشمندان علاقه مند به مباحث تولید کتاب های آموزشی دعوت می کند، مقالات و یادداشت های خود را با توجه به راهنمای تهیه مقاله تحت موضوعات زیر، برای دبیرخانه سامان بخشی کتاب های آموزشی ارسال دارند:

۱. مطالعات تطبیقی (تجربیات سایر کشورها در تولید کتاب های آموزشی)
۲. کاربرد انواع فناوری اطلاعات و ارتباطات در تولید کتاب های آموزشی
۳. تبیین ویژگی ها و استانداردهای کتاب های آموزشی
۴. معرفی توصیفی کتاب های آموزشی مناسب و برتر
۵. معرفی نشریات، منابع علمی و بانک اطلاعات کتاب های آموزشی داخل و خارج از کشور
۶. آسیب شناسی تولید کتاب های آموزشی مناسب
۷. نیازسنجی آموزشی
۸. مخاطب شناسی
۹. معرفی طرح سامان بخشی کتاب های آموزشی و مؤسسه های انتشاراتی موفق
۱۰. تبیین روش های نوین خودیادگیری و خودارزشیابی
۱۱. مدیریت و مشارکت در تولید کتاب های آموزشی
۱۲. تبیین راهبردهای برنامه ریزی، تولید و ارزشیابی کتاب های آموزشی
۱۳. دورنما و چشم اندازهای آینده تولید کتاب های آموزشی
۱۴. تبیین اصول، رویکردها، اهداف نوین حاکم بر تولید کتاب های آموزشی مناسب

راهنمای تهیه مقالات

نشریه آموزشی، تحلیلی و پژوهشی «جوانه» با هدف اطلاع‌رسانی، اشاعه یافته‌های علمی و ایده‌های نو و تبادل نظر و تجربه بین صاحب‌نظران در زمینه مباحث مربوط به فرایند تولید کتاب‌های آموزشی مناسب منتشر می‌شود تا از این طریق، پدیدآورندگان در راستای تحقق هدف‌های آموزش و پرورش، به صورت مستمر و پویا بر غنای دانش تجربه حرفه‌ای خود بیفزایند و با به کارگیری بهینه ظرفیت‌های موجود، کیفیت تولید کتاب‌های آموزشی را ارتقا بخشند.

راهنمای تهیه مقاله

از استادان، صاحب‌نظران و اندیشمندان محترم عرصه کتاب‌های آموزشی که به منظور همراهی با این فصل‌نامه، مقاله‌های خود را برای انتشار در «جوانه» ارسال می‌دارند تقاضا می‌شود، نکات زیر را رعایت فرمایند:

- حجم مطالب از ۸ صفحه تایپ شده و ۱۳ صفحه دست‌نویس تجاوز نکند.
- مقاله حاوی مقدمه‌ای کوتاه، سابقه موضوع، نتیجه و جمع‌بندی موضوع باشد.
- نسخه اصلی مقاله ارسال شود.
- مقاله ترجمه شده باید با متن اصلی همخوانی داشته باشد و متن اصلی همراه آن ارسال شود. چنانچه مقاله را خلاصه می‌کنید، این موضوع را قید بفرمایید.
- مقاله در مجله یا نشریه دیگری به چاپ نرسیده باشد.
- محل قرار دادن جدول‌ها، نمودارها، شکل‌ها و عکس‌ها، در متن مشخص شود.
- «جوانه» در رد، قبول، ویرایش و تلخیص مقاله‌های رسیده مختار است و از عودت مقاله نیز معذور می‌باشد.
- آرای مندرج در «جوانه» ضرورتاً مبین رأی و نظر «دبیرخانه سامان بخشی کتاب‌های آموزشی» نیست. بنابراین، مسؤلیت پاسخگویی به پرسش‌های خوانندگان با خود نویسنده یا مترجم است.

- اطلاعات کتابداری منابع مورد استفاده برای تدوین مقاله، به ترتیب زیر تنظیم شود:
الف) در مورد کتاب‌ها: نام نویسنده، نام کتاب یا مقاله، نام مترجم (اگر مقاله یا کتاب ترجمه باشد)، نام ناشر، محل نشر، سال نشر، شماره صفحه.
ب) در مورد نشریه: نام نویسنده، نام مقاله، نام مترجم، (اگر مقاله ترجمه باشد)، نام مجله یا نشریه، شماره مجله، سال نشر، شماره صفحه.
- مقاله را به ضمیمه نام و نام خانوادگی نگارنده یا مترجم، درجه علمی یا سمت، آدرس محل کار یا سکونت و شماره تلفن، به آدرس زیر ارسال فرمایید:

تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ وزارت آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۸
دفتر انتشارات کمک آموزشی، فصل‌نامه «جوانه»

کتاب کتاب کتاب

تجسم یافته های علمی، تجربی و پژوهشی

مهدی نوید

معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

طول تاریخ بشری هستند و مطالعه‌ی کتاب، مشارکت زیرکانه و بهره‌گیری هوشمندانه از سال‌ها تحقیق و تلاش و آموخته‌ی «گذشتگان» است.

ثانیاً؛ تحقق رسالت مذکور، کار سترگی است که تنها و تنها در سایه‌ی مشارکت و معاضدت تمام صاحبان اندیشه و فکر به دست می‌آید. بی‌شک در دنیای متحول امروز، آموزش و پرورش به تنهایی نمی‌تواند این رسالت سنگین را بردوش کشد و نیازمند هم‌راهی و هم‌سویی «دیگران» است.

ثالثاً؛ سرعت تغییرات و تحولات در زندگی امروزمین بشر در ابعاد علمی، مهارتی و فناوری از یک سو، و کندی فرایند ورود این تحولات به نظام آموزش و پرورش و تأثیرگذاری در برنامه‌های درسی و تولید رسانه‌های آموزشی از سوی دیگر، اقتضا می‌کند که از سایر رسانه‌ها (به ویژه

یکی از کارکردهای آموزش و پرورش، انتقال موارث علمی و فرهنگی «گذشتگان» به «نسل امروز» است تا آنان را برای زندگی «فردا» آماده سازد. اگر این «انتقال»، آگاهانه و هوشمندانه صورت پذیرد، مسیر عبور از چالش‌های امروز را هموار می‌سازد و زیستن در آینده را آسان و امیدآفرین می‌کند.

برگزاری جشنواره‌ی «کتاب‌های آموزشی رشد» و اجرای طرح «سامان‌بخشی» می‌تواند زمینه‌ساز تحقق این رسالت خطیر باشد و شرایط را برای تأمین این نیاز فرهنگی - اجتماعی آماده سازد. زیرا:

اولاً؛ کتاب، تجسم یافته‌های علمی، تجربی و پژوهشی «دیگران» است که در اختیار «خواننده» قرار می‌گیرد. کتابخانه، مدرسه‌ای است که معلمان آن، فرهیختگان، صاحب‌نظران و اندیشه‌ورزان

کتاب‌های
کمک آموزشی و
کمک درسی (حداکثر
بهره برداری به عمل آید.

بنابراین، دست اندرکاران

طرح «سامان بخشی کتاب‌های

آموزشی» در صدد هستند تا با تبیین
نیازهای نظام آموزشی و با تدوین
استانداردهای آموزش، همگان را به یاری
بطلبند و با تعامل سازنده و اثربخش با
ناشران و اصحاب قلم، زمینه‌ی تحقق
هدف‌های آموزشی و تربیتی را بیش از پیش
فراهم آورند و کودکان و نوجوانان امروز
را برای زندگی فعال، شاداب و بانشاط در
آینده آماده سازند. دستیابی به این مهم،
نیازمند تحولاتی است که باید در فرایند
آموزش و نیز در فرایند تولید و توزیع
کتاب‌های آموزشی و کمک آموزشی
صورت پذیرد تا از ظرفیت و پتانسیل
موجود، حداکثر بهره‌وری به عمل آید.
برخی از این تحولات عبارتند از:

۱. برنامه‌ریزی برای گسترش و بسط
فرهنگ مطالعه بین دانش‌آموزان و معلمان،
و ترغیب ایشان به مطالعه‌ی کتاب‌های

غیردرسی و کمک آموزشی.

۲. تحول در طراحی و تدوین
برنامه‌های درسی و فراهم آوردن زمینه‌ی
توسعه‌ی یادگیری‌ها، تعمیق یافته‌های
غیردرسی و نهادینه‌سازی رویکرد
پرسشگری، تحقیق و مطالعه در کلیه‌ی
طرح‌ها و برنامه‌ها.

۳. همراهی ناشران و تولیدکنندگان
کتاب‌های آموزشی با هدف‌ها و نیازهای
آموزش و پرورش و اولویت بخشیدن به
هدف‌های تربیتی و آموزشی دنیای نشر.

امید آن که با مشارکت و معاضدت
فرهنگتگان، خردورزان و صاحبان قلم و
اندیشه، زمینه‌ی رشد و بالندگی نسل جوان
بیش از پیش فراهم آید.

هدیه‌ای برای فردای روشن

هدیه‌ای

◀ علیرضا حاجیان زاده،

مدیر کل دفتر انتشارات کمک آموزشی

تربیتی، در کنار کتاب درسی و برنامه‌ی رسمی آموزش و پرورش می‌تواند، در تعمیق یادگیری، خلاقیت و تحرک آموزشی، و پرورش استعدادهای نهفته مؤثر و تعیین‌کننده باشد. از این‌رو لازم است، با عرضه‌ی منابع آموزشی متنوع و متکثر، شرایطی را فراهم کنیم تا دانش‌آموزان با سلیقه‌های متفاوت، علاقه‌های گوناگون و متناسب با ظرفیت‌های فردی خود، حق انتخاب داشته باشند.

امروزه، پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی در کشور چنین بستری را فراهم آورده، و به منابع آموزشی تنوع و تکثر بخشیده‌اند. اما این‌که تناسب این منابع آموزشی با برنامه‌ی آموزشی رسمی کشور در چه حد است، و آیا این کتاب‌ها

«مطالعه و پژوهش» در فرایند یاددهی-یادگیری از جمله امور مهمی است که باید در برنامه‌ی رسمی آموزش کشور جایگاه ویژه‌ای یابد تا از این رهگذر بتوانیم، از «حافظه محوری» در نظام آموزشی، به «آموزش فعال» و «آموزش خلاق» دست یابیم و دانش‌آموزان و دانش‌پژوهان ما، به جای انباشته کردن مجموعه‌ای از اطلاعات خام در حافظه‌ی خود، با پرورش ذهن و عقل، چنان به دریایی از علم و معرفت متصل شوند که شکل‌گیری شخصیت فردی و اجتماعی آنان را در پی داشته باشد: چگونه زیستن و بهتر زیستن، چگونه خدمت کردن و بهتر خدمت کردن، و تولید و نشر فرهنگ را بیاموزند، تا از این طریق، تربیت صحیح نسل‌ها تحقق یابد. مطالعه‌ی کتاب‌های مناسب آموزشی و

استانداردهای تولید کتاب‌های آموزشی، برگزاری جشنواره‌های پیاپی برای تشویق پدیدآورندگان کتاب‌های مناسب، و حمایت و معرفی کتاب‌های برگزیده و برتر در پایان کتاب درسی و کتابنامه‌های رشد، پرچم همکاری متقابل ناشران آموزشی و وزارت آموزش و پرورش را به دست گرفت. این دفتر، با عملکرد پنج سال اخیر خود و با جلب اعتماد ناشران توانست، به نقش راهبردی در هدایت و حمایت از

می‌توانند به عنوان منابع مکمل و تأمین‌کننده‌ی هدف‌های آموزشی و پرورشی نقش‌آفرینی کنند، جای بررسی دارد. «دفتر انتشارات کمک‌آموزشی» وزارت آموزش و پرورش، پس از بررسی‌های اولیه، در طول پنج سال گذشته «طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی» را به منظور هماهنگ کردن این ظرفیت بزرگ بازار نشر، با هدف‌های برنامه‌ی درسی، در دستور کار خود قرار داد و با تدوین

پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی دست یابد.

اکنون دفتر انتشارات کمک آموزشی، هم به عنوان امانتداری صدیق در مقابل خانواده‌ها و دانش‌آموزان، با کارشناسی دقیق و داوری عادلانه، بهترین منابع مطالعاتی را در سطح بازار نشر شناسایی و به آن‌ها معرفی می‌کند، و هم به عنوان حافظ منافع ناشران آموزشی که در جهت تأمین هدف‌های آموزش و پرورش گام برمی‌دارند، شرایط لازم را به منظور توزیع بهینه‌ی کتاب و ایجاد بازاری مناسب برای فروش محصولات آن‌ها، فراهم می‌آورد. اعتماد این دو رکن اساسی، یعنی پدیدآورندگان و مصرف‌کنندگان، به چنین مرکزیتی در وزارت آموزش و پرورش، مرهون اجرای درست طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی است که در سال‌های اخیر، در «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» در جریان است.

امروزه، شاهد آن هستیم که سال به سال در فراخوان جشنواره، کتاب‌های بیش‌تری به دبیرخانه ارسال می‌شوند و هر ساله درصد بالاتری از کتاب‌ها به عنوان کتاب مناسب شناخته می‌شوند. یعنی اگر در اولین سال حدود ۱۹ درصد از کتاب‌های واصله مناسب تشخیص داده شدند، در جشنواره چهارم این رقم به ۴۳ درصد رسیده است. این نشان‌دهنده‌ی تأثیر طرح سامان‌بخشی و

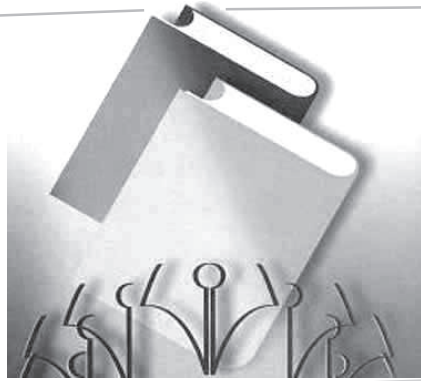
همکاری و همراهی پدیدآورندگان و ناشران آموزشی با این طرح است. متقابلاً نیز شاهد آن هستیم که خانواده‌ها و دانش‌آموزان برای انتخاب کتاب از سردرگمی در این بازار پرهیاهو درآمده‌اند و با مراجعه به صفحات پایانی کتاب درسی، کتابنامه‌های رشد و کتاب «سایت سامان کتاب»، کتاب موردنظر خود را با اطمینان خاطر انتخاب می‌کنند. ما امیدواریم این روند به نحوی دنبال شود که در چند سال آینده، درصد تولید کتاب‌های مناسب با همین پیشرفت به اوج خود برسد، پالایشی واقعی در بازار نشر کتاب‌های آموزشی تحقق یابد و فرهنگ انتخاب کتاب مناسب و استفاده از کتاب‌های آموزشی مفید، در میان دانش‌آموزان و خانواده‌ها ترویج یابد. در این صورت است که می‌توانیم، مقدمات تحول در نظام آموزشی کشور را فراهم سازیم.

امید است، با تجدیدنظر و تحول در شیوه‌ی ورود به دانشگاه‌ها که امروزه منحصر به یک روش کلیشه‌ای است، و نظام آموزشی کشور و منابع آموزشی بازار نشر را تحت الشعاع خود قرار داده، شاهد رونق بیش‌تر علمی باشیم که رهبر فرزانه از آن به عنوان جنبش نرم‌افزاری یاد کرده است. امیدوارم در سایه این تلاش مقدس، همدلی تا فردای روشن این سرزمین ادامه داشته باشد.

برای یک ملت، خسارتی بزرگ است که افراد آن با کتاب
سروکار نداشته باشند. آیت الله خامنه‌ای

دیدگاه صاحب‌نظران:

ضرورت حمایت و هدایت تولید کتاب‌های آموزشی

اشاره

این‌بار پرسش‌هایمان را با چهار تن از کارشناسان کهنه‌کار فرهنگی در میان گذاشته‌ایم با آقایان: **ابوالقاسم جاریانی، غلامعلی احمدی، ابراهیم آزاد و عبدالحسین آذرنگ.**

جاریانی فوق‌لیسانس الکترونیک، احمدی دکترای برنامه‌ریزی درسی، آزاد فوق‌لیسانس علوم تربیتی با گرایش برنامه‌ریزی آموزشی و آذرنگ دکترای ناتمام اطلاع‌رسانی دارد. هر یک بیش از ۳۰ سال سابقه‌ی آموزش و نگارش و پژوهش دارند و از نام‌آوران عرصه‌ی تعلیم و تربیت و فرهنگ محسوب می‌شوند. از میان آنان تنها آذرنگ است که ظرافت‌های اطلاع‌رسانی و بهره‌گیری از منابع، بر دیدگاه‌هایش غلبه دارد و سایر دوستان، از دیدگاه‌های کاملاً آموزشی، به آن معنا که در آموزش و پرورش مطرح است، برخوردارند.

بی‌شک پاسخ ایشان به این پرسش‌ها، برای اطلاع کامل از نقطه نظر ایشان کافی نیست و امیدواریم این آشنایی بابتی بگشاید بر ای نشست‌ها و گفت‌وگوهای مفصل‌تر.

الف) تعریف شما از کتاب آموزشی مناسب چیست؟

تدبیرهای ارتباطی، به گونه‌ای به آموزش گیرنده منتقل کند که هدف اصلی کتاب و پدیدآورنده‌ی آن از انتقال برآورده شود.

احمدی: یکی از محصولات فرایند برنامه‌ریزی درسی است. یک ماده‌ی آموزشی است که بخش عمده‌ای از هدف‌های آموزشی و پرورشی برنامه‌ی آموزشی را محقق می‌سازد. کتاب درسی مجموعه‌ای از واحدهای یاددهی-یادگیری است که همراه با ضمایم خود، مانند کتاب کار، راهنمای معلم و سایر مواد آموزشی، به عنوان طرحی مستند برای آموزش و یادگیری در یک نظام آموزش رسمی (مدرسه) به کار گرفته می‌شود. کتاب درسی مهم‌ترین بخش یک بسته‌ی آموزشی است.

ب) نقش کتاب‌های آموزشی در فرایند یاددهی-یادگیری چه می‌تواند باشد؟

جاریانی: کتاب‌های آموزشی می‌توانند با خلق نگرش‌های نو و ارائه روش‌های جدید، فرایند یاددهی-یادگیری را توسعه بخشند و اصول، مفاهیم، اصطلاحات و

مهندس جاریانی

جاریانی: کتاب آموزشی کتابی است غیر درسی که به نوبه‌ی خود به دو دسته‌ی کمک آموزشی و کمک درسی تقسیم می‌شود. کتاب‌های آموزشی هدف‌های متنوعی دارند که مهم‌ترین آن‌ها، کمک به دانش‌آموزان برای یادگیری عمیق‌تر و مؤثرتر، و کمک به معلمان و برنامه‌ریزان درسی در جهت بهبود و روش‌های تدریس و اطلاع از دستاوردهای نوین آموزشی است.

آزاد: برنامه‌های درسی در هر دوره‌ی تحصیلی، نیازمند توسعه‌ی مفاهیم و گسترش محتوا، در قالب مصادیق هستند. کتاب‌های درسی، به لحاظ محدودیت‌ها زمانی، مکانی و خصوصیات رشدی فراگیران (تفاوت‌های فردی)، این امکان را فراهم نمی‌آورند. اگرچه بخشی از این مأموریت در قالب کتاب‌های درسی به صورت تکالیف یادگیری متنوع و به تناسب سلیقه‌های فراگیران امکانپذیر است، اما قیمت اعظم آن برای شناسایی استعدادهای برتر و جبران کاستی‌های یادگیری معطل می‌ماند. کتاب‌های آموزشی مناسب کتاب‌هایی هستند که در راستای برنامه‌های درسی، اهتمام خویش را به این حوزه معطوف می‌نمایند.

آذرنگ: کتابی که بتواند مبحثی را، مفهومی را، دانش یا مهارتی را به کمک

دانش‌های نوین را با استفاده از فناوری‌های جدید آموزشی بهبود دهند.

آزاد: فرایند یاددهی و یادگیری، مسیری تعاملی بین معلم و دانش‌آموز، دانش‌آموز با دانش‌آموز؛ دانش‌آموز با محتواست و براساس تفاوت‌های محیطی و فردی سرعت آن تغییر می‌کند. در این مسیر، موانع بسیاری وجود دارند که از جمله آن‌ها، نبود فرصت‌های یادگیری منعطف و کمک‌کننده است. کتاب‌های آموزشی ایجادکننده‌ی این فرصت‌های یادگیری خواهند بود.

احمدی: بدین قرار می‌توان فهرست نمود: ۱. به فرایند یاددهی-یادگیری

سندیت می‌بخشد؛ ۲. در برگیرنده سیلاب‌ها (سرفصل‌های) یک برنامه‌ی درسی است؛ ۳. محتوایی برای تحقق بخشیدن به هدف‌های آموزشی و پرورشی در برنامه‌ی درسی است؛ ۴. سندی است که

پیوند میان معلم و فراگیران را به نحو مطلوب فراهم می‌آورد.

پ) وضعیت کنونی انتشار کتاب‌های آموزشی در کشور چگونه است؟

جاریانی: در سال‌های اخیر، انتشار کتاب‌های آموزشی، رشد قابل توجهی داشته است؛ به نحوی که توانسته است، با خلق و معرفی شیوه‌های جدید آموزشی، بستر مناسبی برای جویندگان علم و دانش فراهم آورد و اگر این مهم روندی برنامه‌ریزی شده و منطبق با موازین علمی داشته باشد، شکوفایی بیش‌تری به همراه خواهد داشت.

آزاد: سیر تکوینی کتاب‌های آموزشی رشد پاینده و روبه‌تعالی است، و به دلیل اعتنای وزارت آموزش و پرورش و تغییر رویکردهای برنامه‌های درسی (فعالیت‌محوری)، دارای جهت‌گیری‌های خوبی شده است، سرمایه‌گذاری در این بخش جزو گزینه‌های ناشران قرار گرفته است، اما هنوز تا شرایط ایده‌آل فاصله‌ی زیادی داریم؛ گرچه قابل جبران و برنامه‌ریزی است.

آذرنگ: آن‌ها را به چند دسته باید تقسیم کرد: پیش از

کتاب درسی
مهم‌ترین بخش
یک بسته‌ی
آموزشی است

احمدی: در هفت سال گذشته، به خصوص برای ابتدایی و راهنمایی خیلی بهتر شده است، ولی هنوز در آغاز راه هستیم. مثلاً در فرایند برنامه ریزی درسی، بیشترین تأکید ما بر تولید کتاب درسی است، در حالی که در ۱۵ سال گذشته، در برنامه ریزی درسی، تأکید بر تولید بسته‌ی آموزشی بوده است. یکی از اجزای مهم بسته‌ی آموزشی که جنبه‌ی محوری دارد، کتاب درسی است.

ت) مهم‌ترین مشکلات حوزه‌ی نشر کتاب‌های آموزشی کدامند؟

جاریانی: مهم‌ترین مشکل، انحصار در تألیف کتاب‌های درسی است. بنابراین، اگر سیاست چند تألیفی، مورد توجه برنامه‌ریزان درسی و مسؤولان

دبستان؛ دبستانی؛ راهنمایی؛ دبیرستانی؛ هنرستانی؛ فوق دبیرستانی؛ دانشگاهی؛ منابع خودآموزی؛ منابع برای آموزش‌های خاص. هر کدام از این‌ها ویژگی مخصوص به خود را دارد و با توجه به دو عامل مهم، یعنی کاربرد منابع و مخاطب منابع می‌توان درباره‌ی آن‌ها داوری کرد. شاید داوری کلی در باب منابع آموزشی میسر نباشد، زیرا که منابع باید نخست دسته دسته بررسی شده باشند تا بتوان بر پایه‌ی بررسی‌ها، به نتیجه‌گیری‌های کلی و عمومی دست زد. اما اجمالاً، یک اصل مهم این است که کتاب آموزشی باید در آموزش گیرنده، انگیزه‌ی فردی برای یادگیری ایجاد کند. بنده در کم‌تر منبع آموزشی فارسی این اصل را دیده‌ام. در کتاب‌های دبستانی و دبیرستانی، انگیزه‌آفرینی حتماً باید بسیار قوی باشد، که نیست. و در کتاب‌های دانشگاهی باید نیرومند باشد، که آن هم نیست. تصور می‌کنم، با توجه به فناوری جدید در تولید منابع چند رسانه‌ای که امکانات بسیار زیادی در آموزش ایجاد می‌کند، تجدید نظر در روش‌های تولید منابع آموزشی و روزآمد کردن شیوه‌های انتقال، ضرورت دارد.

آذرنگ

جهت گیری های غیر برنامه ای در وزارت آموزش و پرورش؛ ۸. بی اهمیت بودن کتابخانه های مدرسه ها.

آذرننگ: این گونه می توان به آن اشاره نمود: ۱. پائین بودن سطح فناوری های جدید تولید منابع؛ ۲. ناآشنایی و کم آشنایی پدیدآورندگان با روش های نویسندگی خلاق و شیوه های انتقال و انگیزه آفرینی؛ ۳. حرفه ای نبودن ناشران منابع آموزشی در انتشار این دست آثار؛ ۴. نازل بودن سطح ویراستاری در منابع آموزشی؛ ۵. توزیع، عرضه، تبلیغ و فروش نارسا و بد.

احمدی: از جمله مهم ترین مشکلاتی که می توان به آن اشاره نمود: ۱. کمبود کارشناسان برنامه ریزی درسی که هم با محتوا و هم با روش های تدریس و ارزشیابی آشنا باشند.

۲. تک مؤلف بودن کتاب های درسی، در حالی که کتاب درسی باید به صورت تیمی و شورایی تألیف شود. ۳. نامناسب بودن جنبه های تصویری، کاغذ، جلد و... کتاب.

کتاب آموزشی باید در آموزش گیرنده، انگیزه ی فردی برای یادگیری ایجاد کند

ذی ربط قرار گیرد، نیروهای متخصص، خلاق، نوآور و آشنا به تعلیم و تربیت وارد عرصه آموزش و پرورش می شوند. البته این مهم نیازمند حمایت های معنوی «سازمان پژوهش و برنامه ریزی درسی» است.

آزاد: مهم ترین آن بدین قرار است: ۱. تألیف بدون توجه به

برنامه های درسی؛ ۲. تألیف کتاب های حل مسأله؛ ۳. نداشتن هیأت علمی در مؤسسات نشر؛ ۴. حرفه ای نبودن در تألیف کتاب های آموزشی؛ ۵. سرمایه گذاری ناچیز برای تألیف؛ ۶. نبود تألیف گروهی و چند تخصصی که در حوزه ی کتاب های آموزشی یک اصل است؛ ۷. ترس از مخاطرات سرمایه گذاری در حوزه ی آموزشی به دلیل

مهندس آزاد

۴. جذاب نبودن محتوا و تصویرها.
۵. بی توجهی به ارتباط افقی و عمودی مطالب در اغلب کتاب‌ها.
۶. پیروی نکردن از اصول و معیارهای تدوین کتاب‌های درسی.

و معنوی وزارت آموزش و پرورش می‌تواند بسیار تأثیرگذار و تعالی بخش باشد. علاوه بر این، سمت و سوی بازار را در جهت آموزشی تغییر داده است.

آذرننگ: من تاکنون به طرح سامان بخشی برنخورده‌ام که برای برطرف ساختن مشکلات منابع آموزشی، موضوع را از همه‌ی جوانب بررسی کرده باشد. اگر هم چنین طرحی تهیه یا ارائه شده است، من اطلاع ندارم.

ث) تأثیر طرح سامان بخشی را تا چه اندازه ارزیابی می‌کنید؟

جاریانی: طرح سامان بخشی باعث مشارکت همگانی در عرصه‌ی تولید محصولات علمی و فرهنگی کشور می‌شود و ناشران منابع آموزشی و علمی در گردونه‌ی تحولات جدید، خصوصاً فناوری‌های نوین آموزشی، به عنوان بخش عظیمی از پتانسیل‌های علمی

از طریق جشنواره، تعامل بین تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان قطعاً بیش‌تر خواهد شد

احمدی: منظورتان را از طرح سامان بخشی نمی‌فهمم. اگر مرادتان مقاله‌ها و اظهار نظرهایی است که در نشریه‌ی «جوانه» می‌آید، بیش‌تر این مطالب علمی و تخصصی نیستند و نظرات تجربی افراد را منعکس می‌کنند. البته تلاش‌های دفتر انتشارات کمک آموزشی، به خصوص برگزاری دورها و کارگاه‌های آموزشی در این زمینه قابل تحسین است.

کشور، وارد عرصه‌ی آموزش و پرورش خواهند شد.

ج) نظرتان درباره‌ی جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی چیست؟

جاریانی: جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی می‌تواند، با حمایت و ساماندهی وضعیت کتاب‌های آموزشی و

آزاد: بسیار طرح خوبی است و تاکنون در اجرا تقریباً موفق بوده است. این طرح با جلب مشارکت ناشران و ایجاد باور در آن‌ها، و هدایت و کمک مادی

احمدی

کمک آموزشی، باعث توسعه و ترویج علم برای پدیدآوردن گانی شود که در جهت هدف های آموزشی و پرورشی

وزارت آموزش و پرورش گام بر می دارند. از طریق

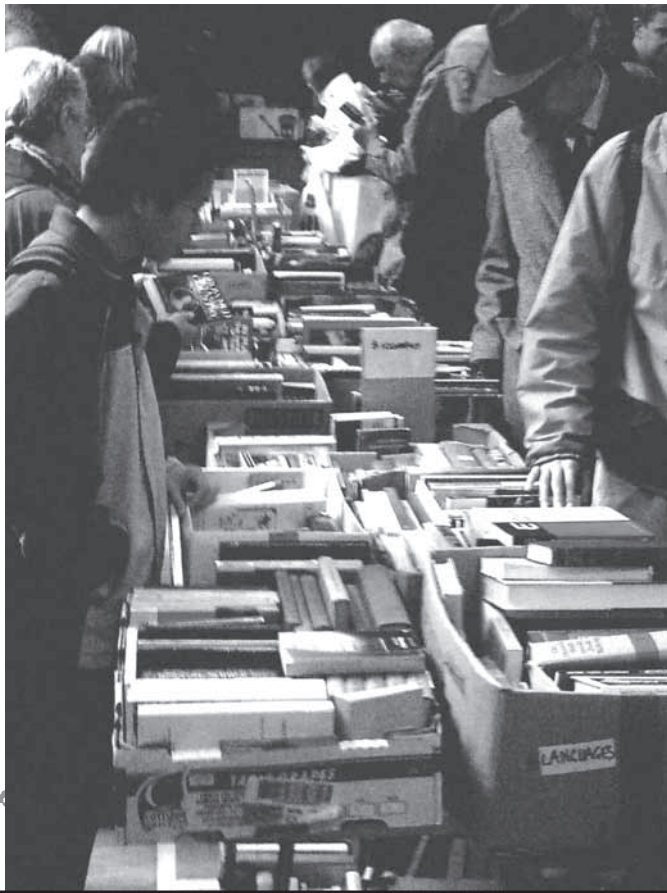
جشنواره، تعامل بین تولیدکنندگان و مصرف کنندگان قطعاً بیش تر خواهد شد.

آزاد: جشنواره اقدام بسیار خوب و ارزشمندی است که باید ادامه یابد. به مرور چارچوب های کلی کتاب های آموزشی در هر

حوزه را تدوین و منتشر کند و علاوه بر این، حرکت آن باید رشد یابنده و در سیاست گذاری ها تأثیرگذار باشد.

آذرننگ: تا اصل موضوع درست رسیدگی و مشکل اصلی حل نشود، این گونه اقدامات که تأثیر آن ها به هر حال جنبی است، به نتیجه ی مطلوب نخواهد رسید. یادمان باشد، منابع آموزشی از ابزارهای مهم تحول هستند و جامعه ی ما به تحول در همه ی عرصه ها نیاز دارد. از این زاویه ی مهم باید به قضیه

جشنواره فقط جنبه ی نمایشی نداشته باشد، بلکه با یک گروه علمی، و با تحلیل کتاب های مناسب، به مؤلفان آموزش هم بدهند

نگاه کرد.

معنی که وزارت آموزش و پرورش، با جهت گیری های مناسب در برنامه های درسی و یا باز کردن دامنه ی فعالیت بخش خصوصی، باید فرصت های لازم را برای چاپ و انتشار کتاب های آموزشی فراهم آورد. این فرصت ها در سال های اولیه می تواند به صورت کمک های مادی به ناشران، انجام خدمات کارشناسی رایگان، چاپ کتاب ها در مجموعه ی چاپخانه های مربوطه، حمایت صنفی، خرید برای کتابخانه های مدرسه ها، معرفی ناشران برتر و به کارگیری آن ها در حوزه های کتاب های درسی جلوه نماید.

آذرنگ: بدین گونه می توان به آن اشاره نمود: ۱. تا حد ممکن از اجرا و دخالت پرهیزید؛ ۲. سیاست حداکثر حمایت و حداقل دخالت را دنبال کند؛ ۳. به بخش خصوصی امکان فعالیت بدهد؛ ۴. دست آموزشگران را در محدوده هایی که بقیه ی جهان آزاد گذاشته اند، باز بگذارد؛ ۵. تربیت آموزشگران را در وهله ی نخست و مهم تر از تربیت آموزش گیرندگان بداند؛ ۶. سیاست ایجاد زیر ساخت منابع آموزشی و تشویق تولید در این زمینه را دامن بزند؛ ۷. مطالعه ی تطبیقی در منابع آموزشی کشورهای گوناگون را جدی بگیرد؛ ۸. به بومی کردن مباحث آموزشی، با تأکید بر جنبه های محلی، توجه جدی کند؛ ۹. ابتدا خودش و

احمدی: با جشنواره موافقم ولی آیا جز بخش دولتی - منظورم دفتر انتشارات کمک آموزشی است، گروه های دیگری هم به این کار مشغولند؟ یادتان باشد، کتاب آموزشی با کتاب درسی فرق دارد. تعریف شما از کتاب آموزشی چیست؟ به نظر من، هر کتابی، حتی کتاب شعر یا قصه می تواند آموزشی باشد. بحث در این مورد نیاز به وقت بیش تری دارد.

چ نقش وزارت آموزش و پرورش در فرایند انتشار کتاب های آموزشی چه می تواند باشد؟

جاریانی: وزارت آموزش و پرورش می تواند، با استفاده از رسانه های خبری و پتانسیل موجود در کتاب های درسی، دانش آموزان و اولیای آنان را در انتخاب صحیح کتاب های آموزشی راهنمایی کند و از این رهگذر باعث جلب مشارکت همگانی، و درک نیازهای فراگیران شود و جذب و هدایت سرمایه های انتشاراتی کشور را سامان بخشی کند. به علاوه می تواند انحصار بخش دولتی را در تولید محصولات آموزشی بشکند تا بخش خصوصی نیز وارد این عرصه شود و فرصت جدیدی در عرضه ی تولیدات علمی و فرهنگی کشور پدید آید. آزاد: بسیار تعیین کننده است. به این

پدیدآورندگان منابع آموزشی را نقد کند تا راه برای ارائه ی طرح و اندیشه باز شود.

احمدی: بنده چهار سال عضو شورایی بودم که قرار بود، اصول و معیارهایی برای این کار تدوین شود، ۳۲ معیار برای این کار قبلاً عرضه کردم و در حال حاضر آمادگی دارم چارچوب یک طرح (پروژه) که هم جنبه ی پژوهشی داشته باشد و هم جنبه ی تولیدی، این کار را انجام دهم.

جشنواره ی کتاب های آموزشی هم مانند جشنواره ی رشد (فیلم های آموزشی) عمل می کند که سال ها از اجرای آن می گذرد، ولی در دفتر تکنولوژی، هنوز نمی دانیم که واقعا فیلم آموزشی چیست و چه ویژگی هایی دارد. به هر حال شروع این کار را باید به فال نیک گرفت؛ به شرط این که این جشنواره فقط جنبه ی نمایشی نداشته باشد، بلکه با یک گروه علمی، و با تحلیل کتاب های مناسب، به مؤلفان آموزش هم بدهند.

جمع بندی

◀ دو تن از پاسخ دهندگان که دریافتشان از کتاب آموزشی، کتاب درسی بوده است، با «طرح سامان بخشی» نیز هیچ آشنایی ندارند و درباره ی «جشنواره ی کتاب های آموزشی» هم به طور کلی اظهار نظر کرده اند؛ تا حدی که استاد ارجمند آقای

احمدی، اطلاع ندارند که در این جشنواره، ناشران غیردولتی نیز دارای حضوری چشمگیر هستند. این موضوع نشان می دهد که ما هنوز نتوانسته ایم طرح سامان بخشی و جشنواره ی کتاب های آموزشی را در سطحی وسیع به دست اندرکاران عرصه ی تعلیم و تربیت معرفی کنیم و طبعاً دستاوردهای ارزشمند این دو نیز از نظرها مخفی مانده اند.

◀ دو تن دیگر از پاسخ دهندگان که به تحولات اخیر انتشار کتاب های آموزشی توجه داشته اند، با طرح سامان بخشی و جشنواره ی کتاب های آموزشی نیز کاملاً آشنایی دارند و از آن ها ارزیابی مثبتی دارند. ◀ متأسفانه به جز آقای آزاد، دوستان به پرسش در مورد مشکلات حوزه ی نشر کتاب های آموزشی پاسخ مناسبی نداده اند؛ یا پاسخشان فقط در مورد کتاب های درسی است، و یا بسیار کلی اظهار نظر کرده اند.

◀ همه ی دوستان، سیاست «حمایت و هدایت ناشران کتاب های آموزشی» را به وزارت آموزش و پرورش توصیه می کنند؛ جز آقای آذرننگ که تأکید دارد، این وزارتخانه «سیاست حداکثر حمایت و حداقل دخالت را دنبال کند.»

«طرح سامان بخشی» از زحمتی که دوستان بزرگوار برای پاسخ به پرسش ها متحمل شده اند، سپاسگزار است و راهنمایی های ایشان را همواره در نظر خواهد داشت.

سامان بخشی کتاب های آموزشی نهادینه شدن

محمدعلی شامانی
دبیر جشنواره

اولیا به خرید و مطالعه ی کتاب های آموزشی استاندارد.

طرح سامان بخشی در واقع هدایت دو فرایند تولید و مصرف کتاب های آموزشی را مورد توجه قرار داده است. کمک به فرایند تولید از راه های زیر انجام می شود:

■ تعیین استانداردهای عمومی و اختصاصی کتاب های آموزشی در دوره های تحصیلی و حوزه های گوناگون درسی؛

■ اعلام نیازهای آموزشی دانش آموزان و معلمان در رشته ها و دوره های گوناگون به مؤلفان، مترجمان و ناشران؛

- برگزاری جشنواره ی کتاب های آموزشی با هدف تشویق پدیدآورندگان به کیفیت بخشی و ارتقای محتوای کتاب های آموزشی، مطابق با استانداردهای آموزشی.

کمک به فرایند مصرف کتاب های آموزشی نیز در این طرح از راه های زیر انجام می شود:

افزایش تقاضا و نیاز به کتاب ها و منابع آموزشی، موجبات پروتق شدن بازار نشر آموزشی را طی سال های اخیر فراهم کرده است. وزارت آموزش و پرورش، به عنوان متولی امر آموزش در کشور، ضمن استقبال از این فضا، هدایت و ساماندهی بازار نشر آموزشی را در جهت تحقق هدف های نظام آموزشی و تعمیق و توسعه ی فرایند یاددهی-یادگیری بر خود فرض دانسته و از سال ۱۳۷۹، در قالب «طرح سامان بخشی کتاب های آموزشی»، به این مهم اقدام کرده است. هدف های اصلی طرح سامان بخشی

کتاب های آموزشی عبارتند از:

(الف) هدایت و تشویق مؤلفان، مترجمان و ناشران کتاب های آموزشی به تولید کتاب های مورد نیاز معلمان و دانش آموزان، مطابق با ضوابط و استانداردهای آموزشی؛

(ب) ترغیب معلمان و دانش آموزان و

■ معرفی آثار آموزشی مناسب و استاندارد، از طریق انتشار کتابنامه‌های رشد؛

■ معرفی کتاب‌های برگزیده و استاندارد در پایان کتاب‌های درسی؛

■ معرفی کتاب‌های مناسب در وب‌سایت اطلاع‌رسانی سامان کتاب (www.samanketab.com).

اکنون که در آستانه‌ی برگزاری پنجمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد قرار داریم، می‌توان میزان تحقق هدف‌های طرح سامان‌بخشی را در دو حوزه‌ی تولید و مصرف کتاب‌های آموزشی با کمک صاحب‌نظران حوزه‌ی نشر، مؤلفان، مترجمان و کارشناسان آموزشی، به صورت علمی مورد ارزیابی قرار داد.

آنچه از هم‌اکنون در این ارزیابی به طور بارزی خودنمایی می‌کند این است که ناشران، مؤلفان و مترجمان وجهه‌ی نظر و نگرش مثبتی نسبت به این طرح پیدا کرده‌اند و اعتماد و اعتقاد آن‌ها به اعتبار و جامعیت معیارها و استانداردهای تعیین شده، بیش از پیش افزایش یافته است. افزایش شمار ناشران شرکت‌کننده در جشنواره، همچنین افزایش تعداد و عنوان‌های آثار ارسالی، و بالاخره افزایش درصد کتاب‌های مناسب در سال‌های اخیر، مؤید این اعتبار و اعتماد و موفقیت طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی است.

در حوزه‌ی مصرف کتاب‌های آموزش استاندارد نیز، با معرفی کتاب‌های مناسب

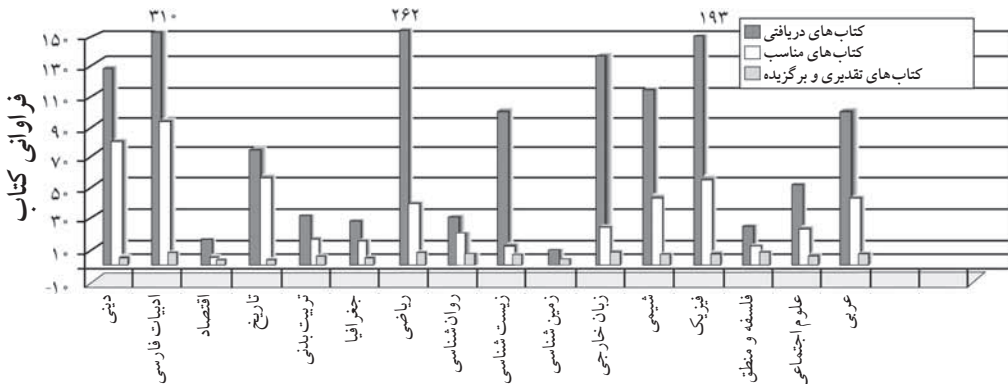
به عنوان منابع کمک‌آموزشی و مکمل در انتهای کتاب‌های درسی دوره‌ی ابتدایی و راهنمایی، شتاب گرفتن انتشار کتابنامه‌ها، و نیز راه‌اندازه «سایت سامان کتاب»، گام‌های بلندی برداشته شده است. در مجموع، طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی، اگرچه شکلی نهادینه پیدا کرده است و هر سال بر دامنه‌ی آثار و برکات خود می‌افزاید، اما تا به دستیابی به همه‌ی هدف‌های خود راه درازی در پیش دارد که کمک، یاری و همت همه‌ی کارشناسان و صاحب‌نظران، و مؤلفان و ناشران و دست‌اندرکاران امور نشر آموزش را می‌طلبد. در این جا، ضمن تقدیر و تشکر از همکاری و کمک همه‌ی این عزیزان، بار دیگر دست همکاری و یاری به سویشان دراز می‌کنیم و صمیمانه دعوت می‌کنیم، ما را تا تحقق کامل هدف‌های طرح همراه و یاور باشند.

کتاب‌های آموزشی پنجمین

جدول و نمودار ۱ - توزیع فراوانی کتاب‌های آموزشی دوره آموزش

متوسطه نظری و پیش‌دانشگاهی (چاپ اول ۸۱ تا ۸۳)

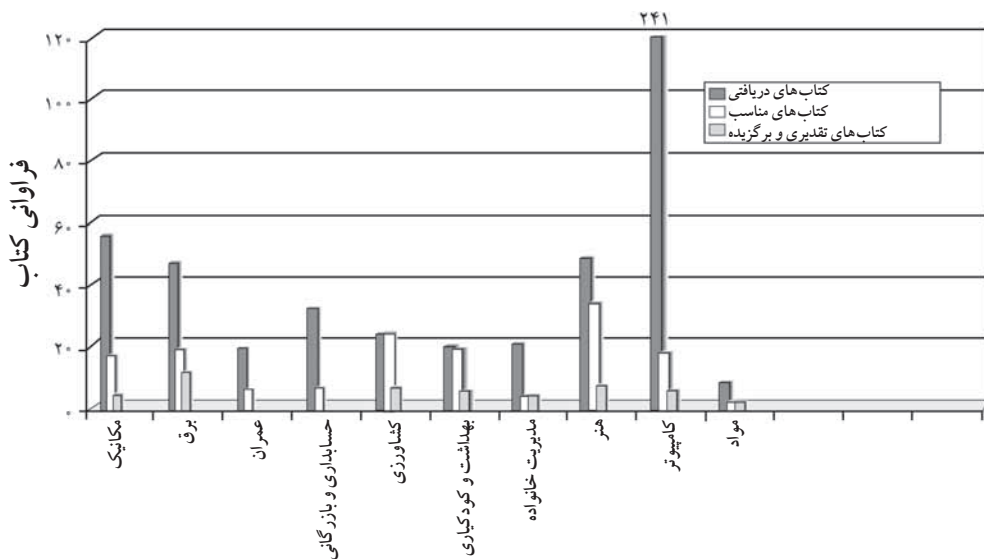
ردیف	عنوان آموزشی	مرتبط دریافت شده از سوی دبیرخانه		مناسب و مرتبط با برنامه درسی		تقدیری و برگزیده در جشنواره		تقدیری و برگزیده نسبت به دریاقتی		مناسب	تقدیری و برگزیده نسبت به مناسب
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی		
۱	دینی	۱۲۸	۸,۱۳	۷۸	۱۵,۳۹	۳	۵,۳۶	۳	۶۰,۹۴	۳,۸۵	
۲	ادبیات فارسی	۳۱۰	۱۹,۶۹	۹۲	۱۸,۱۵	۶	۱۰,۷۱	۴	۲۹,۶۸	۶,۵۲	
۳	اقتصاد	۱۱	۰,۷	۱	۰,۲	-	-	-	۹,۰۹	-	
۴	تاریخ	۷۱	۴,۵۱	۵۶	۱۱,۰۵	۳	۵,۳۶	۲	۷۸,۸۷	۵,۳۶	
۵	تربیت بدنی	۲۸	۱,۷۸	۱۵	۲,۹۶	۲	۳,۵۷	۲	۵۳,۵۷	۱۳,۳۳	
۶	جغرافیا	۲۵	۱,۵۹	۱۳	۲,۵۶	۳	۵,۳۶	۱	۵۲	۲۳,۰۸	
۷	ریاضی	۲۶۲	۱۶,۶۵	۳۶	۷,۱	۴	۷,۱۴	۴	۱۳,۷۴	۱۱,۱۱	
۸	روانشناسی	۲۸	۱,۷۸	۱۶	۳,۱۶	۳	۵,۳۶	۳	۵۷,۱۴	۱۸,۷۵	
۹	زیست‌شناسی	۹۹	۶,۲۹	۱۴	۲,۷۶	۴	۷,۱۴	۴	۱۴,۱۴	۲۸,۵۷	
۱۰	زمین‌شناسی	۶	۰,۳۸	۱	۰,۲	-	-	-	۱۶,۶۶	-	
۱۱	زبان خارجی	۱۳۲	۸,۳۹	۱۸	۳,۵۵	۴	۷,۱۴	۳	۱۳,۶۴	۲۲,۲۲	
۱۲	شیمی	۱۱۲	۷,۱۲	۴۲	۸,۲۸	۵	۸,۹۳	۴	۳۷,۵	۱۱,۹۱	
۱۳	فیزیک	۱۹۳	۱۲,۲۶	۵۴	۱۰,۶۵	۵	۸,۹۳	۵	۲۷,۹۸	۹,۲۶	
۱۴	فلسفه و منطق	۲۱	۱,۳۳	۹	۱,۷۷	۴	۷,۱۴	۳	۴۲,۸۶	۴۴,۴۴	
۱۵	علوم اجتماعی	۴۹	۳,۱۱	۲۰	۳,۹۶	۵	۸,۹۳	۵	۴۰,۸۲	۲۵	
۱۶	عربی	۹۹	۶,۲۹	۴۲	۸,۲۸	۵	۸,۹۳	۳	۴۲,۴۲	۱۱,۹۱	
	جمع کل	۱۵۷۴	۱۰۰	۵۰۷	۱۰۰	۵۶	۱۰۰	۴۶	۳۲,۲۱	۱۱,۰۴	

جشنواره‌ی رشد از نگاه آمار

جدول و نمودار ۲- توزیع فراوانی کتاب‌های آموزشی دوره آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کار دانش (چاپ اول ۸۱ تا ۸۳)

ردیف	عنوان آموزشی	مرتبط دریافت شده از سوی دبیرخانه		مناسب و مرتبط با برنامه درسی		تقدیری و برگزیده در جشنواره		تقدیری و برگزیده نسبت به دریاقتی مناسب	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۱	مکانیک	۵۵	۹,۹۵	۱۶	۱۱,۶۸	۵	۱۳,۱۶	۳	۲۹,۰۹
۲	برق	۴۶	۸,۳۲	۱۸	۱۳,۱۴	۱۰	۲۶,۳۲	۳	۳۹,۱۳
۳	عمران	۱۸	۳,۲۶	۴	۲,۹۲	-	-	-	۲۲,۲۲
۴	حسابداری و بازرگانی	۳۲	۵,۷۹	۶	۴,۳۸	-	-	-	۱۸,۷۵
۵	کشاورزی	۶۵	۱۱,۷۶	۲۴	۱۷,۵۲	۵	۱۳,۱۶	۱	۳۶,۹۲
۶	بهداشت و کودکانی	۲۲	۳,۹۸	۱۷	۱۲,۴۱	۳	۷,۸۹	۳	۷۷,۲۷
۷	مدیریت خانواده	۲۰	۳,۶۲	۳	۲,۱۹	۳	۷,۸۹	۳	۱۵
۸	هنر	۴۷	۸,۵۰	۳۳	۲۴,۰۹	۷	۱۸,۴۲	۶	۷۰,۲۱
۹	کامپیوتر	۲۴۱	۴۳,۵۹	۱۶	۱۱,۶۸	۴	۱۰,۵۳	۲	۶,۶۳
۱۰	مواد	۷	۱,۲۷	۱	۰,۷۳	۱	۲,۶۳	۱	۷۷,۲۴
	جمع کل	۵۵۳	۱۰۰	۱۳۷	۱۰۰	۳۸	۱۰۰	۲۶	۲۸,۲۴

معرفی مجموعه راهنماهای تولید کتاب‌های آموزشی

محمدحسین معتمدراد

اشاره

دفتر انتشارات کمک آموزشی از سوی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی از سال ۱۳۷۹ به منظور بهبود وضعیت نشر کتاب‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی و راهنمایی ناشران و نویسندگان آموزشی اقدام به انتشار استانداردها، ویژگی‌ها و معیارهایی در قالب سلسله نشریات و مجموعه راهنماهای موضوعی تولید کتاب‌های آموزشی متناسب با برنامه‌های درسی نموده است. این اقدام در هریک از ماده‌های آموزشی می‌تواند زمینه‌ساز آگاه‌سازی ناشران و پدیدآورندگان در مسیر تولید کتاب‌های آموزشی مفید و اثربخش فرایند یاددهی و یادگیری دانش‌آموزان سراسر کشور قرار گیرد. با توجه به استقبال و حمایت مسئولین آموزش و پرورش، ناشران، مؤلفان و مترجمان آموزشی کشور، دفتر انتشارات کمک آموزشی تاکنون توانسته است تعداد ۲۵ جلد از مجموعه راهنماهای فوق را انتشار نموده؛ و چندین شماره دیگر نیز در مرحله کارشناسی و چاپ می‌باشد.

فهرست مجموعه راهنماهای تولید کتاب‌های آموزشی

۱. ویژگی‌های کتاب‌های آموزشی (عمومی)
۲. جغرافیا
۳. تاریخ
۴. تربیت بدنی
۵. ریاضیات ابتدایی و راهنمایی
۶. زبان خارجی
۷. علوم تجربی ابتدایی
۸. مطالعات اجتماعی
۹. تعلیمات اجتماعی
۱۰. علوم اجتماعی
۱۱. روان‌شناسی
۱۲. اقتصاد
۱۳. فارسی دوره‌ی ابتدایی
۱۴. فارسی دوره‌ی راهنمایی
۱۵. زبان ادبیات فارسی متوسطه
۱۶. ادبیات فارسی متوسطه
۱۷. تاریخ ادبیات، آرایه‌ها، عروض، قافیه و نقد ادبی متوسطه
۱۸. حرفه و فن
۱۹. فنی و حرفه‌ای نظری
۲۰. فنی و حرفه‌ای عملی
۲۱. فنی و حرفه‌ای کاردانش
۲۲. کشاورزی شاخه‌ی کاردانش
۲۳. کشاورزی شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای
۲۴. ریاضی متوسطه
۲۵. شیمی

محتوای آموزشی در تولید رویکرد نوین

◀ سیدامیر رون

نظام‌های آموزشی موفق معمولاً از آن‌گونه کتاب‌های آموزشی بهره می‌برند که در شاگردان توانایی توصیف، تجزیه و تحلیل، ترکیب، ارزشیابی، تفکر خلاق و در نهایت شناخت و خرد را به وجود آورد.

در دهه‌ی اخیر، گستره و ابعاد سواد و تلقی از مفاهیم آن، تغییرات زیادی کرده است. اگر زمانی خواندن و نوشتن، سواد به حساب می‌آمد، امروزه به علت ضرورت آموزش‌های متنوع در زمینه‌های گوناگون اجتماعی، اقتصادی، علمی، فنی، رایانه‌ای، پژوهشی، بصری، رسانه‌ای و نظایر آن‌ها، دایره‌ی یادگیری بسیار گسترده شده و ابعاد وسیعی یافته

است؛ به گونه‌ای که افراد جامعه برای برآورده کردن خواسته‌هایشان، به فراخور شغل و رشته‌ی خود باید بر دانش و مهارت‌های متفاوتی مسلط شوند. تنوع سواد و قابلیت‌های ذکر شده برای هر نوع سواد، نشانگر این واقعیت است که برآوردن هر نوع نیاز، به کسب توانایی‌های

برای دستیابی به دانایی، آموزش جنبه‌های زیربنایی نظیر مهارت روش‌شناسی، و تفکر تحلیلی، انتقادی و خلاق، بر آموختن جنبه‌های عملی سواد مقدم است.

خاص و درک کافی از حیطه‌ی مسائل آن سواد بستگی دارد. به عبارت دیگر، کسب سواد و دانایی مستلزم پیش‌نیازهای گوناگون است. اکنون ممکن است این سؤال مطرح شود که: با وجود این گستردگی مفهومی سواد، با چه رویکردی باید به آموزش آن پرداخت؟ آیا این امر امکان‌پذیر است که افراد جامعه برای دستیابی به دانایی، به تمامی توانایی‌های انتظار داشته باشیم، همگان به چنین توانایی‌هایی دست یابند. با این وصف، برای رسیدن به سواد واقعی، چه رویکردی را باید در پیش گرفت؟ آنچه جای تأمل دارد، نوع نگرش به این قضیه و تعریف‌ها از «فرد باسواد» است. اصولاً طرح سواد به این دلیل بوده است که افراد با دستیابی به آن، به ویژه در جامعه‌ی کنونی، بتوانند به بهترین وجه ممکن نیاز

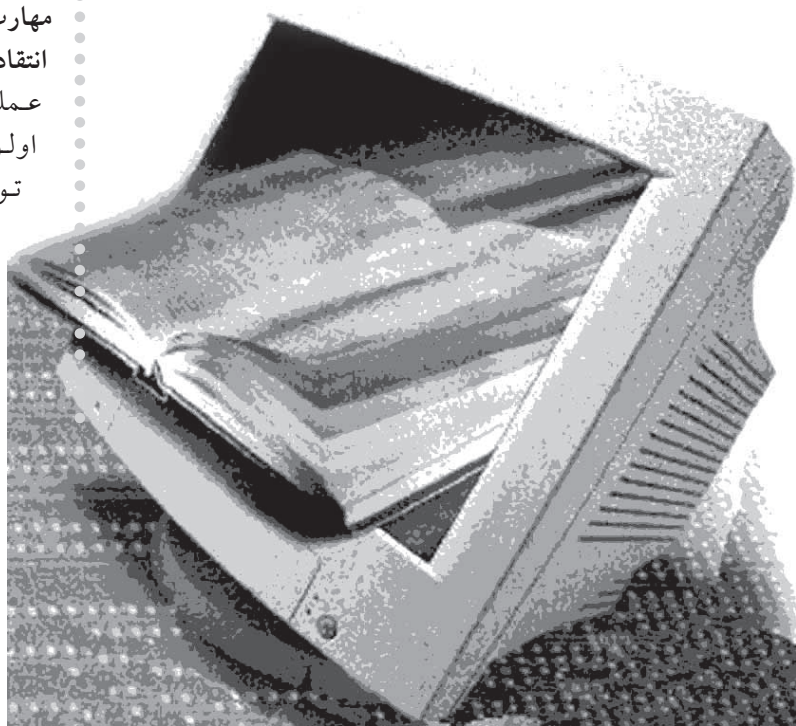

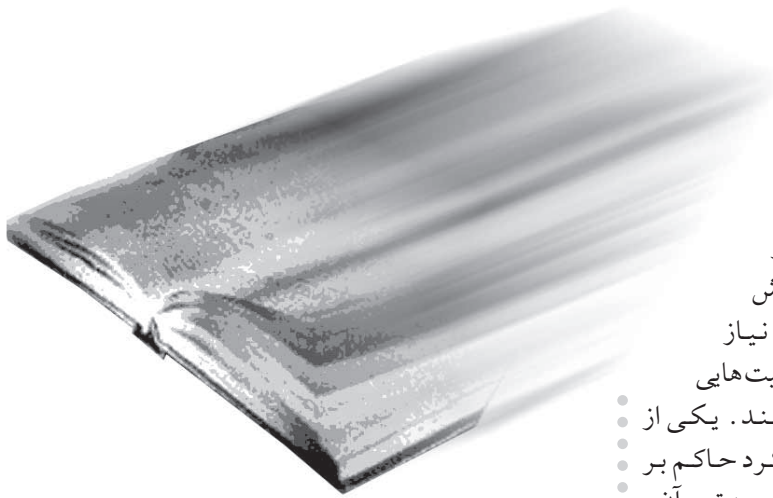
آموزشی و اطلاعاتی خود را بر طرف کنند. رویکرد باعث شده است که فراگیران با به نظر می‌رسد در حال حاضر دو نوع نگرش در این زمینه وجود دارد. برخی با نگرش محدود و تأکید بر مهارت‌های کاربردی و عملی سواد، در صدد هستند در کم‌ترین زمان افراد را به دانایی برسانند. در بینش این گروه عملگرا، آموزش جنبه‌های متفاوت سواد مانند سواد رایانه‌ای، سواد رسانه‌ای، سواد فناوری و مانند آن در اولویت است و معتقدند، هر فردی که دوره‌های آموزشی نظیر آشنایی با مهارت‌های اطلاع‌یابی، آشنایی با اینترنت و پایگاه‌های اطلاعاتی را طی کند، قادر به رفع نیاز اطلاعاتی خود خواهد بود.

با نگاهی به تنوع و شمارگان بالای کتاب‌های آموزشی موجود در بازار نشر کشورمان، به خوبی آشکار می‌شود که این کتاب‌ها بیش‌تر با تأکید بر دید عملگرایانه تهیه شده‌اند.

اتخاذ این رویکرد باعث شده است که فراگیران با وجود طی دوره‌های متفاوت آموزشی در سطح مقدماتی و حتی پیشرفته، فقط به بخشی از قابلیت‌های مورد نیاز سواد دست یابند؛ به طوری که در عمل، هنگام جست‌وجو برای کسب اطلاعات مرتبط و مفید، کم‌تر موفق هستند و حتی با صرف هزینه و زمان بسیار، به نتیجه‌ی دلخواه خود دست نمی‌یابند.

در مقابل، نگرش دیگری مطرح است که برای آموزش سواد مفهومی گسترده‌تر و عمیق‌تر قائل است. پژوهشگرانی نظیر آپلگیت^۱ (۱۹۹۶)، بالارمار^۲ (۱۹۹۱)، ابرمن^۳ (۱۹۹۱)، برئو^۴ (۱۹۹۸)، و مک فرسون^۵ (۲۰۰۰) به این نتیجه رسیده‌اند که آموزش مبانی نظری در حوزه‌ی سواد، مانند تفکر انتقادی و تفکر تحلیلی، نقش مؤثری در ارتقای مهارت سواد فراگیران دارد. در واقع از دیدگاه این گروه، برای دستیابی به دانایی، آموزش جنبه‌های زیربنایی نظیر مهارت روش‌شناسی، و تفکر تحلیلی، انتقادی و خلاق، بر آموختن جنبه‌های عملی سواد مقدم است. این گروه اولویت را به آموختن یا پرورش توانایی‌های نظری مانند قوه‌ی تشخیص اطلاعات، توان ارزیابی و تجزیه و ترکیب اطلاعات، قابلیت درک انواع مسائل اجتماعی، یادگیری مستمر، و تحلیل نقادانه

می دهند. بنابراین برای کسب چنین قابلیت هایی، به تعالی توانایی های ذهنی و شناختی، و پرورش استعداد های فکری فراگیران نیاز است. برای ایجاد چنین قابلیت هایی

عوامل زیادی دخیل هستند. یکی از مهم ترین عوامل، نوع رویکرد حاکم بر برنامه آموزشی و درسی و به تبع آن، راهبرد تولید کتاب های آموزشی است. در این زمینه ضرورت دارد، با برنامه ریزی اصولی و هدفمند بر اساس دیدگاه یاد شده، به تقویت تفکر خلاق و پرورش قوای ذهنی از طریق کتاب های آموزشی مناسب پردازیم.

نظام های آموزشی موفق معمولاً از آن گونه کتاب های آموزشی بهره می برند که در شاگردان توانایی توصیف، تجزیه و تحلیل، ترکیب، ارزشیابی، تفکر خلاق و در نهایت شناخت و خرد را به وجود آورد. متأسفانه بررسی کتاب های آموزشی موجود نشان می دهد، بیش تر آن ها جنبه های نظری سواد را مورد غفلت قرار داده اند و به دنبال نیاز های آنی، زودگذر و تجارت مآبانه ی بازار نشر هستند. در نتیجه، توجه برنامه ریزان، تصمیم گیران، ناشران و نویسندگان آموزشی آگاه و دلسوز نظام آموزشی را به بازنگری در مبانی محتوای آموزشی سواد و فراهم ساختن شرایط و پیش نیاز های دستیابی به آن، معطوف می داریم.

زیر نویس

1. Applegate
2. Balarman
3. Oberman
4. Brue
5. Macpherson

منابع

۱. ابرامی، هوشنگ. شناختی از دانش شناسی (علوم کتابداری و دانش شناسی). به کوشش رحمت الله فتاحی. تهران: نشر کتابدار، ۱۳۷۹.
۲. مایزر، چت. آموزش تفکر انتقادی. ترجمه ی خدایار ایبیلی. تهران: انتشارات سمت، ۱۳۷۴.
۳. نوری کوتایی، نظام الدین. روش شناسی علوم مترولوژی. ساری: نشر زهره، ۱۳۷۵.
4. Applegate, R. (1993). Moddels of user satisfaction: understandings false positive. RQ, 32 (4), 529-539.
5. Balarman, C. (1991). End user studies in CD-ROM enviroment. Proceeding of the ASIS Annual Meeting, 28, 283-294.
6. Bruce, C. (1998). The Phenomenon of information literacy. Higher Education Research and Development, 17(1), 25-43.
7. Macpherson, karen, (2000). "The development of enhanced information retrieval...". Journal of Education. No 1.
8. oberman, c. (1991). Avoiding the cereal syndrome, or critical thinking...., 39, 189-202.

دوره‌ی آموزش
متوسطه نظری،
پیش‌دانشگاهی،
فنی و حرفه‌ای و کار دانش

بیانیه^s هیأت داوران پنجمین

جشنواره‌ی
کتاب‌های
آموزشی رشد

آبان ۱۳۸۴

الف) بیانیه‌ی هیأت داوران حوزه‌های آموزشی نظری

حوزه‌ی آموزش دینی

بدون شک حوزه‌ی مفاهیم و موضوعات دینی از گسترده‌ترین حوزه‌های معارف و علوم است که با تمام ابعاد زندگی انسان ارتباط دارد. شناخت، آموزش و اعتقاد به این مفاهیم، مهم‌ترین دغدغه‌ی مربیان الهی و پویندگان راه آن بزرگواران بوده و هست. بنابراین، برای فهم چگونگی انتقال این مفاهیم و شناخت مبانی و اصول حاکم بر تعلیم و تربیت، مراجعه به مربیان این حوزه که در رأس آن‌ها خداوند متعال قرار دارد، لازم و ضروری است.

کتاب «دین و زندگی» را می‌گشاییم تا دریابیم که بزرگ معلم نظام هستی، برای تربیت جانشینان خود، خواسته‌هایش را چگونه ارزانی داشته است؛ به گونه‌ای که هر کس در آن نظر افکند، بهره‌ای ببرد. با اندک تأمل در آیات الهی درمی‌یابیم که حق تعالی معارف خویش را به گونه‌ای مطرح کرده است که نه تنها عقل را تسلیم می‌سازد، بلکه قلب را نیز مشعوف می‌گرداند. با مخاطب همراه می‌شود تا او را همراه خود سازد و با خود به درون خویش غوطه‌ور کند. او با زبان مخاطب سخن می‌گوید تا آنچه که خواسته است، بی‌جواب نماند. کلامی نمی‌گوید که دانش

بشر آن را انکار کند یا آن که سبب شود، پایه‌های دانشش سست بنا شود. در بیان خود از شیوه‌های بدیع و متنوع، و در عین حال، متناسب با ظرفیت فکری و ظرفیت‌های روحی و عاطفی مخاطب بهره می‌برد تا اندیشه و قلبش را نشانه بود. و بالاخره هرگز یک سویه عمل نکرده است و مخاطبش را به تفکر و تعقل و اندیشه‌ورزی درونی و بیرونی دعوت می‌کند.

داوران این دوره از جشنواره، با الهام از قرآن کریم به ارزیابی کتاب‌های رسیده پرداختند. مهم‌ترین ملاک‌ها برای سنجش کتاب‌های مذکور عبارتند از:

الف) مستند بودن: مطالب و محتوای آموزشی طراحی شده و مستندات آن نباید از لحاظ اعتبار دچار نقص یا اشتباه باشند؛ زیرا سبب می‌شوند، شالوده‌ی فکری مخاطب بر مطالب سست بنا شود که خود آفات فراوانی را در آینده پدید خواهد آورد.

ب) هماهنگی با هدف‌های برنامه‌ی درسی: هدف از نگارش کتاب‌های آموزشی تعمیق بخشیدن به کتاب آموزشی رسمی از طریق دانش‌افزایی و... است. این امر محقق نخواهد شد، مگر آن‌که مؤلفان و ناشران محترم بر هدف‌های آموزشی در سه حیطه‌ی شناختی، نگرشی و مهارتی کتاب دین و زندگی احاطه داشته باشند.

ج) هم‌سویی و همراهی با مخاطب: این هم‌سویی در دو حیطه باید صورت گیرد: اول، هماهنگی با زبان مخاطب.

بی شک از مهم ترین عوامل تأثیر گذار بر انتقال مفاهیم، قابلیت رمزگشایی پیام‌ها توسط مخاطب است که بدون آن، آموزش امکانپذیر نیست. دوم، هماهنگی با نیازهای مخاطب. البته به این نکته اذعان داریم که ارائه‌ی مفاهیم علمی با زبانی قابل فهم برای مخاطب دشوار است.

د) خلاقیت و نوآوری: متن‌های آموزشی باید دارای جلوه‌های خاصی باشند، به گونه‌ای که ذهن مخاطب را جلب کنند و با دل و جان او گره بخورند. ایجاد زمینه برای تعامل مخاطب با کتاب و پرهیز از ارتباط یکسویه، استفاده از شیوه‌های گوناگون و در عین متناسب با موضوع، و اجتناب از ارائه‌ی متن به صورت یکنواخت، تکراری و... از جمله اموری هستند که مؤلف را در این راه یاری می‌کند.

با توجه به آنچه بیان شد، هیأت داوران حوزه‌ی آموزش تعلیم و تربیت دینی، به بررسی آثار رسیده که حدود ۱۰۰ جلد کتاب را شامل می‌شدند، پرداخت. در مرحله‌ی نخست، آثاری که با اصول اولیه‌ی کتاب‌های کمک آموزشی سنخیت نداشته، حذف شدند و با تقسیم‌بندی سایر کتاب‌ها در موضوعات هفت‌گانه، هر کدام از عنوان‌ها به صورت جداگانه در موضوع خود و توسط تک‌تک داوران مورد ارزیابی قرار گرفتند.

هیأت داوران، ضمن احترام، تقدیر و تشکر از همه‌ی مؤلفان و ناشران گرامی،

و با توجه به این که کتاب‌های مورد بررسی بیش‌تر به آزمون‌های چهارگزینه‌ای گرایش، و با هدف‌ها و اصول برنامه‌ی درسی مغایرت داشتند، هیچ یک از کتاب‌های مورد بررسی را برگزیده ندانست. در نتیجه، به معرفی کتاب‌هایی که حد نصاب کتاب‌های تقدیری را کسب کرده بودند، اکتفا کرد.

با عنایت به این نکته که نگارش کتاب آموزشی در هر حوزه‌ای، از جمله در حوزه‌ی تعلیم و تربیت، به گونه‌ای که بتواند نیاز مخاطبان را بر طرف کند، جز با آشنایی با هدف‌های برنامه‌ی درسی، و همچنین آشنایی کامل با مفاهیم و موضوعات ارائه شده در کتاب درسی و وسعت طرح آن‌ها امکانپذیر نیست، پیش از هر کاری لازم است، ناشران و مؤلفان ارجمند از طریق شرکت در کارگاه‌های آموزشی، یا دریافت راهنما/ برنامه‌ی درسی و یا چارت مفاهیم و موضوعات مطرح شده، با موارد ضروری برای تألیف این گونه کتاب‌ها آشنا شوند.

حوزه‌ی آموزش زبان عربی

زبان عربی، زبان برگزیده‌ی خدا، زبان دین، فرهنگ و ادب ماست. تلاش ما برای یادگیری این زبان به منظور فهم و درک فرهنگ و آئین این مرز و بوم است. زبان عربی برای ما ایرانیان هیچ‌گاه به عنوان زبان بیگانه تلقی نشده است. ما زبان عربی

را زبان خود می‌دانیم و در همه جا و در همه‌ی زمان‌ها به آن احتیاج داریم. وظیفه‌ی ما یادگیری این زبان و تلاش در جهت بهبود بخشیدن شیوه‌های آموزش این زبان است. برای رسیدن به این هدف مقدس، باید نگرش خود را به زبان عربی تغییر دهیم. این تغییر نگرش باید دربرگیرنده‌ی همه‌ی نیازهای نسل حاضر در ابعاد گوناگون باشد. نگاه تک‌بعدی به زبان عربی، نمی‌تواند مخاطب را جذب کند. پرداختن به جزئیات قواعد زبان، سبب خواهد شد، دیگر ابعاد زبان آموزی که اتفاقاً هم هدف اصلی آموزش زبان هستند، به‌بوت‌ه‌ی فراموشی سپرده شوند.

به لطف خدا، بعد از تغییر کتاب‌های درسی در سال‌های گذشته و توجه به فهم متون، زمینه‌ای فراهم شده است که اصحاب قلم، آثار تألیفی کمک‌درسی و کمک‌آموزشی خود را به این سمت سوق دهند. آثاری از قبیل «کارگاه ترجمه»، و پرداختن به کتاب‌های کمک‌آموزشی بنیادی همچون «کتاب‌های کوچک عربی»، نویدبخش این راه درست هستند. اما باید اذعان داشت، همچنان در آغاز راه هستیم و تارسیدن به سر منزل مقصود راهی طولانی در پیش داریم.

اما درخصوص بررسی کتاب‌های عربی پنجمین جشنواره‌ی رشد، شایان ذکر است، از مجموع ۱۰۲ کتابی که به جشنواره رسیده، ۴۵ کتاب به مرحله‌ی دوم راه پیدا کرد. ملاک راهیابی به مرحله‌ی

دوم، سودمندی برای مخاطب بود. بنابراین، کتاب‌هایی که متن درس‌ها را ترجمه کرده و یا به حل تمرینات کتاب پرداخته بودند، در مرحله‌ی اول کنار گذاشته شدند. در مرحله‌ی دوم، کتاب‌هایی به عنوان کتاب برگزیده و تقدیری انتخاب شدند که دارای این ویژگی‌ها بودند:

۱. پشتیبانی از برنامه‌های درسی؛
  ۲. ایجاد خلاقیت و اعتماد به نفس در دانش‌آموزی؛
  ۳. ارائه‌ی پرسش‌ها و تمرین‌هایی که به تعمیق و تثبیت یادگیری منجر می‌شوند.
- هرچند در حوزه‌ی زبان عربی کتاب‌های سودمندی به جشنواره رسیده است که حاصل تلاش‌های بی‌دریغ جمعی از مؤلفان کتاب‌های زبان عربی است، اما به نظر می‌رسد این تلاش‌ها در حد نیاز جامعه‌ی فرهنگی ما نیست. امیدواریم در سال‌های آتی، با حمایت مسئولان جشنواره، زمینه‌ی مناسب‌تری برای رشد و شکوفایی آثار برتر فراهم آید.

اما مهم‌ترین عرصه‌هایی که در آن‌ها می‌توان، برای آموزش زبان عربی، محصولات مفید تولید کرد، عبارتند از:

۱. کتاب‌های فرهنگ لغت در سطوح گوناگون آموزشی.
۲. آموزش ترجمه‌ی متون از عربی به فارسی.
۳. آموزش قواعد کاربردی به سبک جدید.

۴. متن خوانی در سطوح متفاوت.
  ۵. کتاب‌های کار و تمرین دانش‌آموز.
  ۶. کتاب سنجش و ارزشیابی مطابق با اصول استاندارد.
  ۷. کتاب‌های آموزش مکالمه و گفت‌وگو در سطوح مقدماتی، متوسطه و پیشرفته.
  ۸. کتاب‌های تکمیلی در جهت عمق بخشیدن به مهارت‌های آموزشی.
  ۹. کتاب‌های دانش‌افزایی و روشی برای معلمان.
  ۱۰. تهیه‌ی لوح فشرده برای آموزش زبان عربی.
- اما نکته‌ی قابل توجه در این آثار، بهره‌گیری از روش‌های جدید، جذابیت در محتوا و تسهیل در آموزش است. قطعاً تولید این نوع آثار مورد حمایت جدی وزارت آموزش و پرورش قرار خواهد گرفت.

حوزه‌ی آموزش فلسفه و منطق

در نظام تعلیم و تربیت، هر درس جایگاه خاصی دارد؛ بخشی از وجود یادگیرنده را مورد توجه قرار می‌دهد و به رشد آن کمک می‌کند. براین اساس، برنامه‌ی درسی فلسفه و منطق قصد دارد، قوه‌ی عقلانی و نیروی تفکر افراد را تقویت کند و از کثرت به وحدت برساند. اگر این جهت‌گیری درسی فلسفه و منطق به درستی

انجام بگیرد و مواد آموزشی مناسب برای تحقق این هدف اصلی طراحی و تولید شوند، شاهد رشد همه‌جانبه‌ی دانش‌آموزان خواهیم بود.

برنامه‌ی درسی فلسفه و منطق با سایر درس‌ها، ضمن داشتن وجوه مشترک، تفاوت‌هایی دارد؛ از جمله این‌که آموزش فلسفه و منطق علاوه بر افزایش دانش به افزایش دانایی نیز می‌انجامد. دانش را با آموزش علوم می‌توان به دست آورد، ولی دانایی به منزله‌ی پایه‌ای از پایه‌های شخصیتی، باید مورد تربیت و پرورش قرار گیرد. دانش جواب‌چرایی است و دانایی سبب طرح سؤال «آیا» و جستجوی جواب آن می‌شود. تأمل در این نکته نشان می‌دهد که افزایش دانایی لازمه‌ی قهری آموزش فلسفه و منطق نیست، بلکه به نوع برنامه‌ی آموزشی وابسته است. در نتیجه، اگر آموزش فلسفه و منطق برنامه‌ی درسی شایسته‌ای نداشته باشد، مضرات بسیار زیادی نسبت به سایر درس‌ها دارد. تشویش و آشفتگی ذهنی، و نفرت از تفکر فلسفی، دو نمونه‌ی بارز از این آفت هستند.

در نتیجه، در طراحی و تولید کتاب‌های آموزشی به این تفاوت‌ها باید توجه شود و ویژگی‌های درسی فلسفه و منطق در محتوای آن لحاظ گردد. کتاب‌های آموزش فلسفه و منطق باید ویژگی‌های زیر را دارا باشند:

۱. با هدف‌های برنامه‌ی درسی فلسفه

و منطق (در سه حیطه‌ی شناختی، مهارتی و نگرشی) هماهنگی داشته باشند.

۲. دارای زبان دقیق و غیرقابل برداشت‌های سلیقه‌ای باشند.

۳. از ساده‌ترین زبان استفاده کنند.

صعوبت در زبان با هدف‌های برنامه‌ی آموزشی فلسفه و منطق منافات دارد. عوامل زیر در مجموع سادگی زبان را تأمین می‌کنند:

الف) استفاده از مثال‌ها و نمونه‌های عینی و محسوس و سعی در تقریب مفاهیم معقول به محسوس

ب) استفاده از واژگان ساده.

ج) ساده بودن ساختار جملات.
۴. در آموزش فلسفه و منطق، رعایت ترتیب تعلیمی و عبور تدریجی از مفاهیم ساده به پیچیده ضروری است.

۵. آموزش فلسفه و منطق به دلیل زبان دقیق و مفاهیم انتزاعی، به خودی خود جذاب نیست، بلکه به شیوه‌هایی باید به آن طراوت بخشید (برای مثال استفاده از شعر، کلمات قصار و حکایت).

۶. زبان آموزشی منطق و فلسفه باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموز را از حالت شنوندگی صرف و تماشاگری محض درآورد و در موقعیت بازیگری و ایفای نقش در آموزش فلسفه قرار دهد.

۷. استفاده‌ی ضمنی و نه کلی از زبان داستان، از طریق ذکر برخی حکایات در مقام یادگیری، کارایی برنامه‌ی آموزشی را افزایش می‌دهد.

۸. آموزش فلسفه و منطق باید به سبک مسأله‌محورانه طراحی شود، زیرا جهت‌گیری عمده در این برنامه افزایش قدرت اندیشیدن و نیز تسهیل تجربه‌های فلسفی است.

۹. نظم منطقی نقش مؤثری در بالندگی تفکر فلسفی دارد و به همین دلیل، وجود آن در برنامه‌ی آموزشی فلسفه و منطق ضرورت دارد.

با توجه به ویژگی‌های فوق، کتاب‌های رسیده به جشنواره در حوزه‌ی فلسفه و منطق مورد بررسی قرار گرفتند. متأسفانه، بیش‌تر کتاب‌ها به شکل کتاب‌های تست، و رونویسی و تلخیص متن کتاب‌های درسی است. به نظر هیأت داوران، چاپ این کتاب‌ها از نتایج نگاه بازاری به آموزش، و این نگاه تجاری نیز مولود وجود معضلی به نام کنکور در کشور ماست. به این قبیل کتاب‌ها و تولیدات که به یک نیاز غیر اصیل جامعه پاسخ می‌گویند، همیشه باید به عنوان مسأله نگریسته شود؛ مسأله‌ای که روزی باید حل شود.

حوزه‌ی آموزش زبان و ادبیات فارسی

بی‌تردید، زبان و ادب فارسی در آموزش و پرورش امروز کشور ما، جایگاهی چنان ارجمند و بایسته دارد که نیازمند استدلال برای اثبات نیست. دست کم بی‌هیچ مقدمه‌ای همه برآنیم که وظیفه‌ی

دریافت و برای هدایت آن اقدام کرد. انتظار می‌رود که جریان اخیر بتواند، سرفصل تازه‌ای در آموزش و پرورش بگشاید، به شناخت بیش‌تر و منطقی‌تر راه مدد کند و با انجام تعهداتی که عهده‌دار آن گشته، نویدبخش شیوه‌های ثمربخش‌تری در آموزش نسل‌های آتی باشد و از افزایش آسیب‌های فعلی پیشگیری کند.

هیأت داوران رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی جشنواره، با بهره‌گیری از تجربه‌های چند سال اخیر و نیز بررسی کتاب‌های رسیده به ستاد برگزاری جشنواره انتظاراتی دارد که آن‌ها را به تفکیک در چهار حوزه‌ی مؤثر در ادامه‌ی راه اعلام می‌دارد:

۱. حوزه‌ی آموزش و پرورش

آموزش و پرورش در رأس تمام نهادهایی قرار دارد که به پرورش نسل امروز و آینده اهمیت می‌دهند. از این‌رو، مهم‌ترین مسؤلیت نیز در این زمینه متوجه آن است. انتظار می‌رود آموزش و پرورش برای تحقق وظیفه و مسؤلیت سنگین خود، پایه‌ی این جریان نوپا گام‌های اساسی بردارد و در تکمیل آن از هیچ کمکی دریغ نکند. به‌طور خاص وظایف زیر را می‌توان برای آموزش و پرورش برشمرد:

■ تبیین جایگاه واقعی آموزش و پرورش

رسالت بنیادین آموزش و پرورش، تربیت شهروندانی کارا و وظیفه‌شناس

نگهداری میراث ماندگار فرهنگی ما بر دوش زبان و ادبیات ما بوده است و آن که می‌باید این میراث گران‌سنگ را به آیندگان بسپارد نیز، بی‌تردید هموست. گسترش و تعمیق این میراث هم به همت زبان و ادبیات وابسته است. افزون بر این، زبان و ادبیات فارسی دروازه‌ی تمامی دادوستدهای فرهنگی ماست و ابزار فراگیری تمامی علوم بشری. تقویت علمی و عملی جنبه‌های رشد منطقی و عقلی، استدلال و تفکر، شناخت، کسب مهارت‌های زندگی و مهارت‌های پی‌ریزی زندگی سالم، همه و همه به مدد تسلط بر زبان و آموز دست و همه‌جانبه‌ی آن میسر است. از این‌رو، آموزش مسؤلولانه‌ی زبان و ادبیات فارسی در برنامه‌ی درسی وزارت آموزش و پرورش نیازمند توجهی ویژه است و حساسیتی فوق‌العاده دارد.

در کنار کتاب‌های درسی حوزه‌ی زبان و ادبیات فارسی - که امروزه با در نظر گرفتن جایگاه والای آن تدوین شده‌اند - توجه روز افزون به کتاب‌های آموزشی و متون جنبی این حوزه نیز - که می‌باید جایگاه واقعی خود را احراز کند - ضرورت دارد. بدیهی است که فلسفه‌ی اصلی جشنواره نیز برخاسته از همین ضرورت و کمک به اشاعه‌ی همین دیدگاه است که خوشبختانه وزارت آموزش و پرورش با توجه به رسالتی که در تربیت فرزندان کشور برعهده دارد، این مهم را نیز به موقع

است که از توانایی های مکتسب دوران تحصیل در راه ساختن جامعه ای سالم و قانونمند استفاده کنند. متأسفانه گروهی بر این باورند که تمامی تلاش این مجموعه باید در جهت تمهید مقدمات آزمون های ورود به دانشگاه باشد و بدان سو نیز جهت داده می شود. آموزش و پرورش باید با اعمال سیاستی پیگیر و فراگیر، به تصحیح این دیدگاه انحرافی بپردازد.

■ اطلاع رسانی

این امر باید در چند مرحله صورت گیرد: نخست آن که دیدگاه های مسئولان و کارشناسان آموزش و پرورش در باب فلسفه ای آموزش و بایستگی های آن، در سطحی گسترده در اختیار عموم قرار گیرد تا تمامی عملکردها در این زمینه، با جریان کلی آموزش و پرورش هم سو و هم افق گردد. دیگر آن که نتایج پژوهش های ملی و جهانی تعلیم و تربیت در سطح جامعه انعکاسی وسیع داشته باشد تا ناشران و مؤلفان بتوانند، نتایج را کسب کنند و تألیفات جدید را بر اساس آن سازمان دهند. همچنین لازم است، همه ی نتایجی که هر ساله از برگزاری جشنواره ای اخیر به دست می آید، در اختیار عموم قرار گیرد.

■ پشتیبانی

پیشنهاد می شود، به کتاب هایی که در جشنواره مناسب تشخیص داده می شوند، امکانات چاپ تعلق گیرد و از این کتاب ها حمایت شود.

۲. حوزه ی داوری و برگزاری جشنواره اعضای این حوزه به عنوان بانیان اصلی جشنواره، از شاخص های تعیین کننده ای برخوردارند و ضرورت دارد. این شاخص ها را تا مرحله ی شفافیت کامل حفظ کنند.

همچنان که پیشینه گواهی می دهد، حرکت اخیر از آغاز تا امروز راه دشواری را پشت سر گذاشته است، اما همیشه باید به ادامه ی منطقی تر و مثمر تر آن اندیشید و هنوز هم باید گام های بلندتری بردارد.

ضرورت بازنگری در مؤلفه های ارزشیابی برای هر دوره کاملاً مشهود است. ارتقای کیفی آن حصول نتایج را آسان تر و دقیق تر می کند و اعتماد همگانی را در پی دارد. لازم است برای فرایند اخیر، شیوه ای پله ای و مرحله ای تدوین شود. در این صورت، برخی از کتاب ها به مرحله ی بالاتر راه نمی یابند و در هر پله نیز، صافی های دقیقی و مطمئنی کار پالایش را به شکلی منطقی و اصولی انجام می دهند؛ زیرا ضرورت ندارد که برخی از کتاب ها به مرحله ی بعدی برسند. در این صورت، کار داوری با ضریب اطمینان بیش تری انجام می گیرد. به علاوه، لازم است ملاک های ارزشگذاری هر مرحله مشخص تر و دقیق تر شوند؛ حتی برای هر سطح، یک نوع ملاک ویژه طراحی شود.

۳. حوزه ی ناشران

● هنوز هم پس از گذشت چند سال از تحولی که همه ی ما چشم به راهش بودیم،

حل المسائل های رنگارنگ و قد و نیم قد، راه هرگونه ابتکار، تعقل، خلاقیت، نوآوری و خودباوری را از دانش آموز می گیرند و پخته خواری و تقلید را اشاعه می دهند.

◀ یکی از هدف های عمده ی نویسنده و ناشر، کاستن از هزینه ی آماده سازی و چاپ کتاب است تا کتاب به بهای کم تر در اختیار مخاطب قرار گیرد. متأسفانه این دغدغه ی موجه به نتیجه ای ناموجه می انجامد و آن چاپ کتاب هایی است با فشردگی تمام و خط بسیار ریز و نداشتن سفیدخوانی لازم که باعث خستگی و بیزاری خواننده می شود.

◀ ناشران آموزشی که خود جزئی از همین مردمند، باید باور داشته باشند که تا حصول نتیجه ی قطعی و سالم سازی جریان اخیر، هنوز راه دور و درازی در پیش داریم. انبوه کتاب های تست و نکته، و هدف دار و هدفمندی که با هدف و بی هدف، هر ساله وارد این بازار می شوند، البته نومیدکننده است.

◀ ما در کنار نقدی که بر روند اخیر کار داریم، تلاش های ثمربخشی را هم که در این راستا انجام گرفته اند، قدر می دانیم. همچنین پویایی بخش خصوصی را در این زمینه ارج می نهیم و به نتایج مورد انتظار آن چشم دوخته ایم.

۴. حوزه ی کتاب ها و مؤلفان

◀ هنوز هم بازار این حوزه سرشار از

محتوا و شیوه ی ارائه ی مطلب در غالب نزدیک به تمام کتاب های آموزشی یکسان است و همه گرد محور آزمون های ورودی دانشگاه ها دور می زنند. گویی برخی ناشران آموزشی هیچ رسالتی جز این ندارند که تمامی فرزندان مملکت را به دانشگاه بفرستند و البته باز هم بدیهی است که این برنامه، آغاز نشده محکوم به شکست است. زیرا در هر حال ظرفیت دانشگاه ها محدود است و تنها کاری که با این شیوه انجام می شود، جابه جایی افراد شایسته ی ورود به دانشگاه هاست.

◀ پرداختن اغراق آمیز به آزمون سراسری، آفت بی بازگشت و سیری ناپذیر است که اگر با همین روند ادامه یابد، همه ی برنامه ریزی های انسانی و اجتماعی آموزش و پرورش را هدر خواهد داد و در این میانه، گناه ناشرانی که بیش از همه به این آفت دامن بزنند، همچنان بیش از همه است. از این رو ضرورت دارد، در سیاستی که همه چیز و همه کس را تنها در قالب کتاب هایی از این دست می بیند، تجدیدنظر جدی به عمل آید.

◀ شتاب زدگی در چاپ کتاب هایی که می کوشند هم زمان با کتاب درسی به بازار بیایند و نقش حل المسائل را ایفا کنند، در میان عده ای از ناشران مشهود است. ضرری که این نوع کتاب ها به جریان سالم تعامل میان معلم و دانش آموز در طول سال تحصیلی وارد می کنند، در نوع خود فاجعه ای درخور تأمل است.

کتاب‌هایی است که نه روش دارند و نه محتوا، و تنها به کار آن می‌آیند که ساعتی موجبات حیرت خواننده‌ی آگاه را از ناآگاهی حاکم بر کتاب فراهم کنند.

روشن است که نویسنده‌ی متعهد و آگاه از هدف‌های برنامه‌ی درسی آموزش و پرورش می‌تواند، به ناشر، مخاطب و بازار کتاب جهت بدهد یا جهت انحرافی آن را تعدیل کند. اما متأسفانه در عمل چنین نیست و غالباً نویسندگان که تحت تأثیر جریان کاذب حاکم بر بازار قرار می‌گیرند. و البته این زنگ خطر بسیار بزرگی است که باید به دقت به آن گوش داد.

یکسان بودن صدر تا ذیل بسیاری از کتاب‌ها، فاجعه‌ای بیش نیست. اگر این حوزه میدان علوم صرف می‌بود، شاید تکیه بر یکسانی پاسخ‌ها می‌توانست منطقی جلوه کند، اما روشن است که در حوزه‌ی علوم انسانی نمی‌باید و نمی‌تواند چنین باشد.

تولید کتاب‌های یکنواخت با نام‌های متعدد، از جانب ناشران متفاوت، نشانه‌ی پیشرفت و گستردگی حوزه‌ی عمل نیست، بلکه موجب هدر دادن سرمایه‌ی ملی و نیروی انسانی است.

شاید برخی بر این باورند که تربیت نسلی بی‌انگیزه، منفعل و فرصت‌طلب، از ارکان آموزش و پرورش است. بسیاری از کتاب‌های موجود این تفکر را دامن می‌زنند.

باید پرسید، کپی کردن سطر به سطر

کتاب درسی و تبدیل هر سطر آن به چهار پنج تست چهار جوابی، متضمن کدام رسالت آموزش و پرورش است که تا این حد در میان کتاب‌های آموزشی رواج دارد. تقریباً در اکثر نزدیک به تمامی کتاب‌ها، تولید دانش مورد توجه قرار نگرفته، بلکه تنها انتقال دانش مورد نظر بوده است.

آموزش به جای انباشت اطلاعات برای روز مبادا (آزمون سراسری ورود به دانشگاه= کنکور)، باید بر پایه‌ی تفکر و توسعه‌ی دیدگاه منطقی و انطباق با موقعیت‌های واقعی زندگی قرار گیرد. اشاعه‌ی این دیدگاه در میان دست‌اندرکاران کتاب‌های آموزشی می‌تواند، روند تولید را به سمت و سوی موجه جهت دهد.

در حال حاضر، شاید به دلیل ناآگاهی برخی از تولیدکنندگان از هدف‌های کلی و سرفصل‌های مصوب برنامه‌ی درسی، به ویژه هدف‌های نگرشی و مهارتی، تقریباً تمام کتاب‌های جنبی از لحاظ ارتباط با برنامه‌ی درس یا پشتیبانی از آن، در حد متوسط به پایین هستند.

اگر برخی از کتاب‌های رسیده نوآوری دارند، از آن قالبی ساخته‌اند بی‌انعطاف و بقیه‌ی مباحث را بی‌آن که به ساخت قالبی آن بیندیشند، در آن قالب آماده ریخته‌اند. بدیهی است که عملکرد اخیر ارزش محتوایی کتاب را تنزل می‌دهد.

متأسفانه جای کتاب‌های ویژه‌ی معلم بسیار خالی است. نقص اخیر، هم در حوزه‌ی دانش (کتاب‌های دانش‌افزایی

وفق دارند و پیشاهنگ تولید کتاب‌هایی نویدبخش در اجرای هدف‌های کلان انسان‌سازی قرار می‌گیرند، روز به روز گسترش یابند و خود نیز راه بنمایند.

حوزه‌ی آموزش زبان انگلیسی

از آن‌جا که آموزش و یادگیری یک زبان جدید، باز شدن دریچه‌ای است به دنیایی دیگر، آموزش زبان انگلیسی در کشور ما به صورت یک نیاز درآمده است و بر مدرسان و آموزشگران زبان انگلیسی واجب است، هر لحظه دانش خود را به روز کنند و از تمام وسایل آموزشی و کمک آموزشی بهره بگیرند تا بتوانند، دانش‌آموزان خود را هرچه بیش‌تر در راه تعلیم زبانی غیر از زبان مادری خود توانا سازند و با روش‌های نوین آشنا کنند. در همین راستا، بر مؤلفان و مترجمانی که در راه اعتلای این خواسته‌ی ملی، یعنی زبان آموزشی، گام برمی‌دارند، واجب و لازم است، در تهیه و تألیف کتاب‌های کمک آموزشی و کمک درسی خود توجه و دقت داشته باشند تا تحقق این هدف‌ها خدشه دار نشود. در این‌گونه کتاب‌ها، دانش‌آموزان نباید آماج برخورد تجارتمندی و کاسبکاری برخی از مؤلفان و ناشران شوند و در معرفی تلفظ‌ها، واژگان، نکات دستوری و ترجمه‌ی غلط و نادرست متون قرار گیرند و خلاقیت ذهنی آن‌ها برای حل تمرین‌ها، نادیده گرفته شود. در کنار این

معلم) محسوس است و هم در روش‌ها و مهارت‌های تدریس (راهنمای معلم و روش تدریس).

نکته‌ی تأسف آور دیگر این که شاید در این حوزه، کتاب‌های جنبی و سرگرمی سالم که به نوعی بتوان آن را به کتاب درسی پیوند زد، نتوان یافت. گویا همه‌ی نویسندگان محترم و ناشران بزرگوار برای آن بسیج شده‌اند که فقط مطالب کتاب‌های درسی را خط به خط به خورد دانش‌آموز بدهند. در حالی که امروزه آموزش و پرورش در سطح جهانی بر آن است که دانش‌آموز به عنوان انبانی از اطلاعات در نظر گرفته نشود.

مسأله‌ی مهم دیگری که داوران بر آن تأکید دارند، این است که باید تولید بسته‌ی آموزشی به جای کتاب آموزش مورد توجه جدی قرار گیرد تا تنوع لازم ایجاد شود.

نگرانی از افزایش غیرمنطقی بهای کتاب موجب شده است که تصویر و حتی نمودار آن بخش اصلی آموزش زبان است، از کتاب‌ها حذف یا به صورتی درهم فشرده و ناخوانا عرضه شود. نکته‌ی اخیر شایان توجهی جدی است.

در پایان، هیأت داوران آرزو می‌کند، جریانی که به نام «سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی» اندک اندک راه خود را یافته است و هر سال نیز آن را می‌پیراید و به نتایج ارزنده‌تری دست می‌یابد، در این کار توفیق حاصل کند و موجب شود، مختصر کتاب‌هایی که با انتظارات تعریف شده‌ی آن

موضوع، پاسخ‌نامه‌های کتاب‌ها نباید به گونه‌ای تدوین شود که زبان‌آموزان بدون تفکر و به راحتی به پاسخ‌ها دست یابند. در بررسی کتاب‌های ارسالی، چند نکته مشاهده شود. بعضی از کتاب‌ها چاپ خارج از کشور بودند و مؤلف و ناشر دقیقاً همان کتاب‌ها را کپی کرده بودند که لاجرم از امتیاز بهره‌ای نبردند. البته برخی کتاب‌ها نیز مؤلفان دلسوز و توانایی داشتند. تعداد این دست کتاب‌ها کم نبود و خوشبختانه، روند تألیف، تهیه و تدوین کتاب‌های کمک آموزشی زبان انگلیسی سیری بسیار غنی را طی می‌کند و جای خوشبختی است که مؤلفان رقابت مثبت در تهیه‌ی کتاب‌های بهتر را جدی گرفته‌اند و در پی به دست آوردن امتیازات بالا هستند در چند کتاب نوآوری‌هایی دیده شدند که در باروری خلاقیت زبان‌آموزان، حتماً نقش به‌سزایی خواهند داشت. به کتاب‌های راهنما هیچ امتیازی تعلق نگرفت و از رده‌ی امتیازبندی خارج شدند. قرار شد، تعدادی از کتاب‌ها به کتابخانه‌ی مدرسه معرفی شوند.

در جشنواره‌ی این دوره توجه و دقت ناشران هم به چشم می‌خورد، زیرا آن‌ها سعی داشتند، فقط فروش و تجارت خود را در نظر نگیرند، بلکه محتوا و کیفیت کار و تأثیر آن در یادگیری زبان‌آموز را هم مورد عنایت قرار دهند. چنانچه مؤلفان و ناشران محترم به پیشنهادهای ارائه شده در ادامه‌ی این بیانیه توجه کنند، بی‌شک کتاب‌های آموزنده‌تر و ارزنده‌تری را به زبان‌آموزان

ارائه خواهند داد:

۱. محتوای کتاب کمک درسی با هدف‌های آموزش و پرورش و برنامه‌ی درسی در یک راستا باشند.
  ۲. این گونه کتاب‌ها با فهم و توانایی، و نیز نیازهای زبان‌آموزان هماهنگی و تناسب داشته باشند و باعث ایجاد انگیزه در یادگیری زبان شوند.
  ۳. به سازماندهی محتوای کتاب توجه شود.
  ۴. شیوه‌ی نگارش کتاب با زبان و ادبیات زبان‌آموز هماهنگ باشد.
  ۵. شیوه‌های فعال خودیادگیری را در زبان‌آموز تقویت کنند.
  ۶. شیوه‌ها و حیطه‌های متنوع خودارزشیابی را به زبان‌آموز معرفی کنند.
  ۷. محتوای تصویری با محتوای نوشتاری تناسب داشته باشد.
  ۸. تصویرهای کتاب جذاب باشند.
  ۹. ساختار فیزیکی و ظاهری کتاب مناسب باشد.
  ۱۰. محتوای کتاب با جدیدترین دستاوردهای علمی و تحقیقاتی انطباق داشته باشند.
- ضمناً، قرار دادن تصویرهای مناسب در تدوین کتاب‌های کمک آموزشی، از کتاب تمرین و کار گرفته تا کتاب‌های آمادگی کنکور و تست، و آوردن مطالب مناسب برای رفع خستگی دانش‌آموز، از قبیل فکاهی، جوک، سخنان بزرگان، ضرب‌المثل و غیره، الزامی است.

توجه ناشران محترم را به این نکته جلب می‌کنیم که آوردن مطالب اضافی خارج از مبحث مورد نظر، از قبیل فهرست کتاب‌های منتشر شده یا مقالات بی‌ربط و صرفاً پرکننده‌ی صفحات، از اعتبار کتاب کمک آموزشی می‌کاهد. لازم به ذکر است که از گروه‌های گوناگون کتاب‌های کمک آموزشی، فقط یک مورد از فرهنگ‌های لغت در بخش برگزیده و تقدیری قرار گرفت، یک جلد برای استفاده‌ی دبیران مناسب تشخیص داده شد و بقیه‌ی کتاب‌ها در راستای هدف‌های کمک آموزشی دانش‌آموزان انتخاب شدند.

حوزه‌ی آموزش تاریخ

اگر باور داشته باشیم که تاریخ هر کشور، بازگوکننده‌ی هویت مردم آن و ترسیم‌کننده و راهنمای مسیر آینده‌ی آن است، بیش از پیش به اهمیت آموزش تاریخ، نحوه‌ی تدوین محتوای کتاب‌های درسی و کمک آموزشی آن، هویت بخشی آن به نسل جوان این مرز و بوم، ضرورت ایجاد انگیزه برای مطالعه‌ی تاریخ، واقف خواهیم شد، تاریخ معلم انسان‌هاست و اعتقاد به این مفهوم، برنامه‌ریزی و کوشش مستمری را در جهت پایدار کردن این رسالت ایجاب می‌کند.

خوشبختانه، برگزاری جشنواره‌های رشد و توجه مسؤولان محترم آن، باعث برداشتن گام‌های مثبتی در این زمینه شده و

امید است، با بذل توجه بیش‌تر و بهبود مستمر در سازماندهی این امر، توفیقاتی بیش از گذشته، حاصل شود. در این راستا و به منظور جلب توجه بیش‌تر و ویژه از سوی تمامی دست‌اندرکاران امر مهم تدوین و انتشار کتاب‌های آموزشی و کمک آموزشی تاریخ، و نیز با در نظر گرفتن کاربرد فناوری‌های آموزشی و فناوری اطلاعات که با گسترش روزافزون خود، دخالت فزاینده‌ای به ویژه در سال‌های آتی در امر آموزش دارند، بیان نکاتی به شرح زیر می‌تواند، برای تألیف هرچه بهتر این گونه کتاب‌ها مفید واقع شود:

۱. اهتمام در به کارگیری و ترویج روش‌های فعال و دانش‌آموز محور؛

۲. ترویج و گسترش رویکردها و نگرش‌های جدید آموزشی در زمینه‌ی تاریخ؛

۳. تعیین ضوابط و استانداردهای لازم برای تولید و ارزیابی بسته‌های نرم‌افزارهای کمک آموزشی؛

۴. تعیین ضوابط و استانداردهای لازم در مورد نحوه‌ی انتشار و ارزیابی نشر الکترونیکی به ویژه در زمینه‌ی کمک آموزشی.

هیأت داوران پنجمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد در حوزه تاریخ، بررسی و داوری ۷۳ جلد کتاب آموزشی مناسب و مرتبط با برنامه‌ی درسی دریافت شده را به عهده گرفت. براساس این بررسی مشاهده شد که خوشبختانه، ناشران

در دو سه سال اخیر علاقه و توجه بیش تری به ارائه‌ی مجموعه‌ها و کتاب‌های تاریخی به صورت تألیف و ترجمه نشان داده‌اند و در انتشار و چاپ آن‌ها، نسبت به رعایت برخی ضوابط را رعایت کرده‌اند. بیش تر کتاب‌های دریافتی مربوط به حیطة‌ی دانش‌افزایی دانش‌آموزان و معلمان، و چند عنوان مربوط به سنجش و ارزشیابی و نیز در مورد شخصیت‌های تاریخی بودند.

ملاک‌های داوری عبارت بودند از: هم‌سو بودن با برنامه‌ی درسی، ارتباط محتوا با نیازهای مخاطبان، اعتبار علمی، کیفیت سازماندهی مطالب، توجه به پرورش فکری و مهارت‌های یادگیری و پیام‌های ارزشی، مناسب و روان بودن زبان نوشتاری، کیفیت چاپ، میزان استفاده از تصویر و نقشه. در این رابطه، موارد زیر را به ناشران و نویسندگان حوزه‌ی آموزش تاریخ توصیه می‌کنیم:

۱. رعایت تناسب بین روش و قالب ارائه‌ی محتوای کتاب‌های آموزشی، با سطح سواد، گروه سنی و مقطع تحصیلی مخاطبان؛

۲. هم‌سویی و هماهنگی کامل با هدف‌ها و برنامه‌های درسی مقاطع گوناگون؛

۳. رعایت کامل ملاک‌های تعیین شده برای ارزیابی از سوی «دفتر انتشارات کمک‌آموزشی»، پیش از اقدام به چاپ کتاب‌های خود؛

۴. اهتمام در استفاده از متون معتبر و

مستندات حوزه‌ی تاریخ؛

۵. تنوع بخشی به عنوان‌های آثار خود، از طریق توجه به دوره‌های گوناگون تاریخی، و رویدادها و شخصیت‌های برجسته؛

۶. به کارگیری زبان نوشتاری مناسب دوره‌های گوناگون تحصیلی و سنی؛

۷. استفاده‌ی بیش تر از تصویر، نقشه، نمودار و جدول؛

۸. به کارگیری امکانات روزآمد در جهت چاپ جذاب تر و طرح‌های مورد استفاده.

حوزه‌ی آموزش جغرافیا

ژرف‌اندیشی دانش جغرافیا، به علت پشتوانه‌ی میان رشته‌ای بودن آن است. ارتباط با بسیاری از علوم، قدمت زیاد، تلاش اندیشمندان جغرافیا برای تبیین جایگاه این علم، گستره‌ی مطالعه‌ی آن به ویژه در شرایط درهم تنیدگی جهان کنونی، یکپارچگی و ساختاری شدن زندگی فردی در حوزه‌ی ملی، توسعه‌ی روابط بین‌المللی، و وجود مسائل زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی سبب شد، هیأت داوران در این حوزه بر این باور باشد که هر گوه تألیفی باید به بهسازی شرایط و فراهم ساختن امکان رشد و تغییر جایگاه تعاملی انسان و محیط یاری رساند. بر این اساس، هیأت داوران گروه جغرافیا، در پنجمین جشنواره‌ی کتاب‌های

آموزشی رشد ویژه‌ی دوره‌ی متوسطه، بیانیه‌ی خود را بدین شرح اعلام می‌دارد: ۱. این هیأت انتظار داشت، با توجه به گستردگی علم جغرافیا، تنوعی از کتاب‌های جغرافیایی در موضوعات گوناگون را در این جشنواره مشاهده کند، اما چنین نبود. امید است در جشنواره‌های آتی این نقیصه برطرف شود.

۲. تعداد کتاب‌های ترجمه شده نسبت به کتاب‌های تألیفی در این دوره بسیار اندک بود. این امر ناشی از نگاه ویژه‌ی هیأت داوران و توصیه‌های آنان به چاپ کتاب‌های تألیفی در دوره‌های گذشته‌ی جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد بوده است.

۳. تعداد کتاب‌های مربوط به مسائل علمی جغرافیا و مشکلات زیست محیطی در این دوره نسبت به گذشته افزایش یافته که ناشی از تغییر نگرش و دیدگاه مؤلفان و مترجمان محترم است.

۴. بخش اعظم کتاب‌های این دوره را کتاب‌های کمک درسی و کمک آموزشی تشکیل می‌داد که هیأت داوران، مراتب تأسف خود را از کمبود کتاب‌های دانش افزایی و کار ویژه‌ی معلمان ابراز می‌دارد.

حوزه‌ی آموزش علوم اجتماعی

هدف برنامه‌ی درسی تعلیمات اجتماعی در دوره‌ی متوسطه، تربیت افرادی جامعه‌پذیر، آگاه از مسائل اجتماعی، برخوردار از مهارت‌های

اجتماعی و ارتباطی، معتقد به ارزش‌های مطلوب، توانمند در تجزیه و تحلیل مفاهیم و مسائل اجتماعی و کاربرد این مفاهیم در زندگی است. تولید کتاب‌های آموزشی و کمک درسی به منظور گسترش دانش معلمان و دانش آموزان در حوزه‌ی علوم اجتماعی، توانمند کردن معلمان در زمینه‌ی تدریس و نیز تعمیق یادگیری‌ها و آموخته‌های دانش آموزان در این راستا، از اهمیت بالایی برخوردار است؛ به ویژه آن‌که تولید این نوع کتاب‌ها مشارکت وسیع بخش خصوصی، نویسندگان و مؤلفان محترم را طلب می‌کند.

هیأت داوران، ضمن تشکر از ناشران و مؤلفان، در بررسی ۳۹ عنوان کتاب آموزشی دریافت شده، متوجه اشکالات زیر شد:

۱. کمبود کتاب در حوزه‌ی کار و فعالیت‌های یادگیری دانش آموزان و سنجش و ارزشیابی؛

۲. کمبود کتاب در زمینه‌ی روش‌های تدریس مفاهیم اجتماعی؛

۳. وجود اشکالات علمی در برخی از کتاب‌ها و تعصب و سوگیری در معدودی از این کتاب‌ها؛

۴. سازماندهی نامناسب برخی از کتاب‌ها؛

۵. شروع نامناسب مطالب و ناتمام ماندن برخی از جملات، به ویژه در کتاب‌های ترجمه‌ای؛

۶. اشکالات ویرایشی چشمگیر؛

۷. ارتباط ناچیز برخی از کتاب‌ها با هدف‌های برنامه و نیازهای مخاطبان؛

البته موارد فوق عمومیت ندارند و اغلب ناشران کم و بیش به رعایت برخی از معیارها پایبند بوده‌اند. با این حال، هیأت داوران توصیه می‌کند، ناشران و مؤلفان قبل از تألیف و یا چاپ مجدد کتاب‌های آموزشی، به معیارهای تولید کتاب‌های آموزشی (جزوه‌ی شماره‌ی ۱۰)، از انتشارات «دفتر انتشارات کمک آموزشی» توجه کنند.

هیأت داوران، به منظور افزایش کیفیت کتاب‌های کمک آموزشی و درسی موارد زیر را به ناشران و مؤلفان محترم توصیه می‌کند:

۱. مطالعه‌ی ویژگی‌های کتاب‌های آموزشی علوم اجتماعی؛

۲. ویرایش علمی کتاب‌های کمک آموزشی و کمک درسی، قبل از چاپ و بررسی آن‌ها، توسط افراد متخصص و کارشناس؛

۳. توجه به نیازهای معلمان و دانش‌آموزان؛

۴. توجه به هدف‌های برنامه‌ی آموزشی تعلیمات اجتماعی در دوره‌ی دبیرستان؛

۵. استفاده‌ی بیش‌تر از تصویر و نمودار؛

۶. تألیف کتاب‌های بیش‌تر در حوزه‌ی روش‌های تدریس مفاهیم اجتماعی؛

۷. ویرایش مجدد ادبی کتاب‌های کمک آموزشی قبل از چاپ دوم.

حوزه‌ی آموزش روان‌شناسی

اولین نیاز معلمان و دانش‌آموزان مادر حال حاضر، دسترسی به کتاب‌هایی است که عطش آنان را از جنبه‌های گوناگون روان‌شناسی برآورده سازند. گرچه این عطش نزد معلمان و دانش‌آموزان متفاوت است، ولی عطش درک مسائل فراحسی نزد هر دو گروه به یک اندازه است و جامعه‌ی ایران این نیاز را از دیرباز نشان داده است. گو این‌که ارضای این نیاز در آثار ارسالی بسیار محدود بود، اما در جامعه‌ی نشر، نمونه‌ی این کتاب‌ها به ویژه در سال‌های اخیر زیاد دیده می‌شود. البته در مورد علمی بودن مطالب و مرز بین علم و غیرعلم در این کتاب‌ها، جای صحبت زیاد است.

تعداد آثار ارسالی به حوزه‌ی آموزش روان‌شناسی ۳۵ کتاب بود که بیش‌تر آن‌ها در حوزه‌ی کتاب‌های دانش‌افزایی و مرجع برای معلمان بودند و حوزه‌ی بخش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی کم‌ترین کتاب را به خود اختصاص داده بود.

هیأت داوران، با توجه به بررسی کتاب‌های آموزشی یاد شده، رعایت نکات زیر را از طرف ناشران و مؤلفان و مترجمان توصیه می‌کند:

۱. هدف‌های برنامه‌ی درسی

روان‌شناسی دوره‌ی متوسطه را مدنظر قرار دهند و متناسب با هدف‌ها، نسبت به ترجمه یا تألیف اقدام کنند؛

۲. کتاب‌های ارسالی در حوزه‌ی دانش‌افزایی دانش‌آموزان و همچنین کار، تمرین و فعالیت دانش‌آموزان، به حیطة‌ی شناختی تکیه داشتند و دو حیطة‌ی مهارتی و نگرشی کم‌تر مورد توجه قرار گرفته بودند. ضرورت دارد، در این زمینه‌ها نیز فعالیت مناسب صورت گیرد؛

۳. کتاب‌های کار، تمرین و فعالیت دانش‌آموزان باید زمینه‌هایی برای تلفیق علم روان‌شناسی با زندگی دانش‌آموزان فراهم کنند و آمادگی‌هایی را برای زندگی و برخورد مناسب با مسائل در آنان به وجود آورند که به این مورد توجه کم‌تری شده است. همچنین، در کتاب‌های فوق به فعالیت‌های یادگیری و تمرین‌های مناسب برای دانش‌آموزان توجه بیشتری باید مبذول شود.

- در کتاب‌های مخصوص دانش‌آموزان لازم است، فعالیت‌های یادگیری و تمرین به منظور تعمیق یادگیری دانش‌آموزان، متناسب با محتوا، آورده شود.

- استفاده از تصویرها و طرح‌های جذاب، علاوه بر تفهیم بهتر مطالب، در ایجاد انگیزه برای مطالعه مؤثر است که در کتاب‌های ارسالی کم‌تر به این نکته توجه شده است. ضرورت دارد که در این زمینه ناشران، مؤلفان و مترجمان تلاش

بیش‌تری به خرج دهند.

- بهره‌گیری از تازه‌ترین پژوهش‌های علمی در زمینه‌ی روان‌شناسی، به ویژه در کتاب‌های تألیفی کم‌تر دیده شد. ضرورت دارد در این زمینه با توجه به پژوهش‌های انجام شده در حوزه‌ی روان‌شناسی در مراکز پژوهشی کشور، از یافته‌های پژوهشی معتبر در کتاب‌ها استفاده شود.
- ذکر دقیق منابع و مآخذ به کار رفته و رعایت امانت در نقل مطالب از جمله نکاتی است که در تمام کتاب‌های ارسالی به آن توجه چندانی نشده بود و این موضوع نیز توجه مؤلفان را می‌طلبد.

- ذکر فهرست وار مطالب بدون عمق بخشیدن به محتوا، از جمله نقص‌هایی بود که در پاره‌ای از کتاب‌های ارسالی مشاهده گردید که در این زمینه، توجه مؤلفان را به تشریح و توضیح مطالب آورده شده در محتوا جلب می‌کنیم. چنانچه در مواردی امکان شرح مطالب وجود ندارد، استفاده از زیرنویس برای تشریح و توضیح، توصیه می‌شود.

امید است با رعایت نکات اشاره شده، شاهد ارسال کتاب‌های مناسب‌تر در جشنواره بعدی باشیم.

حوزه‌ی آموزش فیزیک

طی سال‌های اخیر، آموزش فیزیک کشور روند روبه‌رشدی را طی کرده است و در این راه، موفقیت‌های ارزنده‌ای

حاصل شده است. توجه ویژه به آموزش با رویکرد مفهومی، استفاده از فناوری اطلاعات، روش‌های فعال تدریس با رویکرد یادگیری مشارکتی و فرایند محوری، آموزش مهارت‌ها به جای انباشتن دانش‌ها، کاربردی کردن آموزش به جای بیان انتزاعی مفاهیم، توجه ویژه به شیوه‌های گوناگون ارزشیابی، رشد خلاقیت و نوآوری دانش‌آموزان، کاهش نقش سنتی معلم و افزایش نقش واقعی وی به عنوان راهبر و تسهیل‌کننده‌ی امر آموزش، همگی ضرورت ایجاد نگرش تازه‌ای را در تألیف کتاب‌های کمک‌آموزشی و کمک‌درسی، در ذهن تداعی می‌کنند.

به‌رغم وجود پتانسیل‌های فراوان در عرصه‌های فیزیک که می‌توانند در جهت ارتقای سطح کیفی آموزش فیزیک گام‌های مؤثری بردارند، آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها به شدت آموزش این علم پایه را تحت تأثیر خود قرار داده‌اند و بسیاری از مؤلفان کتاب‌های کمک‌آموزشی و کمک‌درسی را به این سو کشانده‌اند. به همین دلیل، بسیاری از کتاب‌های فیزیک به جای توجه به موارد فوق، تنها به جمع‌آوری و حل پرسش‌های چهار گزینه‌ای پرداخته‌اند. به عبارت دیگر، فقط یکی از حیطه‌های آموزش، یعنی آزمون و آن هم فقط یکی از شیوه‌های آزمون، یعنی پرسش‌های چهار گزینه‌ای را مورد توجه قرار داده‌اند. این ضعف در اکثر قریب به اتفاق کتاب‌های کمک‌آموزشی و

کمک‌درسی موجود در بازار و کتاب‌های ارائه شده به جشنواره مشهود است. علم فیزیک از جمله علوم است که در تمام جنبه‌های زندگی بشر کاربرد مستقیم دارد و ضروری است ناشران، مؤلفان و مسؤولان محترم، توجه خاصی به این علم داشته باشند، و در جهت ارتقای آن گام بردارند. استفاده نکردن از شیوه‌های نوین و کاربردی آموزش، بهره‌نگرفتن از فناوری اطلاعات و ارتباطات، و توجه ناکافی به برنامه‌ی درسی و هدف‌های آموزشی، از جمله ضعف‌های اصلی کتاب‌های آموزش فیزیک ارائه شده به پنجمین جشنواره‌ی کتاب‌های رشد است.

هیأت داوران گروه فیزیک، ضمن تقدیر و تشکر از زحمات مؤلفان، مترجمان، ناشران و مجریان جشنواره، پس از برگزاری جلسات متعدد برای بررسی و ارزیابی کتاب‌ها، در مرحله‌ی اول از بین ۱۳۰ کتاب آموزشی مناسب و مرتبط با برنامه‌ی درسی دریافتی، ۴۰ کتاب را شایسته‌ی بررسی مجدد دانست. اما در بررسی‌ها و تجزیه و تحلیل‌های ریزبینانه‌ی آن‌ها، با توجه به دلایل ذکر شده، نتوانست کتابی را به عنوان کتاب برگزیده انتخاب کند و تنها به انتخاب کتاب‌های در خور تقدیر بسنده کرد.

هیأت داوران گروه فیزیک پنجمین جشنواره‌ی کتاب‌های رشد، ضمن تقدیر و تشکر مجدد و ابراز خرسندی از تمایل مؤلفان، مترجمان و ناشران به استفاده از شیوه‌های نوین آموزش پیشنهاد می‌کند، این گروه از اندیشمندان به توصیه‌های زیر،

توجه خاص مبذول فرمایند:

۱. در تألیف کتاب‌های کمک‌درسی، شیوه‌ها و حیطه‌های متنوع ارزشیابی را مدنظر قرار دهند.
۲. از جدیدترین دستاوردهای علمی و تحقیقاتی استفاده کنند.
۳. به مسائل کاربردی، واقعی و مرتبط با زندگی روزمره توجه ویژه داشته باشند.
۴. در محتوای نوشتاری کتاب، به ایجاد انگیزه در مخاطبان برای یادگیری توجه خاص مبذول دارند.
۵. در راستای تحقق هدف‌های برنامه‌ی درسی گام بردارند.
۶. نقش‌های نوین معلم و دانش‌آموز در فرایند یاددهی-یادگیری در آثارشان نمایان شود.
۷. از فناوری اطلاعات و ارتباطات به صورت خاص استفاده کنند.
۸. شیوه‌های فعال یادگیری مورد توجه قرار داده شود.
۹. از تصویرها جذاب و متناسب با موضوع بهره بگیرند.
۱۰. سازماندهی محتوای کتاب به گونه‌ای باشد که زمینه‌ی جدی مخاطب را فراهم سازد.

حوزه‌ی آموزش شیمی

هیأت داوران جشنواره در حوزه‌ی شیمی، داوری کتاب‌های این بخش را طی دو مرحله به انجام رساند. در مرحله‌ی نخست، ۸۵ کتاب مورد ارزیابی قرار گرفتند که از این میان، ۶۲ عنوان کتاب به مرحله‌ی دوم راه یافتند. مقایسه‌ی تعداد

در سال‌های اخیر که کتاب‌های درسی شیمی دوره‌ی متوسطه، دگرگونی‌های بنیادی فراوانی را به خود دیده است، نیاز

حوزه‌ی آموزش ریاضی

ریاضیات و آموزش آن از جمله موضوعاتی است که از گذشته مورد توجه قرار داشت است. از گفت و گوهای سقراط تا توصیه‌های ابوریحان بیرونی به معلمان و دانش‌آموزان ریاضی در کتاب «التفهیم» و شیوه‌های یاددهی - یادگیری سجزی در رساله‌اش که به طرح «مسائل هندسی و شیوه‌ی آموزشی آن» پرداخته است، و همین‌طور خوارزمی در «جبر و مقابله»، غیاث‌الدین جمشید کاشانی در «مفتاح الحساب»، و خیام در کتاب‌های «الرساله فی البراهین علی مسائل الجبر و المقابله» و «شرح ما أشکل من مصادرات کتاب اقلیدس» که به قول پُل ارنست «با خود دیدگاه‌های فلسفی و معرفت‌شناسی خاصی از ریاضیات را در بر دارند» تا تجربیات و دیدگاه‌های جورج پولیا در زمینه‌ی آموزش ریاضی، و از طرف دیگر، تلاش‌های فراوان استادان و معلمان ریاضی کشور در سالیان گذشته، همه و همه در راستای پرداختن به آموزش ریاضی مؤثرتر و ارائه‌ی شیوه‌های هرچه بهتر برای یاددهی - یادگیری مفاهیم ریاضی بوده‌اند.

از سوی دیگر، کاربردهای وسیع ریاضی در حوزه‌های گوناگون علوم محض و پایه و علوم مهندسی، و همچنین علوم انسانی، اهتمام بیش‌تری را نسبت به ریاضی و آموزش آن، به‌خصوص آموزش ریاضی برای همه‌ی دانش‌آموزان ایجاد می‌کند.

کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای نشان از تلاشی فعالانه در عرصه‌ی تألیف داشت. اما بررسی دقیق محتوای کتاب‌های تألیفی نشان داد، بیش‌تر نویسندگان، کنکور و فراهم آوردن بستری مناسب برای ورود دانش‌آموزان به دانشگاه را مبنای کار خود قرار داده‌اند و کم‌تر به تحقق هدف‌های تعلیم و تربیت در چارچوب برنامه‌ی درسی مصوب شیمی دوره‌ی متوسطه توجه داشته‌اند.

اگرچه در مقایسه با جشنواره‌ی پیش، تعداد کتاب‌های هم‌راستا با سیاست‌های آموزش و پرورش، رشد چشم‌گیر داشت و شاید چنین افزایشی را بتوان جرقه‌ای امید‌بخش برای رفع نیازهای واقعی دانش‌آموزان به شمار آورد، اما به هر حال در این کتاب‌ها نیز هنوز مشکل ویرایش علمی و ادبی، کم‌توجهی به جنبه‌های مهارتی که مخاطب را در فرایند یادگیری به چالش بطلبد، توجه کافی نداشتن به نسبت تصویر به متن، و به کارگیری جذائیت‌های تصویری در ارائه‌ی مفاهیم، کم‌توجهی به ابزار قدرتمندی چون فناوری اطلاعات (IT) و نبود نوآوری در طراحی ساختار و انتخاب محتوا به چشم می‌خورد. امید است، نویسندگان و ناشران از فرصتی که تا برگزاری جشنواره‌ی بعدی باقی است، برای تأمل و بازنگری فعالیت‌های خود در این عرصه به خوبی بهره‌گیرند. در آینده شاهد تولید کتاب‌های مناسب‌تر و قابل استفاده در آموزش شیمی کشور باشیم.

تلاش‌های قابل ستایشی به‌خصوص در سال‌های اخیر، به‌منظور اصلاح روش‌های آموزشی و ارائه‌ی شیوه‌های جدیدتر یاددهی-یادگیری توسط دانشگاهیان، معلمان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت کشورمان صورت گرفته‌اند که تأسیس رشته‌ی دانشجویی آموزش ریاضی در سطح کارشناسی ارشد، برگزاری کارگاه‌های آموزش ریاضی برای معلمان، و تألیف و ترجمه‌ی مقالات و کتاب‌ها در زمینه‌ی آموزش ریاضی مدرسه‌ای، از جمله‌ی این اقداماتند که نویدبخش تحولاتی مثبت در آینده هستند. جشنواره‌ی حاضر که توسط دفتر انتشارات کمک آموزشی برگزار می‌شود، در پنج گروه به شرح زیر، به انتخاب کتاب‌های ارسال شده برای دبیرخانه‌ی جشنواره می‌پردازد:

۱. کتاب‌های دانش‌افزایی
دانش‌آموزان که با هدف آشنا ساختن دانش‌آموزان با سطوح عمیق‌تر مفاهیم کتاب درسی و ارتباط مباحث ریاض با دیگر رشته‌ها و ارائه‌ی مثال‌ها و مسأله‌های متنوع‌تر از مباحث و مفاهیم کتاب درسی تدوین می‌یابند.

۲. کتاب‌های هم‌پایه‌ی کتاب درسی
که با شیوه‌ای متفاوت از کتاب درسی، با ارائه‌ی مثال‌ها و مسأله‌های متنوع و به کمک ابزارهای آموزشی به توضیح مطالب کتاب درسی می‌پردازند.

۳. کتاب‌هایی از قبیل سرگرمی‌های

ریاضی، آشنایی با نرم‌افزارهای ریاضی، نوآوری‌های آموزشی در آموزش مطالب ریاضی، دایرة‌المعارف ریاضی در سطح دانش‌آموزان و تاریخ ریاضیات.
۴. کتاب‌های مسابقات ریاضی و مباحث آن‌ها.

۵. کتاب‌های دانش‌افزایی معلمان که با هدف بازآموزی و مفاهیم جدید مورد نیاز معلمان ریاضی در ارتباط با مباحث کتاب درسی و کتاب‌هایی که به‌منظور آشنا ساختن معلمان با تحقیقات در زمینه‌ی آموزش ریاضی، روان‌شناسی یادگیری ریاضی و برنامه‌ی درسی ریاضی تألیف یا ترجمه شده‌اند و معلمان محترم را در جریان آخرین یافته‌ها در موضوعات مذکور قرار می‌دهند.

با نگاهی کلی به مجموعه آثار رسیده به دبیرخانه‌ی جشنواره، و با توجه میزان تولیدات کتاب در بخش‌های پنج‌گانه فوق، ۳۶ عنوان کتاب مناسب تشخیص داده شدند که از میان آن‌ها، دو کتاب به عنوان کتاب برگزیده، و چهار کتاب به عنوان کتاب تقدیری انتخاب شدند. لازم به ذکر است که تعداد کتاب‌های مناسب در گروه‌های ۱، ۲ و ۴ نسبت به کتاب‌های گروه ۳ و ۵ تعداد بیش‌تری را به خود اختصاص می‌دادند که امیدواریم، ناشران و مؤلفان محترم علاوه بر کتاب‌های گروه‌های ۱، ۲ و ۴، اهتمام بیش‌تری به تولید کتاب‌های گروه‌های ۳ و ۵ مبذول دارند.

حوزه‌ی آموزش تربیت بدنی

خوشبختانه در سال‌های اخیر گروه برنامه‌ریزی درس تربیت بدنی نیز برنامه‌ی درسی تهیه کرد و بعد از دایر شدن آن در دوره‌ی ابتدایی به صورت سراسری، در دوره‌های تحصیلی راهنمایی و متوسطه نیز در سال جاری (۸۴-۸۵)، اجرای آزمایشی درس تربیت بدنی در تعدادی از استان‌های کشور آغاز شد.

تدوین این برنامه‌ی درسی، آغاز شایسته و مبارکی است که می‌تواند در زمینه‌های گوناگون، بخش فرهیخته‌ی جامعه را در تربیت بدنی یاری و مساعدت کند. در این میان، بخش انتشارات می‌تواند به عنوان پشتوانه‌ی گرانسنگ، در مسیری مشخص این حوزه کمک کند.

از آن‌جا که پس از گذشت قریب به پنج سال از برگزاری جشنواره‌ی حاضر و مصادف شدن آن با تدوین و اجرای درس تربیت بدنی، هنوز امید ما به آینده است، تصور می‌کنیم به تدریج به دوران شکوفایی نشریات کمک آموزشی در حوزه‌ی تربیت بدنی نزدیک خواهیم شد. به منظور تسریع در این زمینه، هیأت داوران تربیت بدنی موارد زیر را پیشنهاد می‌کند:

۱. چاپ و توزیع راهنمای برنامه‌ی درسی دوره‌های گوناگون تحصیلی بین ناشران و مؤلفان، به منظور اطلاع‌رسانی دقیق و نیز آشنا ساختن این عزیزان با مؤلفه‌های گوناگون برنامه‌ی درسی

تربیت بدنی، ضروری است. روش‌های دیگر همچون نشست توجیهی با این افراد نیز مؤثرند.

۲. رویکرد برنامه‌ی درسی تربیت بدنی در سه دوره‌ی تحصیلی، کسب و حفظ سلامتی است. بنابراین تدوین و تألیف کتاب‌ها و نشریات باید با توجه ویژه به این رویکرد انجام شود. برای مثال، آنچه به عنوان کتاب کمک آموزشی برای رشته‌های ورزشی تهیه می‌شود، با آنچه که برای بازیکنان و ورزشکاران نگارش می‌یابد، تفاوت اساسی دارد؛ چرا که در آموزش و تمرین مدرسه‌ها در رشته‌های ورزشی، فعالیت محوری مقدم بر تکنیک است و مدیریت تعداد زیادی دانش‌آموز با رویکرد فوق، روش مناسب خود را می‌طلبد.

۳. رشته‌های ورزشی در نظر گرفته شده برای تربیت بدنی مدرسه‌ها در بخش دختران و پسران عبارتند از:

تنیس روی میز، بدمینتون، فوتسال، والیبال، بسکتبال و هندبال. علت این انتخاب موارد زیر است که اطلاع از آن‌ها بر روند نشر کمک خواهد کرد:

(الف) مطابق با رویکرد برنامه‌ی درسی، فعالیت و تحرک در آن‌ها زیاد است.

(ب) منطق حداقل یک رشته بازی با دست و یک رشته با پا، در آن‌ها رعایت شده است.

(ج) منطق حداقل یک رشته بازی انفرادی و یک رشته بازی گروهی در آن‌ها رعایت شده است.

حوزه‌ی آموزش زیست‌شناسی

ما در عصری زندگی می‌کنیم که هر روز و هر لحظه کشف علمی تازه‌ای صورت می‌گیرد و فناوری‌های نوین، چهره‌ی جهان پیرامونمان را دگرگون می‌کنند. کافی است فقط به روزنامه‌ی مورد علاقه خود مراجعه کنید، دیروز، امروز یا فردا، تا به عنوان‌هایی درباره‌ی گرم شدن زمین، کلون‌سازی (شبییه‌سازی)، یا غذاهای حاصل از گیاهان تغییر ژنتیکی یافته، روبه‌رو شوید. مواد نامأنوس با محیط زیست، پیشرفت‌های پزشکی و DNA در عرصه‌ی قضاوت و داوری‌های جدید، از موضوع‌هایی هستند که به‌طور مستقیم بر زندگی ما تأثیر می‌گذارند.

اگر می‌خواهیم به عنوان یک مصرف‌کننده، یک بازرگان، یک سیاستمدار و خلاصه یک شهروند آگاه، در جامعه‌های نوین امروری فعالانه مشارکت داشته و تأثیرگذار باشیم، باید دیدگاه‌های خود را درباره‌ی این موضوع‌ها و دیگر موضوع‌هایی که ریشه‌ی علمی دارند، مشخص و منسجم کنیم؛ به‌خصوص وقتی که موضوع‌های علمی و مرتبط با فناوری‌های نوین، بیش از گذشته در خبرها و سخنرانی‌های ملی دیده می‌شوند: از جمله: بحث و گفت‌وگو پیرامون وضعیت لایه‌ی اوزون، باران اسیدی، تهدیدهای اقتصادی تغییر آب‌وهوا و گونه‌های مهاجم و در حال نابودی. به دلیل همین نیاز

۴. در آثار منتشر شده، توجه مؤلفان به روش تدریس فعال که امکان درگیر شدن دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد و به معلم صرفاً نقش تسهیل‌کننده‌ی جریان یاددهی - یادگیری را می‌دهد، اهمیت زیادی دارد.

۵. توجه به تفاوت‌های فردی در اجرای مهارت‌ها، نکته‌ی مهمی است که باید در این آثار لحاظ شود. بنابراین، ارائه‌ی تمرین‌های پائین‌تر از میانگین یادگیری و همچنین بالاتر از این حد، ضروری است.

۶. بخش کوچکی از محتوای آموزشی برنامه‌های درسی به‌خصوص در مورد آموزش متوسطه، به حیطة‌ی شناختی اختصاص دارد. اطلاع دانش‌آموزان از مفاهیم مورد نیاز برای حفظ سلامتی در حوزه‌های یادگیری آمادگی جسمانی، بهداشت و تغذیه‌ی ورزشی، و پیشگیری از آسیب‌های ورزشی در برنامه‌ی درسی پیش‌بینی شده است. در گذشته نیز این ضرورت وجود داشته است، ولی ضرورت فعلی در نگارش این مطالب آن است که مؤلف بتواند، با اعمال تکنیک‌های آموزشی به جای «تعریف‌ها»، «مفاهیم» به دانش‌آموز منتقل کند. مسلماً برای مخاطب دیگر، یعنی معلم نیز باید روش‌های انتقال مفاهیم تربیت‌بدنی و ورزش به دانش‌آموزان، به نگارش درآید.

۷. همچون جشنواره‌های گذشته معتقدیم، تألیف بر ترجمه مقدم است؛ چرا که به روند بومی سازی درس تربیت‌بدنی کمک خواهد کرد.

اساسی، «آموختن برای زیستن»، شعار اغلب نظام‌های آموزشی دنیا قرار گرفته است.

خوشبختانه در نظام آموزشی کشور ما نیز شعار آموختن برای زیستن مورد توجه قرار گرفته و در کتاب‌های درسی، از جمله کتاب‌های زیست‌شناسی، تا اندازه‌ای به آن توجه شده است. بدین شک، زیست‌شناسی، همان‌طور که از نام آن برمی‌آید، زمینه‌ی مناسبی برای دست‌یافتن به این هدف است. از این‌رو، نقش کتاب‌هایی که در عرصه‌ی زیست‌شناسی نوشته می‌شوند، در انتقال چند مفهوم علمی خلاصه نمی‌شود و پرداختن به نگرش‌هایی که اساس رفتارهای انسانی را دگرگون می‌کنند، نیز باید مورد توجه باشد. به جز هدفی که به آن اشاره شد، انتظار می‌رود کتاب‌های آموزش زیست‌شناسی به هدف‌های دیگری نیز توجه داشته باشند؛ از جمله:

◀ پرورش کنجکاوی نسبت به پدیده‌های زیستی

◀ ایجاد علاقه به حل مسأله‌های زیستی
◀ تقویت به‌کارگیری روش علمی در حل مسأله‌های زیستی

◀ توجه به کوشش‌های دانشمندان ایران و جهان

◀ تقویت تفکر نقادانه
◀ توجه به روش‌های متنوع ارزشیابی، از جمله خودارزشیابی

ولی با کمال تأسّف، بیش‌تر

کتاب‌هایی که در سال‌های اخیر در حوزه‌ی زیست‌شناسی منتشر شده‌اند، به چنین هدف‌هایی کم‌تر توجه داشته‌اند. اکنون که «جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی» و «طرح سامان‌بخشی کتاب‌های آموزشی» می‌کوشند گامی در جهت بهبود این وضعیت بردارند، گروه داوران حوزه‌ی زیست‌شناسی نیز تلاش کرده است، در راستای رسیدن به این هدف‌ها، به‌گزینش کتاب‌های این حوزه براساس هدف‌های برنامه‌ی درسی و هدف‌های والای آموزش و پرورش بپردازد.

شیوه‌ی گزینش کتاب‌ها و نتیجه‌ی داوری

هیأت داوران، با در نظر گرفتن هفت شاخص اصلی، کار داوری و بررسی ۵۳ عنوان کتاب را انجام داد. این شاخص‌ها عبارت بودند از:

۱. انطباق محتوای کتاب با هدف‌های برنامه‌های درسی و نیاز مخاطبان. برای مثال، محتوای کتاب تا چه میزان توضیح دهنده و تکمیل‌کننده‌ی مفاهیم مطرح شده در کتاب درسی است، به ارتباط مفاهیم زیستی با زندگی روزمره پرداخته است، به رشد تفکر نقادانه کمک می‌کند و...

۲. میزان توجه به شیوه‌های خودارزشیابی مخاطبان. برای مثال، تا چه اندازه پرسش‌ها و فعالیت‌های آن در قالب‌های متنوع طرح شده‌اند، پرسش‌های

مفهومی مورد توجه بوده‌اند، پرسش از نمودار و شکل مورد توجه بوده است و...

۳. اعتبار علمی. برای مثال، محتوای آن تا چه اندازه از لحاظ علمی درست است، دستاوردهای نو در آن مطرح شده است، شیوه‌های منبع‌نویسی آن درست است و...

۴. نظم منطقی سازماندهی کتاب. برای مثال، آیا مقدمه و روش استفاده از کتاب به خوبی نوشته شده است، در سازماندهی محتوا نوآوری دیده می‌شود، واژه‌نامه و نمایه دارد و...

۵. هماهنگی شیوه‌ی نگارش کتاب با زبان و ادبیات مخاطبان و معیارهای پذیرفته شده. برای مثال، آیا ساده‌نویسی و روان‌نویسی مورد توجه بوده است، برای واژگان علمی معادل‌ها مناسبی به کار رفته است، از یکی از رسم‌الخط‌های پذیرفته شده، پیروی شده است و...

۶. تناسب صفحه‌آرایی با نظم فکری مخاطب و آسان خوانی. برای مثال، آیا از محرک‌های دیداری برای ایجاد انگیزه استفاده شده است، سفیدخوانی منطقی مورد توجه بوده است، در ساختار ظاهری آن نوآوری دیده می‌شود و...

۷. جذابیت تصویرهای کتاب و ارتباط آن‌ها با متن. برای مثال، آیا تصویرها از کیفیت چاپ خوبی برخوردارند، تصویرها و نمودارها به صورت گویا شرح داده شده‌اند، تصویرها با مخاطب سازگاری دارند و...

گروه داوران حوزه‌ی آموزش زیست‌شناسی، با در نظر گرفتن هدف‌های جشنواره و شاخص‌هایی که مطرح شد، به نتیجه‌های زیر دست یافت:

۱. تعداد کتاب‌هایی که در حوزه‌ی زیست‌شناسی منتشر می‌شوند، نسبت به حوزه‌های دیگر، بسیار اندک است و حتی نسبت به جشنواره‌ی پیشین نیز کاهش داشته است.

۲. بیش‌تر کتاب‌های آموزشی به هدف‌های برنامه‌ی درسی توجه کافی ندارند.

۳. بیش‌تر کتاب‌های آموزش زیست‌شناسی فقط مجموعه‌ای از پرسش‌های چهارگزینه‌ای هستند.

۴. حجم کتاب‌های کار و فعالیت، که به شیوه‌های متنوع خود ارزشیابی پردازند، بسیار اندک است.

۵. در بیش‌تر کتاب‌ها، به شیوه‌ی نگارش، ویرایش علمی و ادبی، ظاهری و صفحه‌آرایی توجه کافی نشده است.

۶. کتاب‌های دانش‌افزایی برای دانش‌آموزان و معلمان اندکند.

۷. در زمینه‌ی کتاب‌های مهارتی معلمان زیست‌شناسی، کتابی منتشر نشده است.

گروه داوران در نهایت هیچ‌یکی از کتاب‌های حوزه‌ی آموزش زیست‌شناسی را شایسته‌ی عنوان «کتاب برتر» ندانست و به انتخاب ۴ اثر به عنوان کتاب شایسته‌ی تقدیر، بسنده کرد.

پیشنهادهایی برای مؤلفان، ناشران و مسؤولان

و از کپی برداری های ناشیانه از اثرهای خارجی جلوگیری می کند. در این صورت، راه نوآوری در نگارش و تصویرگری کتاب همواره می شود و استعداد های گوناگون به شکوفایی می رسند.

ب) بیانیه ی هیأت داوران حوزه های آموزشی فنی و حرفه ای و کار دانش

حوزه ی آموزش مکانیک

روند توسعه ی آموزش های فنی و حرفه ای، همواره به تبع آهنگ سریع رشد فناوری دستخوش تغییرات می شود. از آن جا که نقش کتاب های کمک آموزشی و کمک درسی در راستای آموزش رسمی کشور، و کتاب های درسی قابل توجه و از اهمیت خاصی برخوردار است، بخش خصوصی می تواند در این امر مهم اثرگذار باشد، از مؤلفه های مؤثر در امر آموزش های فنی و حرفه ای به شمار آید، و جایگاهی پر معنی را به خود اختصاص دهد. بدیهی است که برای هم گامی با هدف های آموزش های فنی و حرفه ای و هم سویی با آن ها، لازم است ناشران محترم هم دلی و هم یاری های مؤثری در روند تولید کتاب های کمک آموزشی و کمک درسی اعمال کنند.

«جشنواره ی رشد» حرکت مناسب و گام مثبتی است که می تواند، در هم سویی

۱. مؤلفان و ناشران بیش از پیش به هدف های برنامه ی درسی توجه داشته باشند. به علاوه، انتظار می رود مسؤولان برگزاری این جشنواره برای آشنایی بیش تر مؤلفان و ناشران با هدف های مورد نظر، به انتشار جزوه های مناسب همت گمارند.

۲. مؤلفان و ناشران، به جای انتشار مجموعه پرسش های چهار گزینه ای، به انتشار کتاب های کار و فعالیت توجه داشته باشند.

۳. ناشران دولتی، به ویژه ناشران وابسته به آموزش و پرورش، به تهیه و انتشار کتاب های مناسب برای دانش آموزان و معلمان همت گمارند و الگویی برای ناشران دیگران باشند. انتظار می رود، ناشران وابسته به آموزش و پرورش در انتشار کتاب هایی که هدف های آموزش و پرورش را پوشش می دهند، پیشگام و پیشرو باشند.

۴. حوزه ی نوین نشر الکترونیک نیز بستر خوبی برای رسیدن به هدف های آموزشی است. انتشار سی دی های آموزشی، کتاب - سی دی و پایگاه های اینترنتی آموزشی، می توانند به تقویت هدف های برنامه ی درسی کمک کنند.

۵. پذیرفتن حق مؤلف و تصویرگر باعث بهبود وضعیت کتاب، از جمله کتاب های حوزه ی زیست شناسی می شود

حوزه‌ی آموزش برق

در پنجمین جشنواره‌ی رشد، به گروه برق که رشته‌های «الکترونیک» و الکتروتکنیک را در بر می‌گیرد، ۴۹ کتاب عرضه شده است. هیأت داوران هر رشته که مرکب از سه نفر بود، بطوریکه تصمیم‌گیری نهایی برای انتخاب و گزینش کتاب، در جلسات مشترک رشته‌های یاد شده صورت گرفت. در مجموع، با توجه به روش‌های انجام شده روی کتاب‌های آموزشی و ریاضی، هیأت داوران نظر ناشران، نویسندگان، پدیدآوردگان، کتاب‌های آموزش حوزه‌ی برق و نیز دست‌اندرکاران جشنواره را به توصیه‌های زیر جلب می‌کند:

۱. محتوای کتاب‌های مرتبط با رشته‌های الکتروتکنیک و الکترونیک از غنای لازم برخوردار نیست. اغلب کتاب‌ها، به صورت کپی از کتاب‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش تهیه می‌شوند. جا دارد ناشران محترم هنگام چاپ این گونه کتاب‌ها، آن‌ها را از نظر محتوایی بررسی کنند و با کارشناسان مرتبط در این زمینه مشاوره داشته باشند تا حداقل از این به بعد، اصلاحات لازم صورت پذیرند.

۲. بسیاری از کتاب‌های چاپ شده، جنبه‌ی تجارتي دارند و موجب فریب کاربران می‌شوند. برای مثال، ارائه‌ی سؤالات امتحان نهایی و کلید آن‌ها در یک کتاب، چه دانشی را می‌توان انتقال دهد؟ البته اگر تشریح سؤالات و روش فراگیری

به هدف‌های کتاب‌های آموزشی با کتاب‌های درسی اثرگذار باشد. هیأت داوران حوزه‌ی مکانیک، پس از بررسی تعداد ۵۵ عنوان کتاب ارجاع شده به جشنواره در جلسات متعدد، توصیه‌های زیر را به منظور بهبود روند تولید کتاب‌های آموزشی، و برای اطلاع ناشران، مؤلفان و مترجمان محترم اعلام می‌دارد و امیدوار است که در این زمینه‌ها، گام‌های ارزشمند و مؤثری برداشته شود:

◀ از آنجایی که گسترش مهارت‌های فنی و فناورانه‌ی هنرآموزان در خور اهمیت فراوانی است، ضرورت دارد به نشر کتاب‌هایی که نیاز حرفه‌ای هنرآموزان رشته‌های فنی و حرفه‌ای را تأمین کنند، توجه بیش‌تری مبذول شود.

◀ ارتباط ناشران با کارشناسان «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، و تعامل در ارتباط با برنامه‌ی آموزشی و نیازهای تخصصی این حوزه، در بهبود روند نشر کتاب‌های تخصصی بسیار مؤثر و سودمند خواهد بود.

◀ در نشر کتاب‌های آموزشی، متأسفانه به مؤلفه‌هایی مانند: ویرایش ادبی، خلاقیت و نوآوری، خودآزمایی، فعالیت‌های فردی و گروهی، هدف‌های برنامه‌ی درسی، توضیح اصطلاحات، خودآموز، دستورالعمل‌های عملی و عملیاتی و... بر مبنای نیاز مخاطبان، کم‌تر مورد توجه قرار گرفته است.

نیز به آن اضافه شود، می تواند تا حدودی قابل قبول باشد.

۳. ارزشیابی کتاب های تولید شده و دادن امتیاز به آن ها، روش بسیار مناسبی برای تشویق مؤلفان و ناشران بخش خصوصی است.

۴. توصیه می شود، نتایج جشنواره ی رشد به نحوه مقتضی به اطلاع مسؤلان «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی» برسد تا آنان نیز در این زمینه حمایت بیش تری ارائه کنند.

۵. لزوم ایجاد روندی اساسی برای تخصیص یارانه به بخش تولید کتاب های فنی و حرفه ای کاملاً به چشم می خورد. متأسفانه، به دلیل محدود بودن جمعیت، این بخش مظلوم واقع شده و نتوانسته است ارتقای مناسب در حوزه ی نشر داشته باشد.

۶. برخورد قاطع با ناشران و مؤلفان متخلف، و تقویت حقوق «کپی رایت» برای مؤلفان در تمام حوزه ها، ضروری است.

۷. تعداد کتاب های دانش افزایی و راهنمای معلم، و فعالیت های نظری و عملی بسیار کم است که حوزه ی نشر باید نیروی بیش تری روی این کار بگذارد و در این زمینه بیش تر فعالیت کند.

حوزه ی آموزش عمران

با توجه به گسترش فناوری های جدید در دهه ی اخیر، باید روش های نوین آموزشی گروه عمران، به ویژه در زمینه ی

برنامه ریزی درسی و توسعه ی مفهوم عملکردگرایی در فرایند آموزش ها، مورد توجه قرار گیرد. با تأکید بر این مطلب می توان زمینه ی نشر کتاب های تخصصی را مهیا کرد. مدتی است که آزمون های چند گزینه ای و آموزش های کلیشه ای، صرفاً با هدف عبور از آزمون سراسری، محور اصلی کار ناشران قرار گرفته است. اما واقعیت این است که این آموزش ها نمی توانند، موجب شکوفایی استعداد دانش آموزان شوند و پاسخگویی به مشکلات فنی رشته ی ساختمان باشند.

از این رو نظر کلیه پدیدآورندگان کتاب های آموزشی را به توصیه های زیر جلب می نماید:

۱. بهتر است در کتاب هایی که به ارزشیابی و آماده کردن دانش آموزان برای آزمون سراسری می پردازند، به آموزش مفاهیم، کاربردها و درک بهتر موضوع توجه اساسی شود و از بیان روش های آموزشی که دانش آموز را از مفاهیم درسی گروه عمران دور می کنند، پرهیز شود.

۲. متأسفانه در حیطه ی آموزش گروه عمران، مباحث نظری مناسب برای هنرآموزان، با کمبود جدی مواجه است. در نتیجه توصیه می شود، ناشران محترم نسبت به پر کردن این خلأ همت گمارند و مطالبی را که با ساختار بومی کشور و آموزش متوسطه هم خوانی دارند، در دسترس هنرآموزان قرار دهند.

۳. با توجه به کمبود مؤلفان خبره، نیاز

حوزه‌ی آموزش مواد

(متالورژی، سرامیک، صنایع شیمیایی، نساجی، معدن و سیمان)

از آن‌جا که ناشران و مؤلفان رشته‌های زیر مجموعه‌ی گروه مواد، از فراخوان جشنواره‌ی سامان بخشی کتاب‌های آموزشی سال جاری نسبت به جشنواره‌ی قبلی، استقبال چشمگیری از خود نشان نداده‌اند، و از طرف دیگر، با توجه به جایگاه رشته‌های یاد شده در سطوح آموزش متوسطه و کاردانی شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای و کارشناسی صنعت، این رشته‌ها به عنوان رشته‌های مادر از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند، جای شگفتی است که به چه علت ناشران و مؤلفان از این فراخوان استقبال نکرده‌اند. در نتیجه توصیه می‌شود، برای فراخوان جشنواره‌های سال‌های آتی، ضمن اطلاع‌رسانی گسترده در سطح کشور، رشته‌های یاد شده به گونه‌ای معرفی شوند که نام رشته‌ها در آگهی اطلاع‌رسانی به تفکیک آورده شود تا انگیزه‌ی مشارکت بیش‌تری برای مؤلفان و ناشران کتاب‌های تخصصی فراهم آید.

حوزه‌ی آموزش کشاورزی

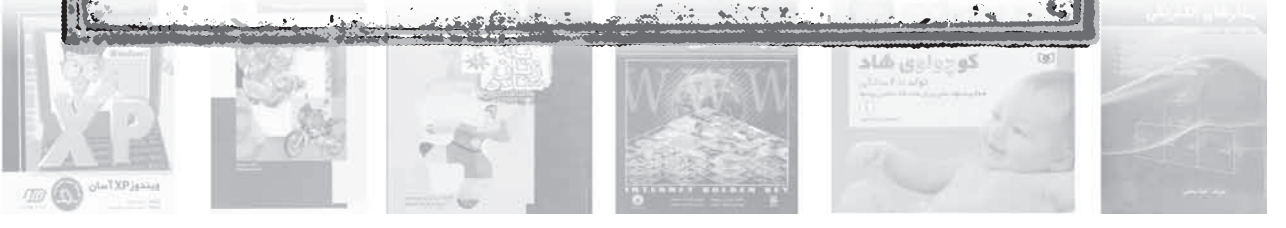
بهره‌گیری از فناوری‌های جدید در ارتباطات بین جوامع انسانی، باعث افزایش سرعت تبادل اطلاعات و تجارت شده است. افزایش حجم و سرعت تبادل کالا

به تربیت مؤلف و حمایت از آن‌ها احساس می‌شود. در این راستا، آموزش و حمایت افراد مستبد و خلاق باید سرلوحه‌ی کار قرار گیرد تا شرایط برای رشد و تربیت آن‌ها فراهم آید.

۴. در تدوین و تألیف کتاب‌های موجود، رعایت اصول آموزشی کم‌تر به چشم می‌خورد. از این‌رو به ناشران و مؤلفان محترم توصیه می‌شود، برای پدیدآوردن یک اثر برتر، از استانداردهای جهانی بهره بگیرند و با سرمایه‌گذاری بیش‌تری، آثار تألیفی از نظر آموزشی غنی و پربار خواهند شد.

۵. محتوای کتاب باید منطبق با عنوان آن، و پوشش مناسبی برای فعالیت‌های مورد نیاز در رشته‌ی عمران باشد. همچنین، آزمون‌های چند گزینه‌ای باید طبقه‌بندی شده و هدفدار باشند تا علاوه بر تکمیل آموزش و هدف‌های کتاب‌های درسی، در دانش‌افزایی و بهبود کیفیت آموزشی دانش‌آموزان نیز تأثیر بگذارند.

۶. برای تربیت نیروهای کارآمد و آشنا با رشد و توسعه‌ی جهانی، باید هنرجویان به مطالعه‌ی کتاب‌های کمک آموزشی و تکمیلی و آشنایی با فناوری‌های جدید سوق داده شوند. اما متأسفانه، رویکردهای جدید علمی و فناوری‌های روز، در نشر کتاب‌های تألیفی در نظر گرفته نمی‌شوند و باید مؤلفان و ناشران محترم به این امر مهم توجه جدی داشته باشند.

و خدمات، و ترجیح خریداران، باعث مزیت نسبی آن‌ها می‌شود.

به نظر می‌رسد، با توجه به اقلیم‌های گوناگون کشور و زمینه‌ی مساعد، بخش کشاورزی با بیش‌ترین سهم مزیت‌های نسبی، بر سایر بخش‌ها پیشی گیرد. هم‌اکنون کشور مادر زمینه‌ی تولید ۱۳ نوع محصول کشاورزی، مقام‌های اول تا سوم جهانی را داراست، ولی از نظر صادرات این محصولات مقام پانزدهم را در جهان به خود اختصاص داده است. از دلایل مهم چنین شرایطی، نبود جداسازی و بسته‌بندی صحیح محصولات صادراتی و همچنین نبود برنامه‌ریزی مدیریتی صحیح در مزرعه‌ها و باغ‌ها برای صادرات محصولات است.

با توجه به موارد ذکر شده، با آموزش صحیح و همه‌جانبه‌ی دست‌اندرکاران بخش کشاورزی، و ورود فارغ‌التحصیلان مجرب و کارآموده در سطوح گوناگون، اعم از کارگر ماهر، تکنسین و مهندس، می‌توان تغییراتی اساسی در زمینه‌ی اشتغال در بخش کشاورزی و در نتیجه، تولیدات این بخش به وجود آورد.

بدیهی است معرفی منابع علمی صحیح و معتبر و کارا، یکی از روش‌های رسیدن به هدف‌های فوق است. گسترش حجم ارتباطات، بر کتاب‌های منتشر شده، در بخش کشاورزی تأثیر زیادی داشته است؛ به نحوی که تنوع موضوعات انتشار یافته در این بخش چشمگیر است. ولی با وجود

این هنوز پاسخگوی بخش گسترده‌ی کشاورزی با توجه به تنوع اقلیمی کشور نیست.

با توجه به موارد فوق، استفاده از ابزار تشویقی مناسب توسط سازمان‌های ذیربط برای گسترش هرچه بیش‌تر نشر در بخش کشاورزی ضرورت دارد. بدیهی است، ناشران نیز باید به حوزه‌ی وسیع دانش در بخش کشاورزی، و نیاز شدید بازار مشاغل به کتاب‌های آموزش حرفه‌ای، توجه ویژه‌ای داشته باشند.

حوزه‌ی آموزش هنر

کلمه‌ی هنر از واژه‌ی «هن» و «نر» به مفهوم هر دو «کار شایسته» گرفته شده است و نشان از کار پسندیده‌ای دارد که توسط مردان انجام می‌شود. به‌طور کلی در فرهنگ ایرانی، مفهوم هنر و کارکرد آن با واژه‌ی Art بسیار متفاوت است. آنچه امروزه مصطلح است و روزانه بارها آن را به کار می‌گیریم، ریشه در مفهوم این واژه در فرهنگ ایرانی دارد. وقتی می‌گوییم هنر سخنوری، هنر خیاطی و... در همه‌ی این موارد، مقصود مفهومی است که این واژه در فارسی به ذهن متبادر می‌کند.

تغییر کارکرد آثار و مفاهیم هنری از سنتی به مدرن و معاصر سبب شده است تا آموزش‌های هنری نیز تغییر یابند. امروزه آموزش و بسترسازی برای توسعه، امری اجتناب‌ناپذیر است.

در این میان، آموزش به همراه توجه به ارزش‌های فرهنگی و هنری گذشتگان، به جای خود باختگی و غرب زدگی، نقشی است که مراکز فرهنگی، آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها و خصوصاً ناشران می‌توانند ایفا کنند. در این زمانه که انفجار اطلاعات به حد غیر قابل تصویری رسیده است، فراموش کردن گذشته و ارزش‌های آن می‌تواند نسل آینده را به نسلی بی‌هویت تبدیل کند و این سبب خواهد شد، تمام تجربیات و اندوخته‌های به دست آمده در طول هزاران سال، به فراموشی سپرده شود.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، ایجاد رشته‌های متعدد هنری در دوره‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش، قدمی هر چند کوچک در حل مشکلات فرهنگی و خود باختگی کشور بود. بی‌شک همکاری سازمان‌ها و وزارت خانه‌های دیگر نیز می‌تواند، در اعتلای فرهنگ و هنر، و رشد دانش‌آموزان مؤثر واقع شود. نظر به اهمیت این کار عظیم، آموزش و پرورش برای جلب مشارکت همگانی در تولید کتاب‌های آموزشی و کمک آموزشی، به عنوان یکی از سیاست‌های مطلوب در این زمینه، به شکلی گسترده دست زده است. در این مسیر، جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی می‌تواند به عنوان ابزاری کارا عمل کند. هیأت داوران و مشاوران گروه هنر، در وهله‌ی نخست، چارچوب‌های مناسبی را مشخص کرد و براساس آن، کتاب‌های

درسی، کمک درسی و دانش‌افزایی مشخص شدند. اصولی را که داوران بر آن‌ها تأکید داشتند مبتنی بر توجه به تألیف کتاب به عنوان ارائه دهنده‌ی راه‌های آموزشی، با توجه به اقلیم و شرایط اجتماعی و جغرافیایی ایران بودند و روشن است که ترجمه در بسیاری موارد این خصوصیت را ندارد. در نتیجه، داوران بخش هنر بر روش‌های جدید دانش‌افزایی و راه‌حل‌های آموزشی که به صورت بدیع ارائه شده باشند، تأکید داشتند.

شاید بزرگ‌ترین ضعف این گونه جشنواره‌ها، دسترسی نداشتن به همه‌ی کتاب‌های مطلوب باشد. بنابراین، تبلیغات گسترده و مناسب، و اطلاع‌رسانی به همه‌ی ناشران، می‌تواند به غنا این جشنواره‌ها بیفزاید. نکته‌ی دیگری که می‌تواند ناشران این گونه آثار را ترغیب کند تا با پشتکار بیش‌تری برای دوره‌های بعد خود را آماده کنند، خرید کتاب‌های مطلوب است. که سبب تقویت مالی ناشران برای تولید کتاب‌های مؤثر خواهد شد.

در پایان، گروه داوران و مشاوران از مسؤولان و دست‌اندرکاران برگزاری این جشنواره کمال تشکر و قدردانی دارد و از ناشران، مؤلفان و مترجمان محترم که خالصانه در توسعه‌ی آموزش‌های مکتوب هنری می‌کوشند، تشکر می‌کند. امیدواریم در جشنواره‌ی آینده آثاری مطلوب و گرانبه، متناسب با ملت فهیم

ایران را شاهد باشیم.

حوزه‌ی آموزش مدیریت خانواده

هیأت داوران طی جلسات خود، ۱۹ جلد کتاب دریافتی از دبیرخانه‌ی جشنواره‌ی رشد را بررسی کرد و نتیجه‌ی داوری خود را اعلام داشت. هیأت پیشنهاد می‌کند، کتاب‌هایی که از نظر داوری به میزان امتیازات ۶۰ تا ۸۰ درصد کل امتیازات را برخوردار شده‌اند، از سوی پنجمین جشنواره‌ی رشد مورد تقدیر واقع شدند تا در سال‌های آینده، زمینه‌ی مشارکت و فعالیت شرکت‌کنندگان در جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد وسعت بیش‌تری پیدا کند.

ضمن اعلام مراتب تشکر و قدردانی خود از تلاش و زحمات افرادی که همت و تلاش چشمگیری در امر تألیف و گردآوری محتوای آموزشی داشته‌اند، نظر دست‌اندرکاران تولید کتاب‌های آموزشی را به توصیه‌های زیر جلب می‌کنیم:

۱. «دفتر انتشارات کمک آموزشی» سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، با ایجاد ارتباط متناسب فرهنگی، زمینه‌ی جذب مؤلفان، مترجمان و ناشران را برای مشارکت بیش‌تر فراهم آورد و سیاستی اتخاذ کند که با حضور بالاتر جامعه‌ی مؤلفان و مترجمان و ناشران در جشنواره‌های آینده، زمینه‌ی بسط و توسعه‌ی مطلوب این رشته در جامعه فراهم آید.

۲. با تلاش در انجام بند ۱ این پیشنهاد، نتایج زیر قابل پیش‌بینی است:
۱-۲. فراهم آمدن زمینه‌ی رشد علمی، تجربی و دانش‌افزایی هنرآموزان شاغل در تدریس این رشته.

۲-۲. فراهم آمدن زمینه‌ی تشویق هنرآموزان کشور برای حضور در عرصه‌ی تألیف و نشر نظرات و ارسال جزوات درسی تهیه شده از سوی آنان برای بررسی و نشر در نشریات رشد و توسعه و بسط آموزش در س‌های رشته‌های مدیریت خانواده.

۳. از استادان دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی، فرهنگی و پژوهشی برای همکاری و تألیف در زمینه‌ی کتاب‌های ضروری رشته‌ی مدیریت خانواده.

۴. مسؤولان امر بر نحوه‌ی نگارش و حجم و محتوای کتاب‌های تخصصی رشته‌ی مدیریت خانواده، با عنایت به سن هنرجویان تأکید کنند و از عرضه‌ی مفاهیم و مطالبی که از سطح نازل علمی برخوردارند، خودداری ورزند.

۵. از آن‌جا که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و آموزش‌های مهارتی مرتبط با فناوری‌های روز، نیازمند دانش فنی و درک تخصصی است، توصیه می‌شود ناشران محترم حساسیت بیش‌تری اعمال کنند و میدان عمل وسیع‌تری را برای صاحب‌نظران و متخصصان رشته‌ی مدیریت خانواده فراهم آورند.

۶. الگوهای مشخص به مؤلفان و ناشران برای تهیه و تولید کتاب‌های درسی و کمک

درسی رشته‌ی مدیریت خانواده ارائه شود. ۷. خبر برگزاری جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد، در فرصت‌های مناسب در جراید و رسانه‌ها، به ویژه در سایت‌های خبری صدا و سیما، برای اطلاع علاقه‌مندان به برنامه‌های رشته‌های مدیریت خانواده منتشر شود.

۸. با ایجاد سیاست‌های تشویقی، از جمله اعطای وام تألیف و ایجاد زمینه‌های تجلیل و بزرگداشت از مقام مؤلفان، مترجمان و ناشران این رشته و توسعه‌ی زمینه‌های مادی و معنوی برای همه‌ی آنان، موجبات کار هرچه بیشتر و بهتر علاقه‌مندان به تألیف کتاب‌ها رشته‌ی مدیریت خانواده را فراهم آورند.

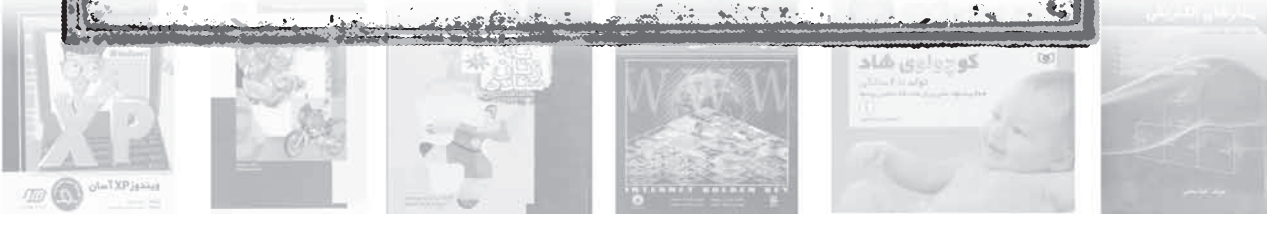
۹. به علاقه‌مندان تألیف کتاب‌های درسی یا کمک آموزشی توصیه شود، قبل از هرگونه اقدام به تألیف یا نشر، با کارشناس و صاحب‌نظران رشته‌ی مدیریت خانواده مشورت کنند و از طریق هماهنگی و با استفاده از تجربیات آنان، با چگونگی تألیف و تدوین بهترین کتاب و نحوه‌ی فراهم کردن زمینه‌ی تحقیق و پژوهش مطلوب آشنا شوند تا زحمات و تلاش آنان، همواره در جامعه از ثمربخشی ویژه برخوردار باشد.

حوزه‌ی آموزش بهداشت و کودکیاری

در نظام آموزشی رو به تغییر کنونی، به جای آموزش‌های متکی بر انباشت اطلاعات و محفوظات، به ایجاد مهارت

تفکر و حل مسأله در موقعیت‌های واقعی زندگی توجه بیش‌تری می‌شود. و از این رو، تلاش بر آن است که در کتاب‌های آموزشی به تمامی سطوح یادگیری، همچون دانش، مهارت، کاربرد، ترکیب، تجزیه، تحلیل و... توجه شود و محتوای این کتاب‌ها با هدف ایجاد بینش فناورانه و نگرش سیستمی به شیوه‌ی فعال و فرایند مدار طراحی شود. در این تغییر رویکرد به رشد روابط اجتماعی، پرورش خلاقیت، مهارت‌های حل مسأله، تصمیم‌گیری و انتخاب، جست‌وجو و گردآوری اطلاعات، دست‌ورزی با مواد و ابزار در قالب اطلاعات فنی و فعالیت‌های ساده بیش از پیش توجه می‌شود.

در این زمینه، کتاب‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای از جمله کتاب‌هایی هستند که به تغییرات اساسی در محتوا، روش‌های یاددهی و یادگیری با رویکرد فرایند مدار نیاز دارند. در سال‌های اخیر، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به منظور بهره‌گیری از توان بالقوه‌ی ناشران بخش خصوصی، و به حداکثر رساندن راندمان کاری، اقدام به برگزاری جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد کرده است تا بدین وسیله، کتاب‌هایی را که توسط ناشران بخش خصوصی منتشر می‌شود، پس از بررسی‌های کارشناسانه و انتخاب نهایی، به معلمان و مربیان آموزشی به عنوان کتاب کمک آموزشی معرفی کند تا در کنار کتاب‌های درسی با هدف تقویت

مهارت‌های علمی و فنی، در اختیار دانش‌آموزان قرار داده شوند.

بدین منظور، در پنجمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد (دوره‌ی آموزش متوسطه - ۱۳۸۴)، هیأت داوران حوزه‌ی بهداشت و کودکیاری، کتاب‌های ارسالی را در دو بخش علوم تربیتی و علوم بهداشتی بررسی کرد.

این گونه کتاب‌ها به عنوان کتاب کار کودکان استفاده می‌کنند.

در این جشنواره، اول در زمینه‌ی علوم تربیتی و آموزش و پرورش پیش از دبستان برای رشته‌ی کودکیاری به هیأت داوران ۱۲ عنوان کتاب ارائه شد که مورد بررسی قرار گرفتند.

ب) بخش کتاب‌های علوم بهداشتی

جای خوشبختی است که ناشران بخش خصوصی به آموزش‌های بهداشتی توجه داشته و در این زمینه فعالیت‌هایی را شروع کرده‌اند. بهداشت بخش وسیعی از زندگی انسان را تشکیل می‌دهد و در جنبه‌های گوناگون جسمی روانی و اجتماعی فعالیت دارد. در نتیجه، توجه به امر بهداشت در هر جامعه‌ای نشان‌دهنده‌ی پیشرفت و توسعه‌ی پایدار است.

اما ناشران محترم باید به چگونگی تألیف کتاب‌ها برای دانش‌افزایی، ایجاد مهارت و غیره آشنا باشند. اصول برنامه‌ریزی درسی را رعایت کنند و به روش‌های فعال و دانش‌آموز محور، رویکرد یادگیری مشارکتی، و فرایند محوری توجه نمایند، همچنین، به مؤلفان کتاب‌ها نکات ذکر شده را یادآوری کنند. به علاوه، مؤلفان توانمندی‌های لازم را برای نگارش کتاب از نظر علمی دارا باشند.

در این جشنواره، تعداد ۴۰ عنوان کتاب برای هیأت داوران ارسال شدند و مورد

الف) بخش کتاب‌های علوم تربیتی

به طور کلی می‌توان گفت، اکثر کتاب‌هایی که برای گروه سنی پیش از دبستان در ایران توسط ناشران چاپ، تألیف و یا ترجمه شده‌اند، در سه گروه زیر تقسیم‌بندی می‌شوند:

۱. کتاب‌های داستانی خاص کودکان

۲. کتاب‌های مرجع برای دانش‌افزایی

مربیان

۳. کتاب‌های کار برای کودکان

کتاب‌های داستانی برای کودکان در سال‌های اخیر از نظر تصویر و محتوا تغییرات محسوسی داشته‌اند. همچنین، برخی از کتاب‌های مرجع نیز، از مطالب علمی قابل ملاحظه‌ای برخوردار هستند. ولی متأسفانه در بخش کتاب‌های کار برای کودکان، اکثر مطالب ارائه شد جنبه‌ی علمی و آموزشی ندارند، فاقد جذابیت تصویری و متناسب با محتوا هستند، و بیش‌تر مطالب آن‌ها تکراری‌اند و برای کودکان فقط جنبه‌ی سرگرم‌کننده دارند. متأسفانه، در اکثر مراکز پیش‌دبستانی، از

بررسی قرار گرفتند. امید است در آینده، در این زمینه اقداماتی به عمل آید که کتاب‌های ارسالی به جشنواره، بیش‌تر و متنوع‌تر شوند.

حوزه‌ی آموزش کامپیوتر

با توجه به گستردگی حوزه‌ی فناوری اطلاعات و اثربخشی آن در توسعه‌ی جوامع، در کشورهای پیشرفته توجه ویژه‌ای به این حوزه می‌شود. در کشور ما نیز برای توسعه‌ی فناوری اطلاعات اقدام مؤثری در سال‌های اخیر انجام شده است، ولی تارسیدن به سطح مناسبی از تولید علم و استفاده‌ی عمومی از این فناوری، فاصله‌ی زیادی وجود دارد. با برنامه‌ریزی صحیح و انجام اقدامات مناسب، مخصوصاً در تأمین نیروی انسانی و زیرساخت‌ها می‌توانیم، شاهد پیشرفته در این حوزه باشیم.

هیأت‌داوران حوزه‌ی آموزش کامپیوتر، برگزارای جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشدرا، در راستای شناسایی و معرفی منابع آموزشی، اقدامی مناسب و قابل تقدیری می‌داند. این هیأت، با توجه به بررسی حدود ۲۵۰ عنوان کتاب ارسال شده، در سه مرحله‌ی ارزیابی اولیه، بررسی نهایی و انتخاب کتاب‌های مناسب و برتر، نظر همه‌ی ناشران، نویسندگان و پدیدآورندگان کتاب‌های آموزشی را به نکات زیر جلب می‌کند:

◀ برخی از ناشران، با تعداد زیادی از کتاب‌های خود در جشنواره شرکت کرده بودند، در حالی که تعدادی از ناشران فعال در حوزه‌ی رایانه، هیچ کتابی ارسال نکرده بودند. در مواردی هم، مؤلفان مستقلاً یک یا چند کتاب خود را ارائه کرده بودند.

◀ برخی از کتاب‌های ارسال شده دارای عنوان‌های کاملاً تکراری و محتوایی تقریباً یکسان بودند.

◀ کتاب‌های ارسال شده بیش‌تر در حوزه‌ی دانش‌افزایی در سطح آموزش متوسطه بودند و در زمینه‌ی کتاب‌کار و تمرین، کتاب مناسبی ارائه نشده بود. در سطح دانش‌افزایی کارشناسان و هنرآموزان نیز فقط چند عنوان کتاب ارسال شده بود.

◀ در زمینه‌ی کتاب‌های سنجش، کتاب‌های ارسال شده بیش‌تر کتاب‌های تست بودند که با هدف آماده کردن مخاطبان برای آزمون‌ها و از جمله کنکور، چاپ و منتشر شده بودند و فاقد ویژگی‌ها و خصوصیات اولیه‌ی کتاب‌های سنجش بودند.

پیشنهادات

◀ با اطلاع‌رسانی مناسب‌تر، همه‌ی ناشران در جریان جشنواره قرار گیرند.

◀ اقدامات مؤثرتری برای شرکت فعال ناشران در جشنواره به کار گرفته شود.

◀ کتاب‌های انتخاب شده که حاصل فعالیت‌های انجام شده در جشنواره

هستند، به نحو مناسب به مخاطبان معرفی شوند.

◀ ناشران و مترجمان در انتخاب و چاپ کتاب، به نیاز مخاطبان و سطوح متفاوت آن‌ها توجه کنند.

◀ ناشران، از چاپ کتاب‌های تکراری از نظر محتوا و عنوان پرهیزند.

در پایان، برای برگزارکنندگان جشنواره موفقیت و برای ناشران و مؤلفان توفیق خدمت از درگاه ایزد منان خواستاریم.

حوزه‌ی آموزش حسابداری و بازرگانی

اهمیت پرورش و تربیت نیروی ماهر و خلاق بر کسی پوشیده نیست. یکی از گام‌های مثبت در این زمینه، ایجاد رغبت در بخش خصوصی برای مشارکت در امر تألیف و چاپ کتاب‌های درسی و کمک آموزشی است. اما به نظر می‌رسد، به دلیل این‌که بخش خصوصی و ناشران از هدف‌های آموزشی و برنامه‌ی درسی و همچنین از فرایندهای عملیات برنامه‌ریزی، تألیف و چاپ کتاب‌های درسی و کمک آموزشی (جز در حوزه‌ی بعضی از رشته‌های پودمانی مانند کامپیوتر) شناخت کافی ندارند، کار در این حوزه بسیار محدود است و عملاً فاقد ویژگی ایجاد محیط و فضای رقابتی برای ارتقای کیفیت و تنوع بخشی است.

از این رو، کتاب‌هایی که به هیأت داوران حوزه‌ی آموزشی حسابداری

بازرگانی در شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای و کاردانش معرفی شدند، در موضوع کتاب‌های درسی (کتاب‌های کد دار و با شماره‌ی استاندارد مهارتی) حذف شدند. در موضوع کتاب‌های کمک آموزشی نیز، با وجود منابع متنوع در بازار و گستردگی مطالب و موضوعات در دانش افزایی، پس از حذف کتاب‌های تست، متأسفانه فقط چند عنوان کتاب از حداکثر چهار ناشر باقی ماندند. در نتیجه، هیأت داوران، با این مختصر و با توجه به هدف‌ها و ویژگی‌های عمومی و اختصاصی برحسب معیارها و ملاک‌های تعیین شده و با لحاظ کردن الگوهای ارائه شده، در انتخاب کتاب‌های برگزیده، تقدیری و مناسب با دشواری مواجه شد. به هر حال، پس از چند مرحله شور و امتیازسنجی، متأسفانه هیچ کتاب آموزشی حائز رتبه‌های برگزیده و تقدیری نشد.

پیشنهاد می‌شود که در شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای و کاردانش و در رشته‌ی حسابداری بازرگانی، کتاب‌هایی که به وسیله‌ی ناشران در زمینه‌ی گسترش سواد علمی و مهارت‌های عملی، و آموزش به روش فعال با محتوای علمی و مطابق با برنامه و هدف‌های آموزشی و کمک آموزشی و با نوآوری در محتوا تدوین یافته‌اند، شناسایی و معرفی شوند. به این دلیل ضروری است، برای هر رشته کمیته و تشکیلاتی به وجود آید تا شناسایی و معرفی این کتاب‌ها و ناشران آن‌ها میسر شود.

فهرست
کتاب‌های برگزیده
و تقدیر شده
پنجمین
جشنواره‌ی
کتاب‌های
آموزشی رشد
آبان ۱۳۸۴

دوره‌ی آموزش
متوسطه نظری،
پیش‌دانشگاهی،
فنی و حرفه‌ای و کار دانش

مشخصات کتاب‌های آموزشی دوره‌ی متوسطه نظری و پیش‌دانشگاهی

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۱	دینی	آموزش ترجمه قرآن کریم	یاقوت	سید هادی محدث حمید صفارهرندی ابوالفضل علامی	۸۳
۲	دینی	خداشناسی	موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ^(ره)	سید احمد فقیهی	۸۱
۳	دینی	حجاب آزادی یا اسارت	احرار تبریز	یوسف علیپور باغبان‌نژاد اصغر رضایی	۸۳
۴	ادبیات	زبان فارسی ۲*	فاطمی	حسن ذوالفقاری علی اکبر شیرری	۸۳
۵	ادبیات	زبان فارسی راه‌بردهای* یاددهی و یادگیری	اندیشه سازان	غلامرضا عمرانی هامون سبطی	۸۱
۶	ادبیات	خودآموز پیش‌رفته‌ی* ادبیات ۳ انسانی	ژرف‌اندیشان	اسداله آقاخانی معصومه تقی‌زادگان عذرا سربازی	۸۳
۷	ادبیات	ادبیات فارسی ۳ سال سوم متوسطه	مدرسه برهان	محمدرضا سنگری حسین قاسم‌پورمقدم فریدون اکبری شلدره‌ای	۸۱
۸	ادبیات	زبان و ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی ۲	قلم معلم (آصفی)	علی ساجدی	۸۳
۹	ادبیات	ادبیات فارسی جلد ۲	مشاوران آموزش	دارپوش سلطانی	۸۲
۱۰	ادبیات	زبان و ادب فارسی پیش‌دانشگاهی	راه اندیشه	بهداد مخصوص	۸۳

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۱۱	تاریخ	یعقوبلیث - نبرد حران*	مدرسه برهان	مژگان شیخی	۸۳
۱۲	تاریخ	داریوش بزرگ کوروش کبیر نادرشاه افشار	دفتر پژوهش های فرهنگی	رضا شعبانی	۸۱ ۸۲
۱۳	تاریخ	مجموعه ۷ جلدی (ملل امروز)	ققنوس	فاطمه شاداب	۸۳
۱۴	تربیت بدنی	اهداف و راهبردها در آموزش تربیت بدنی	دفتر تحقیقات و توسعه وزارت آموزش و پرورش	محسن حلاجی	۸۱
۱۵	تربیت بدنی	آموزش مهارت های ورزشی	دفتر تحقیقات و توسعه وزارت آموزش و پرورش	غلامرضا سراج زاده	۸۲
۱۶	جغرافیا	راهنمای جغرافیا*	آموزش	پروین حسینی	۸۲
۱۷	جغرافیا	مسایل جهان امروز از دیدگاه جغرافیا*	مدرسه برهان	سیاوش شایان	۸۱
۱۸	جغرافیا	اطلس جامع گیتاشناسی	موسسه گیتاشناسی	سعید بختیاری	۸۲
۱۹	ریاضی	دو رساله خیامی*	موسسه فرهنگی اهل قلم	سید حجت الحق حسینی	۸۱
۲۰	ریاضی	در قلمرو ریاضیات*	موسسه فرهنگی اهل قلم	یونس کرامتی	۸۱
۲۱	ریاضی	استراتژی های حل مسأله	مبتکران	داود وکیلی مصطفی هاشمی محسن جمالی بهمن اصلاح پذیر	۸۲

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۲۲	ریاضی	کارگاه اعداد	فاطمی	آرش رستگار	۸۳
۲۳	ریاضی	طراحی و ساخت دست سازه های هندسی با طلق و مقوا	موسسه فرهنگی منادی تربیت	قاسم تیموری	۸۱
۲۴	ریاضی	آموزش هندسه ۲	مبتکران	بهمن اصلاح پذیر محمد حسین قهرمانی	۸۱
۲۵	روانشناسی	تفکر خلاق و حل خلاقانه مسئله	نی	خیریه بیگم حائری زاده لیلی محمدحسین	۸۱
۲۶	روانشناسی	۴۰ آزمون برای شناخت خود	فنی ایران	حمیدرضا بلوچ	۸۲
۲۷	روانشناسی	چهار مهارت یادگیری	کیهان	توران جمشیدیان سیمین هاشمی	۸۲
۲۸	زیست شناسی	کتاب کار و راهنمای مطالعه دانش آموز زیست شناسی و آزمایشگاه ۱ سال دوم تجربی (۲ جلدی)	فاطمی	سید علی آل محمد منیژه رحمانی	۸۲
۲۹	زیست شناسی	پرسش های پایه زیست شناسی	مدرسه برهان	حسین دانش فر	۸۱
۳۰	زیست شناسی	تکامل موجودات زنده	فیروزه	هنگامه علی بیک	۸۱
۳۱	زیست شناسی	زیست شناسی پیش دانشگاهی	مبتکران	تیمور زمان نژاد	۸۲

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۳۲	زبان انگلیسی	یادگیری لغت* (پیش‌دانشگاهی)	مکث	لیلا داورپناه شهرام یگانه پور کلیمانی	۸۳
۳۳	زبان انگلیسی	فرهنگ لغت انگلیسی - فارسی*	فرهنگ معاصر	نرگس انتخابی	۸۱
۳۴	زبان انگلیسی	استفاده موثر از فرهنگ‌های انگلیسی	برهان مدرسه	مجید رضایی راد اکبر استرکی احسان جنابی	۸۱
۳۵	زبان انگلیسی	کتاب کار و فعالیت‌های تکمیلی برای دانش‌آموز سال اول دبیرستان	محراب قلم	سهراب غلامپور علیرضا سعیدی	۸۳
۳۶	زبان انگلیسی	متون تعاملی در تدریس زبان خارجی	معرفت زبان‌آموز	سید اکبر میرحسینی	۸۱
۳۷	شیمی	محلول‌ها*	محراب قلم	صدیقه عدنانی حسینی مریم سراجیان فاطمه محسنی	۸۳
۳۸	شیمی	مجموعه ترجمه کتاب‌های آموزشی جهان (تکاج)	کانون فرهنگی آموزش	مترجمان	۸۲
۳۹	شیمی	ساختار اتم	محراب قلم	مریم صباغان سید محمد اولایی محمد رضا محمودیان	۸۲
۴۰	شیمی	شیمی ۱ کتاب کار	محراب قلم	محمد امین نظامی کامبیز فراهانی بهروز مصیبیان	۸۱

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۴۱	شیمی	شیمی ۳ کتاب کار	محراب قلم	علی عزآبادی	۸۳
۴۲	شیمی	شیمی	مدرسه برهان	مهديه سالارکيا نعمت اله ارشدي	۸۳
۴۳	فیزیک	فیزیک ۳ و آزمایشگاه	فاطمی	روح اله خلیلی بروجنی	۸۱
۴۴	فیزیک	فیزیک ۳ و آزمایشگاه سال سوم متوسطه (رشته ریاضی)	گل واژه	محمد تقی زائری علی اصغر رسایی محمد رضا خیاطان	۸۳
۴۵	فیزیک	کتاب کار فیزیک (۱) و آزمایشگاه	محراب قلم	محمد علی پزشپور حسن قلمی باویل علیایی شاهرخ لقای	۸۲
۴۶	فیزیک	فیزیک	مدرسه برهان	محمود امانی طهرانی اسفندیار معتمدی	۸۳
۴۷	فیزیک	نجوم دینامیکی	مرکز نشر دانشگاهی	احمد خواجه نصیرطوسی	۸۲
۴۸	فلسفه و منطق	معیار اندیشه*	موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)	عسگری سلیمانی امیری	۸۱
۴۹	فلسفه و منطق	مشاهیر فلسفه غرب برای جوانان	موسسه فرهنگی انتشارات گریگان	محمد حسین مردانی نوکنده	۸۳
۵۰	فلسفه و منطق	ملاصدرا	مدرسه برهان	علی اصغر سید آبادی	۸۲
۵۱	فلسفه و منطق	فلسفه منطق سال سوم	پژوهندگان راه دانش	کبری فروتن	۸۳

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۵۲	علوم اجتماعی	سبز در دنیای چراغ قرمزها	عابد	مریم ولی پور	۸۳
۵۳	علوم اجتماعی	جوانان و هویت ایرانی	احرار تبریز	علی رازقی	۸۱
۵۴	علوم اجتماعی	ما، اعتیاد، جامعه	موسسه انتشاراتی گوهر منظوم	شعله آتشین	۸۱
۵۵	علوم اجتماعی	راهنمای علمی و عملی موفق زیستن	موسسه فرهنگی هنری مهترتابان تهران	ابوالقاسم ریاحی	۸۱
۵۶	علوم اجتماعی	نقش هنر در پیشگیری از اعتیاد	باغ رضوان	محمد اسماعیلی	۸۲
۵۷	عربی	کتاب کار و راهنمای مطالعه عربی ۱ و ۲*	فاطمی	عیسی متقی زاده علی چراغی	۸۲
۵۸	عربی	آموزش جامع عربی ۱ و ۲ و ۳ پیش دانشگاهی*	جهان رایانه	عیسی متقی زاده حمیدرضا میرحاجی	۸۲
۵۹	عربی	صحیح و معتدل	مدرسه برهان	عادل اشکبوس	۸۳
۶۰	عربی	اعراب و بناء	مدرسه برهان	حبیب تقوایی	۸۳
۶۱	عربی	کتاب کار عربی (۱)	محراب قلم	عبدالعلی آل بویه عادل اشکبوس احمد برادری	۸۲

مشخصات کتاب‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۱	مکانیک	مکانیک جامع اتومبیل* (۲)	فنی ایران	محمد رضا افضلی	۱۳۸۱
۲	مکانیک	گرمایش و تهیه مطبوع* (جلد اول)	فنی ایران	تیمور اشتری نخعی	۱۳۸۲
۳	مکانیک	فرآیندهای تراشکاری فرزکاری و سنگ زنی	فنی ایران	محمود ذوالفقاری رحمان رحمان زاده	۱۳۸۲
۴	مکانیک	ترئینات داخلی چوبی	فدک ایساتین	امیر نظری رامک فرح آبادی	۱۳۸۳
۵	مکانیک	مبانی کارکرد موتورسیکلت	فنی ایران	شیرزاد غضنفری	۱۳۸۲
۶	برق	برق صنعتی به زبان ساده*	مداد سبز	محمد علی شعبانی	۱۳۸۱
۷	برق	تأسیسات الکترونیکی (مقدماتی و پیشرفته) (۲ جلد)	فنی ایران	خاطره کریمی نژاد سید محمد حق شناس	۱۳۸۲
۸	برق	الکتروتکنیک ۱ و ۲	دیباگران تهران	محمد حسن افشار	۱۳۸۱
۹	برق	سیم کشی نوین	فنی ایران	اشکان اشرفی	۱۳۸۱
۱۰	برق	رهیافت حل مسئله (مدارهای الکتریکی)	پویش اندیشه	قباد بنائی	۱۳۸۳
۱۱	برق	کنترل کننده های منطقی قابل برنامه ریزی (PLC)*	دیباگران تهران	داود رزم	۱۳۸۲

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۱۲	برق	الکترونیک عمومی دیجیتال*	فنی ایران	پریسا کاوه	۱۳۸۳
۱۳	برق	الکترونیک عملی ۱ و ۲ و ۳	فنی ایران	محمد حسین میرزا	۱۳۸۳
۱۴	برق	اصول و تعمیرات تلویزیون سیاه و سفید	دیباگران تهران	سعید خرازی زاده	۱۳۸۲
۱۵	برق	الکترونیک دیجیتال	دیباگران تهران	سید محمد کیا	۱۳۸۲
۱۶	مواد	ریسندگی الیاف کوتاه (جلد ۲ و ۳)	جهاد دانشگاهی واحد صنعتی امیرکبیر	میررضا طاهری اطاقسرا تا ۱۳۸۲	۱۳۸۱
۱۷	هنر	پژوهش در فرش ایران*	یساولی	تورج ژوله	۱۳۸۱
۱۸	هنر	همراه باد در دل تنهایی کوبیر	کتاب خورشید	منوچهر طیب	۱۳۸۱
۱۹	هنر	خلاقیت موسیقی	راه اندیشه	کیوان جعفری نژاد رضا کبیری زاد	۱۳۸۳
۲۰	هنر	آشنایی با چاپ سیلک اسکرین	سنجاقک	اصغر نائینی زاده	۱۳۸۳
۲۱	هنر	قلم و قالی	عابد	علی خلیقی	۱۳۸۲
۲۲	هنر	هنر به زبان ساده	گسترش هنر	فرهاد گشایش	۱۳۸۱
۲۳	هنر	مبانی هنرهای تجسمی کودکان	دنیای نو	مرضیه قوه داغی قرقشه	۱۳۸۱

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۲۴	بهداشت و کودکیاری	کوجولوی شاد (۱) و (۲)	قدیانی	فرزانه کریمی	۱۳۸۱
۲۵	بهداشت و کودکیاری	راهنمای مراقب های بهداشتی در منزل	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی ایران	اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی	۱۳۸۱
۲۶	بهداشت و کودکیاری	بیماری آب سیاه (گلو کوم)	نگارینه	فرید کریمیان نسرین رفعتی نرگس بوذری	۱۳۸۲
۲۷	کامپیوتر	آموزش EWB آزمایشگاه مجازی طراحی و تحلیل مدارهای الکترونیکی*	موسسه علمی فرهنگی نص	حمید یوسف زاده	۱۳۸۱
۲۸	کامپیوتر	انیمشین دیجیتالی و طراحی سه بعدی*	دییگران تهران	امید پرتو	۱۳۸۱
۲۹	کامپیوتر	مجموعه کلید طلایی اینترنت (۱۱ جلد)	جهان رایانه	فرزان مجیدفر فرشاد مجیدفر فرشید مجیدفر فرهت مجیدفر	۱۳۸۱ تا ۱۳۸۳
۳۰	کامپیوتر	ویندوز xp آسان	فنی ایران	شهاب صقری بابک عظیمی	۱۳۸۲
۳۱	مدیریت خانواده	مدیریت خانواده در ۴ جلد	کتابخانه فرهنگ	مریم رجیبی طاهره شهبازی	۱۳۸۱
۳۲	مدیریت	زن و خانواده در ۳ جلد	روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان	زهرا ایت الهی	۱۳۸۱

ردیف	حوزه برنامه درسی	عنوان کتاب	ناشر	مؤلف / مترجم	سال انتشار
۳۳	مدیریت خانواده	خانواده و بهداشت روانی	آوای نور	فروغ عریضی	۱۳۸۱
۳۴	کشاورزی	آفات برنج*	فنی ایران	فرشاد امیراصلانی	۱۳۸۳
۳۵	کشاورزی	برای کتاب های : آفات و بیماری های مهم ذرت در ایران و مدیریت تلفیقی آن ها	وزارت جهاد کشاورزی دفتر خدمات تکنولوژی آموزشی (نشر آموزش کشاورزی)	جلال الدین حبیبی مجید زمانی	۱۳۸۲
		راهنمای گندم (داشت)	وزارت جهاد کشاورزی دفتر خدمات تکنولوژی آموزشی (نشر آموزش کشاورزی)	توحید نجفی میرک عزیز شیخی گرجانی	۱۳۸۳
		راهنمای گندم کمبدهای غذایی و تغذیه	وزارت جهاد کشاورزی دفتر خدمات تکنولوژی آموزشی (نشر آموزش کشاورزی)	مجید نبی غیبی محمد جعفر ملکوتی	۱۳۸۳
		راهنمای زیتون کاشت داشت و برداشت و فرآوری	وزارت جهاد کشاورزی دفتر خدمات تکنولوژی آموزشی (نشر آموزش کشاورزی)	فرهاد خزینی مهدی مسچی علی عصمتی حبیب شیرزاد محمد مهدی ضرابی	۱۳۸۱

* برگزیده ی جشنواره

دوره‌ی آموزش
متوسطه نظری،
پیش‌دانشگاهی،
فنی و حرفه‌ای و کار دانش

معرفی و سوابق داوران پنجمین

جشنواره‌ی
کتاب‌های
آموزشی رشد

آبان ۱۳۸۴

داوران حوزه‌های آموزش نظری و پیش‌دانشگاهی

حوزه‌ی آموزش دینی و قرآن

علیرضا فاضلی

فوق لیسانس مدیریت، داور جشنواره‌ی دوسالانه‌ی کتاب نماز، دبیر گروه معارف کتاب‌های رشد، عضو ستاد برنامه‌ریزی علمی-کاربردی کاردانش، معاون دفتر آموزش و پرورش کاردانش، و سرگروه و داور حوزه‌ی آموزشی معارف. برنامه‌ریزی و نظارت بر امر تولید طرح‌های «تفسیر معین»، «آفتاب اندیشه» و «پرسش و پاسخ‌های دینی»، و تألیف بخش اجتماعی مجموعه کتاب‌های «پرسش‌های امروز جوانان»، شمه‌ای از خدمات فرهنگی او محسوب می‌شود.

سید محمد دلبری

دانشجوی دوره‌ی دکترای در دانشگاه «امام صادق» (ع)، داور تخصصی مرحله‌ی کشوری جشنواره‌ی الگوهای برتر تدریس، کارشناس گروه تعلیم و تربیت دینی دفتر تألیف و برنامه‌ریزی درسی، و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۱۲ سال سابقه‌ی خدمت در دوره‌های ابتدایی تا متوسطه در سمت دبیر و مدیر مدرسه. وی که در تألیف کتاب «دین و زندگی ۳» مشارکت داشته است با هیأت تحریریه‌ی مجله‌ی «رشد آموزش معارف» نیز همکاری دارد.

سیده صدیقه مرتضوی

فوق لیسانس مدیریت آموزشی، رئیس گروه آموزشی دینی، و داور حوزه‌ی آموزشی دینی، با ۲۲ سال سابقه‌ی تدریس، و تألیف و کار فرهنگی. وی که به مدت ۱۵ سال دبیر بینه‌ی اسلامی (دین در زندگی) دبیرستان‌ها بوده است، اکنون مسؤلیت بررسی مقالات ارسالی به اجلاس نماز و مقالات تجربه‌های تربیتی اولیا و مربیان سراسر کشور را بر عهده دارد، و علاوه بر نگارش مقالات علمی و آموزشی برای مجلات، چند جزوه‌ی

آموزشی، از جمله: «نقش برنامه‌ریزی آموزشی در فرایند توسعه»، «تفکر با رویکرد تفکر انتقادی» تألیف کرده است.

علیرضا عباسیان اقدم

فوق لیسانس الهیات، کارشناس مسئول آموزش علوم انسانی و مدیریت مدارس، دبیر دبیرستان‌های تهران و مدارس مراکز آموزش ضمن خدمت، عضو کمیته‌ی کتابنامه‌ی رشد در سال ۱۳۸۲، و داور حوزه‌ی آموزشی دینی و قرآن، با ۲۰ سال سابقه‌ی کار و فعالیت آموزشی. از جمله آثار او می‌توان از کتاب‌های «مشاهیر ادب فارسی» (دو جلد)، «روش‌های نقد و بررسی کتاب‌های درسی»، «آئین نگارش در مکاتبات اداری»، «وقف در فقه اسلامی و قانون مدنی ایران»، و «شیوه‌های توسعه‌ی فرهنگ نماز در مدارس» نام برد.

حوزه‌ی آموزش عربی

عیسی متقی‌زاده

دکترای زبان و ادبیات عرب، مدرس دانشگاه علامه طباطبایی و کارگاه‌های آموزشی آیسيسكو در کشورهای اسلامی، کارشناس مسئول گروه عربی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، داور حوزه‌ی آموزشی زبان عربی، از جمله آثار ترجمه‌ای او می‌توان از کتاب «تاریخ اکتشافات جغرافیایی» نام برد، و از میان تألیفات او می‌توان به کتاب «راهنمای تجزیه و تحلیل عربی» و کتاب‌های درسی او برای دوره‌های راهنمایی و متوسطه و تربیت معلم اشاره کرد.

سکینه فتاحی‌زاده

فوق لیسانس ادبیات عرب، دبیر زبان عربی و داور این حوزه‌ی آموزشی، نگارش کتاب تست برای دوره‌ی پیش‌دانشگاهی، کتاب کار برای رشته‌های عمومی، دو جلد کتاب پاسخ به سؤالات عربی کارشناسی ارشد رشته‌ی ادبیات فارسی را بر عهده داشته است. تاکنون چند مقاله از وی در «دانشنامه‌ی جهان اسلام» به چاپ رسیده است.

غلامحسین محسنی اصل

فوق لیسانس ادبیات عرب، دبیر زبان عربی و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۲۴ سال سابقه‌ی تدریس و تألیف. وی مدرس دوره‌های گوناگون تحصیلی، از راهنمایی تا پیش‌دانشگاهی و نیز مراکز تربیت معلم است و مؤلف کتاب‌های «آموزش و مفاهیم و خودآزمون عربی (۴)»، «آموزش مفاهیم و خودآموز عربی پیش‌دانشگاهی»، «عربی عمومی کنکور» برای همه‌ی رشته‌ها، «عربی عمومی و اختصاصی کنکور علوم انسانی»، و نیز «کتاب کار و آموزش زبان عربی (۱)».

علی عصمتی

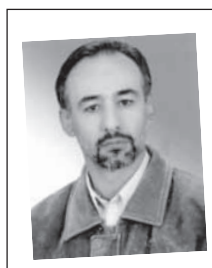
لیسانس الهیات، دبیر درس عربی دبیرستان‌های تهران، و داور حوزه‌ی آموزشی عربی، با حدود ۲۴ سال سابقه‌ی تدریس.

حوزه‌ی آموزش فلسفه و منطق

ابوالفضل نفر

فوق لیسانس فلسفه‌ی اسلامی، داور حوزه‌ی آموزشی فلسفه‌ی منطق با ۲۵ سال سابقه‌ی خدمت در وزارت آموزش و پرورش، مراکز تربیت معلم، دانشگاه آزاد و دانشگاه پیام‌نور. داوری و کارشناسی مقالات مجلات رشد و کتاب‌های دفتر انتشارات کمک آموزشی سال‌های خدمت او را پربار کرده‌اند.

سعید ترابی

فوق لیسانس حکمت و فلسفه‌ی اسلامی، مدرس دوره‌های راهنمایی و متوسطه، کارشناس گروه فلسفه و منطق دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۲۸ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و کار فرهنگی. در سال ۱۳۸۱ به عنوان برگزیده‌ی «الگوهای برتر تدریس فلسفه و منطق» شناخته شد. او که اولین طراح و سایل کمک آموزشی فلسفه و منطق است، تاکنون در چند نمایشگاه، آثار خود را به نمایش گذاشته است. کتاب‌های تشریح نوین فلسفه، منطق، عربی، و زبان و ادبیات فارسی، و نیز «چهره‌نمای فلاسفه‌ی ایران و جهان» از تألیفات او هستند.

فخری ملکی

فوق لیسانس فلسفه، مدرس عربی و ادبیات در مدرسه‌های راهنمایی و فلسفه و منطق در دبیرستان‌های دولتی و غیر انتفاعی، کارشناس گروه فلسفه و منطق دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۱۰ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و کار فرهنگی. از جمله آثار او می‌توان به ترجمه‌ی برنامه‌ی درسی کشور کانادا (۲۰۰۱)، و مقاله‌ای با عنوان «بررسی مبانی شیوه‌های سازماندهی محتوا در علوم انسانی با تأکید بر درس فلسفه» اشاره کرد.

حوزه‌ی آموزش ادبیات فارسی

غلامرضا عمرانی

فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی، کارشناس دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، سرگروه و داور حوزه‌ی آموزشی زبان و ادبیات فارسی. وی که در دوره‌های گوناگون آموزشی، از نهضت سوادآموزی تا دانشگاه تدریس کرده، در تألیف حدود ۴۵ کتاب و ۴۰ و چند مقاله، خود مؤلف بوده یا مشارکت داشته است.

روح الله هادی

دکترای زبان و ادبیات فارسی، استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران، کارشناس دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه‌ی آموزشی زبان و ادبیات فارسی، با ۲۵ سال سابقه‌ی تدریس و مؤلف و فعالیت فرهنگی. وی در سال‌های گذشته سردبیر «رشد آموزش زبان و ادب فارسی» بوده است. از جمله آثار او می‌توان به کتاب «آرایه‌های ادبی سال سوم دبیرستان و کتاب‌های کمک آموزشی رزمندگان اشاره کرد.

سید بهنام علوی مقدم

دانشجوی دکترای زبان‌شناسی، مدرس مدرسه‌های راهنمایی، متوسطه، پیش‌دانشگاهی، و مراکز تربیت معلم، آموزش عالی، و آموزش ضمن خدمت، عضو کمیته‌های پژوهشی معاونت برنامه‌ریزی و توسعه‌ی مدیریت وزارت آموزش و پرورش، و معاونت پشتیبانی این وزارتخانه، کارشناس دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه‌ی آموزشی زبان و ادبیات فارسی، با ۱۲ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و کار فرهنگی. تاکنون از او مقالات متعددی در مجله‌ی «رشد آموزش زبان و ادب فارسی»، و نشریه‌های نگاه، نسیم و پویه به چاپ رسیده است.

بهیاد صدیق پور

فوق لیسانس زبان و ادبیات فارسی، دبیر دبیرستان‌ها، سرگروه درسی شهرستان‌های استان تهران، رئیس انجمن علمی - آموزشی معلمان ادبیات فارسی، داور جشنواره‌ی خوارزمی (دانش‌آموزی و دانشجویی)، عضو شورای بررسی تألیفات معلمان، طراح سؤالات امتحانی در سطح منطقه، استان و کشور، و داور حوزه‌ی آموزشی زبان و ادبیات فارسی، با ۱۴ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و کار فرهنگی. وی مؤلف کتاب‌های «زبان فارسی ۵»، «ادبیات فارسی ۲» و «ادبیات فارسی ۳» علوم انسانی است.

حوزه‌ی آموزش انگلیسی

مریم بانو رزایان

لیسانس زبان انگلیسی، مسؤول گروه‌های آموزشی درس زبان در چند منطقه‌ی شهر تهران، و سرپرست گروه آموزشی درس زبان استان تهران، و داور حوزه‌ی آموزشی زبان انگلیسی (دوره‌ی متوسطه)، با ۲۶ سال سابقه‌ی تدریس در دوره‌های گوناگون آموزشی و نیز دانشگاه آزاد اسلامی. تألیف ۲۴ عنوان کتاب کمک آموزشی و روان‌شناسی برای دوره‌های گوناگون آموزشی، طراحی و ساخت فیلم آموزشی براساس کتاب‌های زبان انگلیسی دوره‌ی متوسطه از جمله فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی او هستند.

شهلا زارعی نیستانک

لیسانس ادبیات انگلیسی و فوق‌لیسانس برنامه‌ریزی آموزشی و مدیر داخلی مجله «ارشد آموزش زبان». از تألیفات او «فرهنگ لغت مدرسه» و «فرهنگ تفاوت‌های لفظی» است و کتاب «فرهنگ اصطلاحات انگلیسی به فارسی» را ترجمه کرده است. در کارنامه فرهنگی او، عضویت در کمیته برنامه‌ریزی زبان خارجی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی، و عضویت در شورای برنامه‌ریزی دوره‌ی کاردانی تربیت معلم در رشته زبان انگلیسی نیز به چشم می‌خورد.

حمیرا هاشمی نژاد

فوق لیسانس آموزش زبان انگلیسی، مدرس دوره‌های راهنمایی تاپیش‌دانشگاهی، سرگروه درس زبان انگلیسی، عضو دبیرخانه‌ی راهبردی زبان انگلیسی کشور، و داور حوزه‌ی آموزشی زبان انگلیسی (متوسطه)، با ۱۱ سال سابقه‌ی تدریس و کار فرهنگی.

سید مسعود حاجی سیدحسینی فرد

فوق لیسانس آموزش زبان انگلیسی، کارشناس متوسطه و پیش‌دانشگاهی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه‌ی آموزشی زبان انگلیسی (دوره‌ی متوسطه). وی که ریاست انجمن علمی و آموزشی معلمان زبان انگلیسی شهر تهران را بر عهده دارد، در مرکز تربیت معلم بلال حبشی نیز تدریس می‌کند.

حوزه‌ی آموزش تاریخ

نازنین موفق

لیسانس تاریخ، دبیر دبیرستان‌های تهران، سرگروه تاریخ شهرستان‌های استان تهران، داور جشنواره‌های خوارزمی و شاهد، عضو گروه ارزشیابی در سازمان سنجش و پژوهش کشور، مسؤول انجمن علمی و آموزشی معلمان تاریخ، مدیر مسؤول مجلات «آوای تاریخ» و «آینه‌ی دوران»، داور حوزه‌ی آموزشی تاریخ، با ۲۵ سال سابقه‌ی فعالیت آموزشی و فرهنگی. وی طراح سؤالات امتحانی درس تاریخ است.

جمشید نوروزی

فوق لیسانس تاریخ، عضو شورای برنامه‌ریزی گروه‌های تاریخ و مطالعات اجتماعی، عضو گروه علمی فرهنگ ناموران معاصر ایران، کارشناس گروه تاریخ دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه‌ی آموزشی تاریخ، با ۱۲ سال سابقه‌ی تألیف، ترجمه و کار فرهنگی، وی تاکنون دو کتاب در موضوع تاریخ به رشته‌ی تحریر درآورده است.

عباس عطاری کرمانی

دکترای تاریخ، مدرس دانشگاه، داور حوزه‌ی آموزشی تاریخ، با ۴۷ سال سابقه‌ی تدریس و تحقیق. وی که سال‌ها در افغانستان، پاکستان، هندوستان، انگلیس، فرانسه و ایتالیا به تحقیق و تحصیل پرداخته، دکترای خود را از دانشگاه «الازهر» مصر دریافت داشته است.

نقیسه درپهشتی

لیسانس تاریخ، دبیر دبیرستان‌های تهران، سرگروه تاریخ شهرستان‌های استان تهران، عضو گروه ارزشیابی در «سازمان سنجش و پژوهش کشور»، عضو شورای اجرایی انجمن علمی و آموزشی معلمان تاریخ، مسؤول اجرایی و نویسنده‌ی مقالات مجله‌ی «آوای تاریخ»، مسؤول اجرایی مجله‌ی «آینه‌ی دوران»، مؤسس انتشارات «کتاب درنا»، و داور حوزه‌ی آموزشی تاریخ، با ۱۹ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و کار فرهنگی. وی طراح سؤالات امتحانی درس تاریخ است.

حوزه‌ی آموزش جغرافیا

شوکت مقیمی

دکترای آب و هواشناسی (جغرافیای طبیعی)، مدرس دبیرستان‌ها و دوره‌های کاردانی و کارشناسی، کارشناس مسؤول جغرافیا، عضو هیأت تحریریه‌ی مجله‌ی «رشد آموزش جغرافیا»، مؤلف کتاب‌های درسی و دانشگاهی، و داور حوزه‌ی آموزشی جغرافیا، با ۲۷ سال سابقه‌ی تدریس و تألیف. در نگارش کتاب‌های درسی جغرافیای اول و سوم راهنمایی و راهنمای معلم آن‌ها، جغرافیای ۱ پایه‌ی دوم متوسطه و راهنمای معلم آن، جغرافیای پیش‌دانشگاهی و چند کتاب برای دوره‌های کاردانی و کارشناسی مشارکت داشته است.

مهناز حاتم نیاوندی

فوق لیسانس جغرافیای طبیعی، سرگروه جغرافیای سازمان آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران، داور جشنواره‌ی خوارزمی در سطح شهرستان‌های استان تهران، و داور حوزه‌ی آموزشی جغرافیا در جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی، با بیش از ۲۰ سال سابقه‌ی تدریس و کار فرهنگی در دبیرستان‌های اسلام‌شهر و چهاردانگه و آموزش و پرورش منطقه‌ی اسلام‌شهر. وی طراح تست‌های کنکور آزمایشی در سطح شهرستان‌های استان تهران نیز بوده است.

رضا محمدی

فوق لیسانس جغرافیا، مدرس دبیرستان‌ها، مراکز تربیت معلم و دانشگاه آزاد اسلامی شهر ری، و داور حوزه‌ی آموزشی جغرافیا، با ۲۷ سال سابقه‌ی فعالیت آموزشی و فرهنگی. تاکنون دوبار به عنوان مدرس نمونه‌ی استان تهران برگزیده شده است. علاوه بر تألیف کتاب «زمان و زندگی»، دو کتاب زیر چاپ دارد که یکی از آن‌ها، «جغرافیای شهری اردستان» است.

مهدی چوبینه

دکترای جغرافیا، عضو شورای برنامه‌ریزی گروه درسی جغرافیا، کارشناس برنامه‌ریزی درسی جغرافیا در دوره‌های متوسطه و پیش‌دانشگاهی، عضو هیأت تحریریه‌ی مجله‌ی «رشد آموزش جغرافیا»، و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۲۶ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و کار فرهنگی. او که مؤلف ۵۳ مقاله است، در نگارش کتاب‌های جغرافی دوره‌ی راهنمایی و جغرافیای ۱ سال دوم متوسطه و کتاب‌های راهنمای معلم آن‌ها، و نیز چند کتاب دیگر، از جمله «گفت و گوی تمدن‌ها» بر «آموزش حقوق به نوجوانان» مشارکت داشته است.

حوزهی آموزش علوم اجتماعی

سید علی حسینی

فوق لیسانس علوم اجتماعی، مدرس دانشگاه‌های دولتی و داور حوزهی آموزشی علوم اجتماعی با ۱۲ سال سابقه‌ی کار و فعالیت علمی و فرهنگی. از جمله کارهای ارزشمند او، انجام دو مطالعه‌ی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی در ۷۰ روستای کشور و سه شهر از نقاط شهری استان چهارمحال و بختیاری، و نیز بررسی و تخلیص ۱۴۰ جلد پایان‌نامه‌ی کارشناسی و کارشناسی ارشد در موضوعات شهید و شهادت است. وی همچنین، داور جشنواره‌ی خوارزمی و جشنواره‌ی کنفرانس علمی شاهد در موضوعات علوم اجتماعی بوده است.

فریدون ملای بحری

لیسانس علوم اجتماعی، مدرس دبیرستان‌ها، دانشگاه آزاد و دانشگاه اسلامی کار، مؤلف کتاب‌های کمک درسی و داور حوزهی آموزشی علوم اجتماعی، با ۴۹ سال سابقه‌ی کار و فعالیت فرهنگی و آموزشی. وی از اعضای پر سابقه‌ی شورای برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی علوم اجتماعی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی است.

محمود معافی

دانشجوی دکترای رشته‌ی برنامه‌ریزی درسی دانشگاه دهلی، و داور حوزهی آموزشی علوم اجتماعی با ۳۰ سال سابقه‌ی تدریس، برنامه‌ریزی و تحقیق، و خدمت در سمت‌هایی نظیر کارشناس مسؤول دوره‌ی راهنمایی، کارشناس مطالعات اجتماعی، و مشاور دفتر برنامه‌ریزی و تألیف در حوزه‌ی علوم انسانی. در کارنامه‌ی علمی و فرهنگی او، تألیف ۶۵ مقاله که در مجلات رشد به چاپ رسیده‌اند، انجام ۱۰ عنوان پژوهش در زمینه‌ی آموزش و پرورش، و همکاری در طراحی بیش از

۱۴ راهنمای برنامه‌ی درسی به چشم می‌خورد. تاکنون دوبار به عنوان پژوهشگر در زمینه‌ی آموزش و پرورش، رتبه‌ی اول را به دست آورده است.

حوزه‌ی آموزش روان‌شناسی

محمود اوحدی

فوق لیسانس روان‌شناسی تربیتی، مدرس دوره‌های آموزش ضمن خدمت معلمان و دانشگاه آزاد اسلامی، کارشناس مسؤول گروه روان‌شناسی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و سرگروه و داور حوزه‌ی آموزشی روان‌شناسی، با ۳۸ سال سابقه‌ی فعالیت آموزشی و علمی. وی که تاکنون حدود ۱۰ عنوان پژوهش را در حوزه‌ی علوم تربیتی به عنوان مجری و همکار مجری انجام داده، در تألیف کتاب‌های روان‌شناسی دبیرستان و کتاب‌های تست و ویژه‌ی دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان همکاری داشته است.

عهدیه امیدی

فوق لیسانس روان‌شناسی عمومی، دبیر و سرگروه آموزشی شهرستان‌های استان تهران و داور حوزه‌ی آموزشی روان‌شناسی با شش سال سابقه‌ی فعالیت آموزشی. وی به عنوان عضو کمیسیون غیر ثابت تحقیقات سازمان شهرستان‌های استان تهران، به بررسی آثار و تألیفات همکاران در این سازمان می‌پردازد.

نامدار شاهمرادی

فوق لیسانس روان‌شناسی تربیتی، مدرس مرکز تربیت معلم شهر تهران، رئیس گروه راهنمایی و مشاوره، و داور حوزه‌ی آموزشی روان‌شناسی، با ۲۰ سال سابقه‌ی کار و فعالیت آموزشی. از سال ۱۳۷۸ تاکنون، هر سال یک پروژه‌ی تحقیقاتی با سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط مسائل آموزشی داشته است.

تألیف مقاله برای مجلات گوناگون و مشارکت در ترجمه‌ی کتاب «فنون خانواده درمانی»، از دیگر فعالیت‌های فرهنگی است.

محمد آرمند

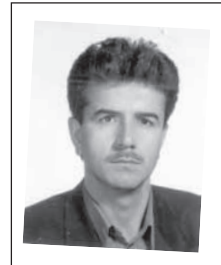
دانشجوی دکترای علوم تربیتی (برنامه‌ریزی درسی)، عضو هیأت علمی سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، کارشناس دفتر و برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه‌ی آموزشی روان‌شناسی و علوم تربیتی، با حدود ۱۵ سال سابقه‌ی تحقیق و تألیف. وی که با نشریات گوناگون علمی و آموزشی کشور همکاری دارد، کتاب‌های «واژگان علوم تربیتی»، «شیوه‌ی نوشتن مقالات تحقیقی»، و «کتاب‌شناسی گزیده‌ی توصیفی علوم تربیتی» را به رشته‌ی تحریر درآورده است.

حوزه‌ی آموزش فیزیک

محمد تقی زائری

فوق لیسانس فیزیک، معاون پژوهشی و آموزشی دفتر تکنولوژی آموزشی، و داور حوزه‌ی آموزشی فیزیک، عضو شورای برنامه‌ریزی گروه فیزیک دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، ناظر محتوایی نرم‌افزارها و فیلم‌های آموزشی فیزیک، و مسئول بررسی محتوایی رسانه‌ها و تجهیزات آموزشی، با ۲۱ سال سابقه‌ی کار و فعالیت. وی که در دوره‌ی گوناگون تحصیلی، از راهنمایی تا دانشگاه تدریس کرده است، علاوه بر ترجمه‌ی مقاله برای مجله‌ی «رشد آموزش فیزیک»، تألیف کتاب‌های فیزیک ۱، فیزیک ۲ و فیزیک ۳ (تجربی و ریاضی) را تألیف کرده است.

احمد احمدی

فوق لیسانس فیزیک، عضو شورای برنامه ریزی گروه فیزیک دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی، عضو هیأت تحریریه ی مجله «رشد آموزش فیزیک»، مجری و طراح برنامه ی کارشناسی ارشد آموزش فیزیک، عضو کمیته ی علمی دهمین کنفرانس آموزش فیزیک، عضو کمیته ی ستاد سال جهانی فیزیک، داور حوزه ی آموزشی فیزیک، با ۱۵ سال سابقه ی تألیف و کار فرهنگی. وی مؤلف چند کتاب کار نیز می باشد.

شاهرخ لقایی

لیسانس فیزیک و دبیر این رشته، داور جشنواره ی خوارزمی استانی در سال ۱۳۷۸ مؤسس و عضو شورای اجرایی اتحادیه ی انجمن های معلمان فیزیک ایران و مدیر مسؤول نشریه ی این اتحادیه، عضو شورای گروه فیزیک دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه ی آموزشی فیزیک، وی که مؤلف کتاب های فیزیک دوره ی متوسطه برای رشته های تجربی و ریاضی است، کتاب راهنمای معلم فیزیک (۱) و آزمایشگاه را در دست چاپ دارد.

غلامرضا شمسنائی زفرقندی

دارای مدرک تحصیلی دبیری فیزیک، مدرس کلاس های ضمن خدمت فیزیک، آزمایشگاه فیزیک و روش های تدریس، عضو شورای برنامه ریزی گروه فیزیک دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی، کارشناس امتحانات سازمان پژوهش در سنجش و ارزشیابی تحصیلی وزارتخانه، داور طراح سؤالات مسابقات آزمایشگاه فیزیک کشوری، دبیر رسمی فیزیک مرکز پیش دانشگاهی ارشاد، و مؤلف و ویراستار حدود ۱۶ جلد کتاب، به صورت گروهی و فردی، و داور حوزه ی آموزشی فیزیک.

حوزه‌ی آموزش شیمی

مهديه سالارکيا

فوق لیسانس شیمی، مدیر داخلی و ویراستار مجله‌ی «رشد آموزش شیمی»، و داور این حوزه‌ی آموزشی با سه سال سابقه‌ی کار فرهنگی و تألیف. همکاری با گروه شیمی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، تألیف و ترجمه‌ی مقالات برای درج در مجله‌ی رشد آموزش شیمی، و همکاری در ترجمه‌ی کتاب «شیمی کمبریج»، و همکاری در تألیف کتاب «کربن و ترکیب‌های بی‌شمار آن»، از جمله فعالیت‌های فرهنگی او محسوب می‌شوند.

عابد بدریان

دکترای شیمی، کارشناس دانش‌افزایی دبیران شیمی، مدرس دبیرستان‌ها و دوره‌ی پیش‌دانشگاهی، با ۱۴ سال سابقه‌ی کار آموزشی و علمی. وی که مؤلف کتاب «اصول تکنولوژی موشک و فضا» است، تاکنون حدود ۲۰ مقاله در مجلات داخلی و خارجی به چاپ رسانده و ۱۳ مقاله در کنفرانس‌ها و کنگره‌های داخلی و خارجی در زمینه‌ی شیمی ارائه کرده است.

شريف کاميابي

فوق لیسانس شیمی، دبیر منتخب و فرهیخته‌ی ۷۸ منطقه، دبیر انجمن علمی و آموزشی شیمی استان تهران، سردبیر مجله‌ی «اندیشه شیمی»، داور چند دوره «جشنواری الگوهای برتر تدریس شیمی» در سطح استان، و داور حوزه‌ی آموزشی شیمی با ۱۷ سال سابقه‌ی تدریس در دبیرستان‌ها، دوره‌های ضمن خدمت معلمان و مراکز تربیت معلم. کتاب کار شیمی (۱) و آزمایشگاه، کتاب آموزش تکمیلی سینتیک شیمیایی، و مجموعه‌ی آموزش و سنجش (در هشت مجموعه) از تألیفات او هستند. کتاب «نمایش‌های شگفت‌انگیز شیمی» به قلم وی ترجمه شده است.

محمود کریمی

لیسانس شیمی، رئیس انجمن شیمی، مدیر مسئول مجله‌ی «اندیشه شیمی»، داور «جشنواره‌ی الگوهای برتر تدریس شیمی» در سطح استان، و داور حوزه‌ی آموزش شیمی، با ۳۰ سال سابقه‌ی فعالیت آموزشی و تألیف. وی که به مدت ۱۵ سال سرگروه شیمی شهرستان‌های استان تهران بوده، حدود ۲۰ جلد کتاب کمک درسی شیمی برای همه‌ی پایه‌های دبیرستان و دوره‌ی پیش دانشگاهی نوشته است و اکنون نیز کتاب شیمی پیش دانشگاهی ۱ و ۲ را در دست تألیف دارد.

حوزه‌ی آموزش ریاضی

حمیدرضا ربیعی فراهانی

دارای لیسانس ریاضی است و با گروه ریاضی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی همکاری داشته است. وی داور حوزه‌ی آموزش ریاضی است و در حال حاضر، دبیر ریاضی و کارشناس گروه ریاضی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی نیز می‌باشد.

امین باشی‌زاده

لیسانس ریاضی، مدرس دبیرستان، هنرستان، مراکز تربیت معلم و ضمن خدمت، و دانشگاه پیام‌نور، و داور حوزه‌ی آموزشی ریاضی، با ۱۹ سال سابقه‌ی تدریس و تألیف. وی مؤلف چهار کتاب کمک درسی «ریاضی ۱»، «ریاضی ۲»، «حسابان» و «جبر و احتمال» (تست) است و کتاب کنکور درس ریاضی رشته‌ی انسانی را در دست تألیف دارد.

محمود نصیری

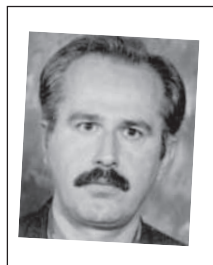
لیسانس ریاضی، دبیر دبیرستان‌های تهران، و داور حوزه‌ی آموزشی ریاضی، با ۳۰ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف، ترجمه و کار فرهنگی. در سال‌های گذشته، عضو شورای برنامه‌ریزی دفتر تحقیقات سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی و هیأت تحریریه‌ی مجله‌ی «رشد آموزش ریاضی» بوده است. حدود ۳۰ اثر تألیفی یا ترجمه‌ای دارد.

حوزه‌ی آموزش تربیت بدنی

غلامرضا سراج‌زاده

فوق لیسانس تربیت بدنی، کارشناس مسؤول گروه درسی تربیت بدنی و آمادگی دفاعی، و داور این حوزه‌ی آموزشی که به تدریس تربیت بدنی در دوره‌ی ابتدایی، راهنمایی و متوسطه نیز اشتغال دارد. دارای ترجمه‌ها و تألیفاتی در زمینه‌ی والیبال، دوچرخه‌سواری، تنیس روی میز، سنجش و اندازه‌گیری در تربیت بدنی و روش‌های تدریس این رشته است. به تازگی کتاب «آموزش مهارت‌های ورزشی» را ترجمه کرده است. و در تألیف «کتاب راهنمایی معلم تربیت بدنی» برای دوره‌ی راهنمایی و متوسطه مشارکت داشته است.

فریبا محمدیان

دانشجوی دکترای مدیریت ورزشی و داور حوزه‌ی آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی، با ۱۶ سال سابقه‌ی کار و فعالیت. اکنون به عنوان معاون فنی - ورزشی و کارشناسی مسؤول تحقیقات دفتر تربیت بدنی دختران مشغول خدمت است و در کارگاه آموزشی حقوق ورزشی تربیت بدنی دختران تدریس می‌کند. وی علاوه بر انجام دو تحقیق ارزشمند در زمینه‌ی ورزش بانوان، کتاب «مدیریت برگزاری مسابقات ورزشی» را نوشته است.

روین شاهرودیان

لیسانس مدیریت بازرگانی، مدیر مسؤول «انتشارات علم و حرکت»؛ مدیر مسؤول و سردبیر ماهنامه‌ی «هنرهای رزمی»، دارای کمر بند سیاه‌دان ۷ بین‌المللی تکواندو، مربی و داور درجه‌ی یک کشور، عضو کمیته‌ی فنی و آزمون ارتقای کمر بند تکواندو، و داور حوزه‌ی آموزشی تربیت بدنی (دبیرستان)، با ۲۵ سال سابقه‌ی تألیف، ترجمه و فعالیت در زمینه‌ی تربیت بدنی. وی که بیش از ۲۰ عنوان کتاب آموزشی هنرهای رزمی ترجمه کرده و ویراستار چند کتاب ورزشی بوده است، کتاب‌های «تکواندو پوسه» و «اصول بدنسازی در هنرهای رزمی» را خود به رشته‌ی تحریر درآورده است.

مریم عبدالشاهی

فوق لیسانس تربیت بدنی و دبیر تربیت بدنی دوره‌ی متوسطه و داور این حوزه‌ی آموزشی. وی عضو هیأت داوران اولین همایش فرهیختگان آموزش و پرورش بوده است. اکنون نیز عضو انجمن علمی پژوهشی دانشگاه تهران است و تاکنون مقالات متعددی در مجلات علمی پژوهش کشور در زمینه‌ی تربیت بدنی به چاپ رسانده است.

حوزه‌ی آموزش زیست‌شناسی

حسن سالاری

فوق لیسانس بیوشیمی، مدرس زیست‌شناسی، همکار مجلات رشد، مترجم و ویراستار «دایرةالمعارف مدرسه»، سر ویراستار «فرهنگ‌نامه‌ی کلیدهای دانش»، مدیر پایگاه اینترنتی «جزیره‌ی دانش»، مدیر گروه علوم و زیست‌شناسی انتشارات مدرسه، و داور حوزه‌ی آموزشی زیست‌شناسی با حدود ده سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و کار فرهنگی. وی که از همکاران

مجلات رشد است، علاوه بر ویرایش ۱۵ اثر علمی، تاکنون پنج کتاب، از جمله کتاب «ساختار و عمل DNA» را به رشته‌ی تحریر درآورده است.

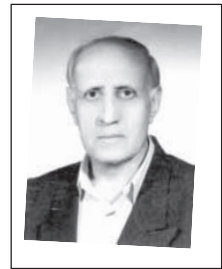
محمد کرام‌الدینی

فوق لیسانس زیست‌شناسی، مدرس زیست‌شناسی، سردبیر «رشد آموزش زیست‌شناسی»، کارشناس مسئول گروه زیست‌شناسی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه‌ی آموزشی زیست‌شناسی، با ۳۰ سال سابقه‌ی تدریس، ترجمه و تألیف متون علمی - آموزشی.

تیمور زمان‌نژاد

فوق لیسانس زیست‌شناسی و دبیر بازنشسته که اکنون کارشناس دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی و عضو هیأت تحریریه‌ی مجله‌ی «رشد آموزش زیست‌شناسی» است و در کلاس‌های بازآموزی دبیران تدریس می‌کند. مشارکت در تألیف کتاب‌های درسی، ترجمه و تألیف کتاب‌های کمک درسی و کمک آموزشی و تألیف مقاله برای مجله‌ی «رشد آموزش زیست‌شناسی» از جمله فعالیت‌های فرهنگی اوست.

فریبا ضرابی اهرابی

فوق لیسانس رشته‌ی تکوین گیاهی، دبیر زیست‌شناسی، سرگروه زیست‌شناسی شهرستان‌های استان تهران، و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۱۵ سال سابقه‌ی تدریس و کار فرهنگی. وی داوری جشنواره‌ی خوارزمی در سطح استانی، داوری مسابقات زیست‌شناسی آزمایشگاه (در سطح کشوری)، داوری مقالات علمی دانش‌آموزان شاهد (در سطح استانی)، و داوری تألیفات دبیران (در سطح استانی) را نیز بر عهده دارد.

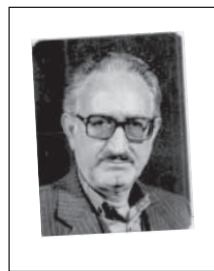

داوران حوزه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش

حوزه‌ی آموزش مکانیک

عزیز خوشینی

مهندس مکانیک، کارشناس برنامه‌ریزی فنی و حرفه‌ای و کاردانش و رئیس گروه صنعت دفتر آموزش فنی و حرفه‌ای، و داور حوزه‌ی آموزشی مکانیک، با ۵۴ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و برنامه‌ریزی آموزشی. وی که سال‌های متمادی هنرآموز هنرستان‌های فنی تهران و مدرس انستیتوها و دوره‌های تربیت دبیر فنی بوده، در برنامه‌ریزی پنج‌ساله‌ی نظام جدید فنی و حرفه‌ای و تألیف کتاب‌های آن و نیز برنامه‌ریزی رشته‌های مهارتی شاخه‌ی کاردانش مشارکت داشته، و مؤلف بسیاری از کتاب‌های عمومی و تخصصی رشته‌های اتوماتیک و ساخت و تولید است.

داود نجف‌زاده

فوق لیسانس مکانیک، هنرآموز هنرستان‌ها و مدرس آموزشکده‌ی فنی و دانشگاه جامع تکنولوژی (تبریز)، طراح سؤال کنکور سراسری دوره‌ی کردانی و دانشگاه آزاد اسلامی، عضو گروه برنامه‌ریزی درسی رشته‌ی مکانیک خودروسازان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، کارشناس برنامه‌ریزی و تألیف دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب فنی و حرفه‌ای و کاردانش، و سرگروه و داور حوزه‌ی آموزشی مکانیک، با ۲۷ سال سابقه‌ی تدریس و تألیف. وی مؤلف چند کتاب درسی برای شاخه‌ی کارودانش و نیز جزوه‌ی آموزشی رسم فنی ۴، برای دوره‌ی کردانی است.

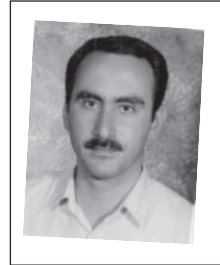
حسین ضیغمی

لیسانس مکانیک (حرارت و سیالات)، مدرس هنرستان و دبیرستان، کارشناس رشته‌های تأسیسات و صنایع فلزی در دفتر آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای، عضو کمیسیون‌های رشته‌های تأسیسات و صنایع فلزی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب فنی و حرفه‌ای و کار دانش، و داور حوزه‌ی آموزشی مکانیک با ۱۲ سال سابقه‌ی تدریس و برنامه‌ریزی آموزشی.

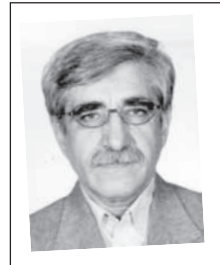
حمیدرضا غلامرضایی

لیسانس طراحی و نقشه‌کشی صنعتی، مدرس هنرستان و دانشگاه، مسئول گروه فنی و حرفه‌ای «انتشارات مدرسه»، و داور حوزه‌ی آموزشی مکانیک، با یک دهه سابقه‌ی تدریس، تألیف و برنامه‌ریزی آموزشی. او که در تألیف دوره‌ی ۱۳ جلدی کتاب‌های تخصصی رشته‌ی نقشه‌کشی صنعتی مشارکت داشته، رتبه‌ی اول دومین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد در حوزه‌ی حرفه‌وفن برای کتاب «مروری بر رسم فنی» را کسب کرده است. کتاب «شناخت اجزای ماشین» اثر دیگر اوست که در سومین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد به عنوان کتاب برگزیده معرفی شد.

محمدعلی نیکنام

لیسانس صنایع چوب، مدرس آموزش‌شکده‌های فنی و دانشگاه‌ها، عضو شورای برنامه‌ریزی و تهیه‌ی استاندارد سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار، و شورای برنامه‌ریزی درس حرفه‌وفن وزارت آموزش و پرورش، کارشناس برنامه‌ریزی صنایع چوب دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب آموزش فنی و حرفه‌ای و کار دانش، و داور حوزه‌ی آموزش مکانیک، با ۴۰ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و برنامه‌ریزی آموزشی. او که از برنامه‌ریزان رشته‌ی صنایع چوب در سطح دیپلم فنی، فوق دیپلم و لیسانس است، تاکنون شش جلد از کتاب‌های درسی رشته‌ی صنایع چوب را تألیف کرده است.

حوزهی آموزش برق

ابوالقاسم جاریانی

فوق لیسانس مهندس الکترونیک و مخابرات از دانشگاه مینه‌سوتای آمریکا، مدرس هنرستان‌ها و مراکز آموزش عالی، از نویسندگان «رشد آموزش تکنولوژی» و چند مجله‌ی علمی دیگر، معاون برنامه‌ریزی درسی صنعت دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، از جمله آثار وی می‌توان به کتاب «زبان تخصصی برای آموزش‌کننده‌های فنی» و کتاب‌های درسی هنرستان‌های فنی در زمینه‌ی برق و الکترونیک اشاره کرد.

ناصر ساعتچی

لیسانس برق، هنرآموز رشته‌ی الکتروتکنیک و الکترونیک هنرستان‌ها، عضو کمیسیون تخصصی رشته‌های الکترونیک و الکتروتکنیک وزارت آموزش و پرورش و کارشناس این رشته‌ها در دفتر آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای، و داور حوزه‌ی آموزشی برق، با ۳۰ سال سابقه‌ی فعالیت آموزشی و فرهنگی. وی که مؤلف کتاب‌های برق صنعتی و حرفه‌وفن دوره‌ی راهنمایی است، در تدوین برنامه‌ی سوم و چهارم توسعه‌ی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مشارکت داشته است.

سید محمود صموتی

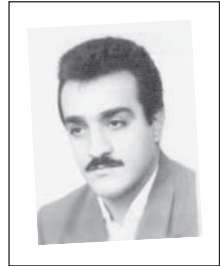
فوق لیسانس الکترونیک، مدرس هنرستان و دانشگاه، سرپرست دانشکده‌ی برق و اداره‌ی آموزش دانشگاه شهید رجایی، ویراستای فنی کتاب‌های پودمانی کاردانش، عضو کمیته‌ی تخصصی رشته‌ی الکترونیک و کارشناس مسئول این رشته در سازمان و برنامه‌ریزی آموزشی، و داور حوزه‌ی آموزشی برق، با ۳۷ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و اجرای طرح‌های ابتکاری. وی که نویسنده و مترجم بسیاری از کتاب‌های هنرستانی و مراکز آموزش عالی در رشته‌ی برق و الکترونیک

است، چند کتاب سؤالات چهارگزینه‌ای رشته‌های الکترونیک و الکتروتکنیک را نیز تألیف کرده است.

شهرام خدادادی

لیسانس برق، هنرآموز هنرستان‌های فنی تهران و کرج و مدرس مراکز آموزش عالی و دانشگاه‌ها و دوره‌های آموزشی ضمن خدمت، عضو و مسؤول کمیسیون تخصصی رشته‌ی برق اداره‌ی کل مدارس عالی فنی و حرفه‌ای، عضو کمیسیون تخصصی رشته‌ی برق سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، و داور حوزه‌ی آموزشی برق، با ۲۰ سال سابقه‌ی تدریس و تألیف. وی علاوه بر تألیف کتاب «الکترونیک کاربردی» شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای، چند کتاب برای شاخه کارودانش، و بیش از ۱۰ جلد جزوه‌ی کارگاهی و آزمایشگاهی آموزش‌شده‌ها، در تألیف کتاب «آموزش الکترونیک کاربردی» و ترجمه‌ی کتاب «تعمیر موتورهای الکتریکی» مشارکت داشته است.

یدالله رضازاده

فوق لیسانس الکترونیک، مدرس دانشگاه‌های علم و صنعت ایران، شهید رجایی و آزاد اسلامی، مدیر گروه کنترل و الکترونیک دوره‌های کاردانی و کارشناسی مرکز آموزش عالی انقلاب اسلامی، عضو کمیسیون‌های تخصصی رشته الکترونیک اداره‌ی کل مدارس عالی فنی و حرفه‌ای و سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی وزارت آموزش و پرورش، مؤلف بیش از ۱۵ جلد کتاب هنرستانی و ۱۵ جلد جزوه‌ی دانشگاهی، با بیش از ۲۵ سال سابقه‌ی تدریس دانشگاهی.

علی مددی

لیسانس الکترونیک، مدرس هنرستان فنی و حرفه‌ای تهران، آموزش‌شده‌ی انقلاب اسلامی یافت‌آباد، دانشگاه علمی کاربردی، و دوره‌های ضمن خدمت وزارت عضو کمیسیون تخصصی رشته‌ی الکترونیک مدارس عالی فنی و حرفه‌ای، و داور حوزه‌ی آموزشی برق.

حوزهی آموزش عمران

علی زاغیان

مهندس عمران و نیز مهندس معماری، مدرس هنرستانها و مراکز آموزش عالی، عضو کمیسیون برنامهی توسعهی پنجسالهی دفتر فنی و حرفه ای، طراح نظارت بر پیشرفت تحصیلی هنرجویان و پایه گذار کلاس های جبرانی و شیوهی ارزشیابی نوین در پایگاه اطلاعات مکانیزه ی کشور، کارشناس مسؤول عمران در دفاتر فنی و حرفه ای، کار دانش و برنامه ریزی و تألیف کتب درسی، داور حوزهی آموزشی فنی و حرفه ای و کار دانش، با سی سال سابقه ی تدریس، تألیف و اجرای طرح های عمرانی و آموزشی.

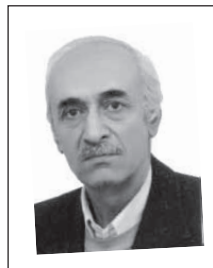
محمد صالح - رحیم لباف زاده

دانشجوی دوره ی دکترای زلزله (گرایش سازه)، سردبیر و عضو شورای اجرایی مجله ی «مهندس سرا»، مدیر مسؤول مجله ی «مهندسان»، عضو کمیته ی نانو فناوری دانشگاه صنعتی امیرکبیر، مجری طرح مقاوم سازی اماکن نیروی مسلح، و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، عضو کمیسیون تخصصی گروه عمران دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه ی آموزشی عمران. وی که در سال جاری در کنفرانس های ZCUEE (ژاپن) و CC2005 (ایتالیا) مقاله ارائه کرده است، در تألیف کتاب های «فناوری سازه های مبتنی» و «فناوری سازه های فولادی» نیز مشارکت داشته است.

کاظم نصرالله زاده

فوق لیسانس راه و ساختمان، مدرس دانشگاه، عضو کمیسیون تخصصی تألیف و چاپ کتاب های درسی فنی و حرفه ای، عضو گروه سازه دانشکده ی عمران و سرپرست کارگاه ساختمان دانشگاه علم و صنعت ایران، و داور حوزه ی آموزشی عمران، با حدود ۴۰ سال سابقه ی تدریس و تألیف. وی تعداد زیادی جزوه ی آموزشی تألیف کرده است و کتاب های

«مصالح ساختمانی» (برای فنی و حرفه‌ای) و «اصول فنی قالب بندی و آرماتورگذاری قطعات بتنی» (برای دانشگاه) از جمله آثار او هستند.

علی اکبر نوری فرد

لیسانس ساختمان، هنرآموز هنرستان فنی در رشته‌ی ساختمان، عضو کمیسیون‌های تخصصی رشته‌ی ساختمان دفتر آموزش فنی و حرفه‌ای و دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه‌ی آموزشی عمران، با ۲۷ سال سابقه‌ی کار و فعالیت آموزشی. وی مؤلف بسیاری از کتاب‌های آموزشی رشته‌ی ساختمان، از جمله کتاب‌های «محاسبات فنی ساختمان» و «تکنولوژی و کارگاه قالب بندی و آرماتوربندی» است.

ابوالقاسم رافع

فوق لیسانس سنجش و اندازه‌گیری، تهیه‌کننده‌ی برنامه‌ی تأمین نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش (کشوری) در سال ۱۳۷۲، عضو کمیسیون‌های تخصصی رشته‌ی ساختمان دفتر آموزش فنی و حرفه‌ای و دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه‌ی آموزشی عمران، تألیف چند جزوه‌ی آموزشی، «بررسی و تجزیه و تحلیل سؤالات امتحانات نهایی خرداد ۸۱» (کشوری) و «استانداردسازی سؤالات امتحانی سال سوم راهنمایی در درس ریاضی»، از جمله فعالیت‌های آموزشی او هستند.

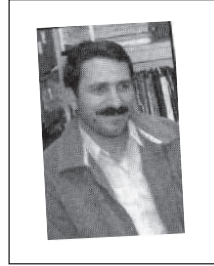
بهمن مقرب نیا

دکترای مدیریت عمران. مدرس دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، عضو هیأت علمی دانشگاه تهران، معاون آموزشی و پژوهشی، و مالی و اداری گروه نقشه‌برداری دانشکده‌ی فنی، و داور حوزه‌ی آموزشی عمران، با بیش از ۳۰ سال سابقه‌ی تدریس و تألیف و فعالیت آموزشی. تألیف ده‌ها جزوه و کتاب آموزشی برای هنرستان‌ها، مراکز آموزش عالی و دانشگاه‌ها، از جمله «نقشه‌برداری مستوی»، «دستگاه‌های پیشرفته و نرم‌افزارهای تخصصی»، و «کاربرد فتوگرامتری در راهسازی» از آثار ارزشمند او هستند.

علی خاکی

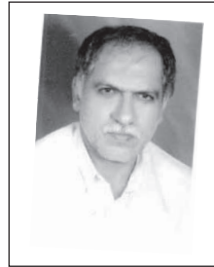
دارای مدرک تحصیلی دکترا، مدرس دانشگاه، مدیر کل دفتر فنی و تحقیقات سازمان نوسازی مدارس کشور، و داور حوزه‌ی آموزشی عمران، با ۱۹ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و طراحی و اجرای پروژه‌های ساختمان‌های اداری و مسکونی. او که طراح پروژه‌های خاص کابلی و سازه‌ی فضاکار است، ده‌ها مقاله، جزوه و کتاب آموزشی را به رشته‌ی تحریر درآورده است؛ از جمله: کتاب‌های حرفه‌وفن دوره‌ی راهنمایی و کتاب «تکنولوژی کارگاه قالب بندی و آرماتور».

حوزه‌ی آموزش کشاورزی

نبی‌الله مقیمی

فوق لیسانس محیط زیست، مدرس هنرستان و دانشگاه در رشته‌ی کشاورزی. عضو کمیسیون‌های کشاورزی، مدیر گروه کشاورزی، و داور حوزه‌ی آموزشی کشاورزی، با ۲۴ سال سابقه‌ی تدریس و برنامه‌ریزی آموزشی. وی برنامه‌ریزی رشته‌های گوناگون کشاورزی برای هنرستان، از جمله «امور زراعی و باغی»، و برای دوره‌ی کاردانی، از جمله «تکنولوژی تولید محصولات زراعی» را بر عهده داشته است.

علیرضا دهرویه

لیسانس زراعت و اصلاح نباتات و فوق لیسانس جغرافیا، کارشناس مسؤول گروه کشاورزی، مدرس هنرستان‌های کشاورزی، و داور حوزه‌ی آموزشی کشاورزی، با ۲۲ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و فعالیت آموزشی. وی در تألیف کتاب‌های درسی کشاورزی، تهیه و تدوین استانداردهای آموزشی وزارت جهاد کشاورزی، و تهیه و تدوین دوره‌های کاردانی پیوسته در زمینه‌ی کشاورزی مشارکت داشته است.

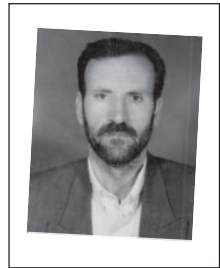
مجید ریسمانچیان

لیسانس مهندسی کشاورزی و فوق لیسانس مدیریت کشاورزی، مدرس دوره‌های آموزش ضمن خدمت، عضو شوراها و کمیته‌های برنامه‌ریزی درسی وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، رئیس گروه کشاورزی، و داور حوزه‌ی آموزشی کشاورزی، با ۲۷ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و فعالیت آموزشی. وی در تألیف کتاب‌های درسی کشاورزی، تهیه و تدوین استانداردهای آموزشی وزارت جهاد کشاورزی، و تهیه و تدوین دوره‌های کاردانی پیوسته در زمینه‌ی کشاورزی مشارکت داشته است و با مجله‌ی «رشد آموزش کشاورزی» همکاری می‌کند.

حسین اکبرلو

فوق لیسانس کشاورزی، مدیر گروه تکنولوژی تولیدات زراعی و تکنولوژی گیاه پزشکی، و داور حوزه‌ی آموزشی کشاورزی با ۲۸ سال سابقه‌ی تدریس در دوره‌های ابتدایی، راهنمایی، متوسطه و نیز آموزشکده‌ی کشاورزی. وی تألیف کتاب‌های درسی تولید محصولات زراعی، آماده‌سازی زمین، زراعت پنبه، و زراعت آفتابگردان را برای شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش بر عهده داشته است.

حوزه‌ی آموزش هنر

ابراهیم آزاد

فوق لیسانس علوم تربیتی با گرایش برنامه‌ریزی آموزشی، عضو «شورای بهبود کیفیت» و «شورای برنامه‌ریزی استراتژیک» و مسؤول نظام پیشنهادها در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، عضو شورای برنامه‌ریزی مجله‌ی «رشد آموزش هنر» و سردبیر مجله‌ی «رشد فنی و حرفه‌ای»، معاون برنامه‌ریزی درسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب

فنی و حرفه‌ای، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، با ۲۹ سال سابقه‌ی کار و فعالیت علمی و آموزشی. او در دوره‌های آموزشی داخلی و خارجی بسیاری شرکت داشته و مجری ده‌ها طرح پژوهشی است.

فرید فرخنده کیش

فوق لیسانس مدیریت اجرایی (استراتژیک)، مدرس دانشگاه شهید رجایی و مرکز تربیت معلم شهدای مکه، عضو شوراها و هیأت‌های متعدد داوری و ارزشیابی در زمینه‌های هنری و آموزشی، معاون تحقیقات و آموزش انجمن سینمای جوانان ایران و مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، با ۲۹ سال سابقه‌ی کار و فعالیت هنری و آموزشی. در دوره‌های آموزشی داخلی و خارجی متعددی شرکت داشته و با ارگان‌های بسیاری، از جمله «ستاد تبلیغات جنگ تحمیلی» و «مؤسسه‌ی بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله» همکاری کرده است.

دارا افشار قوچانی

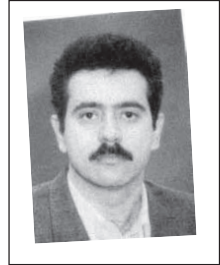
فوق لیسانس پژوهش هنر، مدرس دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، مؤلف استانداردهای آموزشی رشته‌های هنری شاخه‌ی کاردانش، عضو گروه‌های آموزشی و برنامه‌ریزی رشته‌های صنایع دستی، نقاشی و نقشه‌کشی معماری، کارشناس مسؤول امور هنری دفتر آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، با بیش از یک دهه تدریس، تألیف، و فعالیت هنری و تحقیقی. وی مقام اول رشته‌ی نقاشی ایرانی را از دومین نمایشگاه آثار هنری معلمان هنرستان‌های حرفه‌ای کشور (۱۳۷۱) دریافت داشته و تصویرگر کتاب «مرغ حق و خانه‌ی گل سرخ» است.

محسن شهرستانی

فوق لیسانس پژوهش هنر، مدرس دانشکده‌ی علمی - کاربردی، دانشگاه پیام‌نور، دانشگاه تربیت دبیر فنی دخترازی شریعتی و دوره‌های ضمن خدمت کشوری طراحی سنتی، عضو کمیسیون تألیف استانداردهای آموزش مهارت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کارشناس هنرهای تجسمی دفتر آموزش و پرورش کردان، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، با ۱۴ سال سابقه‌ی فعالیت فرهنگی و آموزشی. او عضو هیأت داوران بخش هنر اولین و دومین جشنواره‌ی کارآفرینی دانش‌آموزان و فارغ‌التحصیلان شاخه‌ی کردان است.

بشری گل بخش

فوق لیسانس پژوهش هنر، مدرس هنرستان‌ها، آموزشکده‌ها، مراکز آموزش عالی و دوره‌های آموزشی ضمن خدمت، کارشناس دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی صنایع دستی در شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای و کردان، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، با ۲۰ سال سابقه‌ی کار فرهنگی و آموزشی. وی در سال ۱۳۷۵ دانشجوی نمونه‌ی کشور بوده است.

نصرالله تسلیمی

دکترای پژوهش هنر، مدرس دانشگاه‌های هنر، علم و صنعت، و آزاد، عضو هیأت داوران چند جشنواره‌ی هنری کشور، داور مقالات سمینار ملی فرش در بخش طرح و نقشه، عضو هیأت علمی کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف رشته‌ی صنایع دستی، و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۱۴ سال سابقه‌ی فعالیت آموزشی و هنری. او که از نویسندگان مجله‌ی بیناب، و مجری طرح‌های پژوهشی هنری در دانشگاه است، کتاب «هنر از امپرسیونیسم تا اینترنت» را ترجمه، و کتاب «مجموعه‌ی تطبیقی تاریخ هنر (چین، ژاپن، هند و مصر)» را تألیف کرده است.

مجید نیکویی

دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس، مسؤول طرح احیای نقوش فرش، سرپرست بخش تحقیقات طرح و نقشه‌ی مرکز تحقیقات فرش دستباف ایران، داور چند مسابقه و همایش در زمینه‌ی فرش و صنایع دستی، مدرس چند دوره‌ی آموزش ضمن خدمت و کارگاه آموزشی منطقه‌ی زنان مربی فرش کشورهای مسلمان (اپسسکو) در سال ۱۳۸۴، عضو کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی رشته‌ی صنایع دستی، و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۱۰ سال سابقه‌ی فعالیت فرهنگی و آموزشی. وی دارای مقام اول مسابقه‌ی «تجلی هنر در آینه‌ی اسلام» است.

فاطمه صنعتی

لیسانس طراحی و دوخت، مدرس هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای، مجتمع عالی سوره، و دوره‌های ضمن خدمت فرهنگیان، کارشناس طراحی و دوخت دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب فنی و حرفه‌ای، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، گرایش طراحی و دوخت، با ۱۹ سال تحقیق، تألیف و تدوین. وی که طرح «تحقیق و بررسی لباس ارتش ایران از هخامنشی تا قاجار» را به انجام رسانده، نویسنده‌ی کتاب‌های هنرستانی خیاطی و طراحی لباس است.

زهرا امانی تهرانی

لیسانس طراحی لباس، مدرس هنرستان و دانشگاه، عضو کمیسیون تخصصی رشته‌ی طراحی و دوخت دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب فنی و حرفه‌ای، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، گرایش طراحی و دوخت، با ۲۷ سال سابقه‌ی فعالیت فرهنگی و آموزشی. کتاب‌های او عبارتند از: «طرح کار دختران» (مقطع دبیرستان)، و «الگو دوخت لباس کودک (۱)»

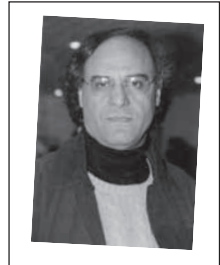

احمد نوری

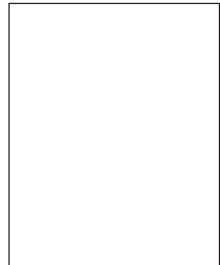
لیسانس تئاتر، بازیگر تئاتر و تلویزیون، نویسنده‌ی بیش از ۱۲ نمایش نامه، کارگردان حدود ۱۰ نمایش، کارشناس برنامه‌ریزی درسی رشته‌ی نمایش و سینما، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، گرایش نمایش و سینما، با ۲۳ سال سابقه‌ی فعالیت هنری و آموزشی. وی که در تألیف کتاب‌های درسی رشته‌ی نمایش مشارکت داشته، رتبه‌ی اول نمایش نامه و فیلم نامه‌نویسی در جشنواره‌ی کتاب معلم را نیز کسب کرده است.

قطب‌الدین صادقی

دکترای هنرهای نمایشی از سوربن فرانسه، داور بسیاری از جشنواره‌های هنرهای نمایشی داخلی، استاد دانشگاه و نویسنده و کارگردان تئاتر، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، گرایش نمایش و سینما که کارنامه‌ی هنری بسیار درخشانی در عرصه تئاتر و سینما دارد. نویسنده‌ی ۲۰ نمایش نامه، کارگردان ۳۶ نمایش، مترجم ۱۲ جلد کتاب، مؤلف ۱۲۵ مقاله‌ی پژوهشی، چهار سناریوی بلند و هشت سناریوی کوتاه، و سازنده‌ی ۱۰ فیلم کوتاه که تاکنون در جشنواره‌های خارجی بسیاری شرکت داشته است.

عبدالمجید کیانی

دکترای موسیقی، استاد دانشگاه، عضو شورای موسیقی یونسکو، شورای عالی ارزشیابی هنرمندان موسیقی کشور و شورای تخصصی فرهنگستان هنر، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، گرایش موسیقی که سال‌های متمادی به تحقیق و تدریس و تألیف در زمینه‌ی موسیقی ایرانی اشتغال داشته است. علاوه بر تألیف چند کتاب درباره‌ی موسیقی ایرانی، حدود ۲۰ مقاله در مجلات معتبر داخلی به چاپ رسانده است. وی در کنگره‌ی بین‌المللی هنر در استراسبورگ فرانسه، و کنگره‌ی بین‌المللی «انتو موزیکولوژی» در تورنتوی کانادا شرکت داشته است.

مژگان اصلانی

لیسانس هنرهای تجسمی، هنرآموز رشته ی گرافیک هنرستان، کارشناس رشته ی گرافیک دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب فنی و حرفه ای، و داور حوزه ی آموزشی هنر، گرایش گرافیک، با ۱۴ سال سابقه ی تدریس، تألیف و کار فرهنگی. وی علاوه بر نظارت بر تألیف بسیاری از کتاب های درسی رشته ی گرافیک، خود مؤلف کتاب «بسته بندی و تبلیغات در مراکز فروش» و e-book «هارمونی رنگ» است.

محمد امیدی

فوق لیسانس نقاشی، هنرآموز هنرستان ها، و داور حوزه ی آموزشی هنر، گرایش نقاشی، با ۲۰ سال سابقه ی فعالیت آموزشی.

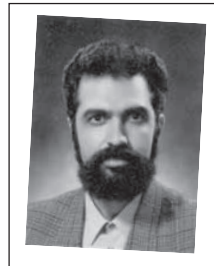
احمد بالاپور

لیسانس معماری، هنرآموز هنرستان در رشته ی معماری، مجری طرح های ساختمانی مسکونی، و داور حوزه ی آموزشی هنر، گرایش معماری، با حدود یک دهه سابقه ی تدریس و کار اجرایی.

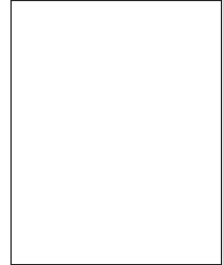
سید حسن سلطانی

دکترای گرافیک رایانه ای از دانشگاه ولیک روسیه، مدرس مدعو دانشگاه های یزد و الزهرا و استادیار دانشگاه هنر در گروه نقاشی، عضو کمیسیون تخصصی رشته ی نقاشی دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب فنی و حرفه ای، و داور حوزه ی آموزشی هنر، گرایش نقاشی، با ۲۵ سال سابقه ی فعالیت آموزشی و فرهنگی.

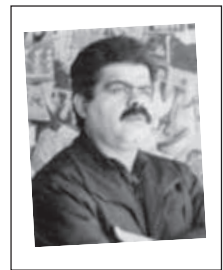
محمد علی خان محمدی

دکترای معماری، عضو هیأت علمی دانشگاه علم و صنعت، و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، گرایش معماری، با ۲۲ سال فعالیت آموزشی.

حمیدرضا جهانی

فوق لیسانس نقاشی، مدرس دانشگاه شهید رجایی، دانشکده‌ی شریعتی و مجتمع آموزش عالی سوره، کارشناس مسئول آموزش هنر دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب فنی و حرفه‌ای و کار دانش، و سرگروه و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، با ۲۲ سال سابقه‌ی تدریس و فعالیت هنری. وی که در تدوین ۲۰ استاندارد آموزشی شاخه‌ی کار دانش مشارکت داشته، تاکنون در ۲۰ نمایشگاه نقاشی انفرادی و گروهی در داخل و خارج کشور آثار خود را به نمایش گذاشته است.

محسن حسن پور

فوق لیسانس پژوهش هنر، مدیر گروه ارتباط تصویری آموزشکده‌ی دخترانه‌ی ۱۷ شهریور کرج، داور جشنواره‌ی خوارزمی و جشنواره‌ی فرهنگی هنری آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای و هنرستان‌ها، معاون آموزشی دانشکده‌ی عمران دانشگاه شهید رجایی، همکار نشریات کودک و نوجوان در زمینه‌ی تصویرگری، عضو کمیسیون رشته‌ی ارتباط تصویری دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب فنی و حرفه‌ای و داور حوزه‌ی آموزشی هنر، گرایش گرافیک، با ۱۴ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و تصویرگری. وی نویسنده‌ی کتاب‌های «آشنایی با هنر» (پیش‌دانشگاهی) و تصویرسازی (سوم هنرستان) و تصویرگر بیش از ۸۰ عنوان کتاب کودک و نوجوان بوده است.

حوزهی آموزش مدیریت خانواده

سید رحمن هاشمی

فوق لیسانس عرفان اسلامی، دارای تحصیلات عالی حوزوی، مدرس مراکز تربیت معلم و دانشگاه آزاد اسلامی، کارشناس مسئول ستاد اقامه‌ی نماز شهرستان‌های استان تهران، کارشناس برنامه‌ریزی رشته‌ی مدیریت خانواده‌ی فنی و حرفه‌ای و کاردانش، با ۸ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و فعالیت فرهنگی. «عصمت در عرفان و کلام اسلامی» و «شرح و تفسیر و ترجمه‌ی مصباح الشریعه» از جمله آثار اوست.

مهرانگیز دژاگاه ماسوله

لیسانس تکنولوژی طراحی و دوخت، مدرس دبیرستان‌ها و هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، عضو کمیسیون تخصصی برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش رشته‌ی مدیریت خانواده و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۲۱ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و تحقیق. وی که در تألیف کتاب‌های خیاطی ۱ و ۲ رشته‌ی مدیریت خانواده مشارکت داشته، چند پروژه‌ی تحقیقاتی، از جمله پروژه‌ی «علل افت تحصیلی» را اجرا کرده است.

محبوبه خلفی

فوق لیسانس مدیریت، مدرس دبیرستان، عضو و دبیر کمیته‌ی راهبردی برنامه‌ریزی استراتژیک دفتر آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای، عضو کمیسیون تخصصی رشته‌ی مدیریت خانواده دفتر تألیف و برنامه‌ریزی کتب درسی، کارشناس مسئول بازرگانی و مدیریت خانواده‌ی حوزه‌ی ستادی، و داور حوزه‌ی آموزشی مدیریت خانواده، با ۲۴ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و کار آموزشی. مقاله‌ی وی، با عنوان «تنگناهای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دختران»، منتخب فراخوان مقاله‌ی یونسکو بوده است.

حوزهی آموزش بهداشت و کودکیاری

معصومه صادق

فوق لیسانس برنامه ریزی درسی، دارای چند گواهی نامه گذراندن دوره های آموزشی کوتاه مدت داخلی و خارجی در شاخه های گوناگون علوم تربیتی، «کارشناس دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی»، و داور حوزهی آموزشی بهداشت، با ۱۵ سال سابقه ی تألیف، تحقیق و کار فرهنگی. از جمله تألیفات او، «راهنمای بهداشت در مدارس»، و از جمله تحقیقاتش، «ارزیابی فرایند تولید کتاب های درسی فنی و حرفه ای در ایران» است. در تألیف کتاب درسی بهداشت روانی رشته ی کودکیاری نیز همکاری داشته است.

مژده سعیدی نژاد

فوق لیسانس جمعیت و توسعه، مربی شبکه ی جنسیت، عضو شورای نویسندگان مجلات «شهر سالم»، «پیام تندرستی» و «پیام کودک به کودک»، کارشناس آموزش بهداشت حوزه ی ستادی آموزش و پرورش، و داور حوزه ی آموزشی بهداشت و کودکیاری، با ۱۵ سال سابقه ی کار و فعالیت آموزشی. وی که چند طرح آموزشی، از جمله «آموزش حرفه روستایی به دختران»، را تدوین کرده است، در تألیف کتاب «بهداشت و محیط زیست» برای دانشجویان مرکز تربیت معلم و چند کتاب دیگر، و ترجمه ی چند کتاب آموزشی، از جمله «شهر سالم»، مشارکت داشته است.

عزیزه عسگری

لیسانس علوم تربیتی، رئیس اداره ی مهدهای کودک وزارت آموزش و پرورش، و داور حوزه ی آموزشی بهداشت و کودکیاری، با ۳۰ سال سابقه ی کار و فعالیت آموزشی. وی که در تألیف کتاب های «کار با کودک» و «از رشد تا آموزش کودکان» مشارکت داشته است، با سازمان نوسازی در تهیه ی فضاهای استاندارد برای مهد کودک، دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی در ارتباط با گروه های پیش از دبستان و چند مؤسسه ی دیگر همکاری دارد.

سارا فرجاد

فوق لیسانس علوم تربیتی، هنرآموز هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای، مدرس رشته‌ی مربی کودک در دانشگاه آزاد اسلامی، عضو کمیسیون برنامه‌ریزی درسی رشته‌ی کودکیاری دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزه‌ی آموزشی بهداشت و کودکیاری، با ۲۸ سال سابقه‌ی تدریس و تألیف. مقاله‌ی «ایدز» برای هنرجویان رشته‌ی کودکیاری، و کتاب درسی «فنون مراقبت و نگهداری کودک» از جمله آثار او هستند.

حوزه‌ی آموزش کامپیوتر

حمید احدی

عضو کمیسیون تخصصی برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کار دانش، هنرآموز رشته‌ی ماشین‌های کشاورزی و عضو انجمن ماشین‌های کشاورزی بوده است. تاکنون شش عنوان کتاب درسی تألیف کرده است: سرویس و کاربرد تراکتور، فلزکاری عمومی در کشاورزی (۱-۲-۳)، تعمیر دروگر و اتصال ماشین‌های یدک‌کش. وی در حال حاضر، کارشناس برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی (گروه کامپیوتر) است.

سعیده پدرام

لیسانس کامپیوتر (نرم‌افزار)، مدرس هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش، سرگروه آموزشی رشته‌ی کامپیوتر در سازمان آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران، مجری چند طرح پژوهشی و تحقیقی در سازمان‌ها و مراکز دولتی، مترجم و مؤلف مقاله‌های تخصصی رایانه و زبان انگلیسی در حیطه‌ی وب سایت‌ها، و نیز شیوه‌های نوین آموزشی زبان انگلیسی و آموزش آن به خردسالان و بزرگسالان، آنالیست

بخش گروه‌های آموزشی عمومی و متوسطه‌ی سایت
www.teo.it، و داور حوزه‌ی آموزشی کامپیوتر.

شهناز علیزاده جهقی

لیسانس نرم‌افزار کامپیوتر، مدرس رایانه در دبیرستان و دانشگاه جامع علمی کاربردی، کارشناس مسؤول توسعه‌ی آموزش مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، عضو کمیسیون برنامه‌ریزی و کتب درسی کاردانش دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش، و داور حوزه‌ی آموزشی کامپیوتر، با ۱۳ سال سابقه‌ی تدریس و کار فرهنگی. وی در تألیف استانداردهای مهارت و آموزش فنی و حرفه‌ای (گروه فناوری اطلاعات)، و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی همکاری داشته است.

علیرضا جباریه

فوق لیسانس کامپیوتر (نرم‌افزار) و دانشجوی دکتری این رشته، مدرس چند دانشگاه کشور، عضو کمیسیون فنی و حرفه‌ای و کاردانش رشته‌ی کامپیوتر، و داور حوزه‌ی آموزشی کامپیوتر. وی که مجری چهار طرح پژوهشی در زمینه‌ی رایانه در دانشگاه‌های صنعتی امیرکبیر و آزاد اسلامی است، مترجم کتاب «برنامه‌نویسی C++»، و نویسنده‌ی بسیاری از کتاب‌های شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای و مجموعه کتاب‌های دوره‌ی کاردانی در رشته‌ی کامپیوتر است.

نسترن یوسفزاده

لیسانس کامپیوتر و هنرآموز هنرستان‌های تهران در این رشته، و داور حوزه‌ی آموزشی کامپیوتر، با هفت سال سابقه‌ی تدریس و تألیف. وی مؤلف کتاب‌های «رایانه کار Flash Mx» و آموزش مهارت بانک اطلاعاتی Access XP است.

حوزه‌ی آموزش مواد

جمشید علی محمدی

لیسانس مهندسی مواد، مدرس هنرستان‌ها و آموزشکده‌ی انقلاب اسلامی، عضو کمیسیون برنامه‌ریزی سازمان فنی و حرفه‌ای وزارت کار، کارشناس مسؤول گروه مواد دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب فنی و حرفه‌ای و کاردانش، و داور حوزه‌ی آموزشی مواد با ۲۳ سال سابقه‌ی تدریس و برنامه‌ریزی آموزشی. وی از مؤلفان جزوه‌های آموزشی رشته‌ی متالورژی است.

عبدالمجید خاکی صدیق

لیسانس مهندسی صنایع فلزی، کارشناس برنامه‌ریزی درسی شاخه‌ی کاردانش «دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی»، و داور حوزه‌ی آموزشی مواد، با ۳۴ سال سابقه‌ی تدریس درس‌های ریاضی و فنی و حرفه‌ای، و مدیریت اجرایی در سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور. وی که در تدوین استانداردهای مهارت و آموزش رشته‌های گوناگون فنی و حرفه‌ای مشارکت داشته، عضو «شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای»، «شورای تغییر بنیادین نظام آموزش و پرورش» نیز بوده است.

طیبه کنشلو

فوق لیسانس شیمی، مدرس رشته‌ی صنایع شیمیایی مرکز آموزش عالی ولی عصر تهران، کارشناس رشته‌ی صنایع شیمیایی و رشته‌ی سیمان دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، و داور حوزه‌ی آموزشی مواد، با ۱۳ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و برنامه‌ریزی درسی. وی که از نویسندگان مقالات نشریات داخلی و جزوه‌های درسی دانشگاهی است، تاکنون بر تألیف ۱۴ عنوان کتاب تخصصی رشته‌ی صنایع شیمیایی، و تهیه‌ی محتوای ۱۴ نرم‌افزار آموزشی کتاب‌های درسی این رشته نظارت داشته است.

حوزهی آموزش حسابداری و بازرگانی

بتول عطاران

دکترای اقتصاد، مدرس مراکز تربیت معلم و دانشگاه آزاد، کارشناس رشتهی حسابداری و کامپیوتر دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی، و سرگروه و داور حوزهی آموزشی حسابداری، با ۲۶ سال سابقهی فعالیت آموزشی و فرهنگی. عنوان خود را از دانشگاه هند دریافت داشته است. عنوان پایان نامهی دورهی فوق لیسانس او «مالیات بر ارث، نظریه ها و کاربردها»، و عنوان پایان نامهی دورهی دکترایش «خصوصی سازی تعلیم و تربیت، نظریه ها و کاربرد» بوده است.

کبری نورشاهی

فوق لیسانس مدیریت بازرگانی و بازاریابی بین الملل، هنرآموز هنرستان و سرگروه آموزش حسابداری سازمان شهرستان های استان تهران، معلم نمونهی سال تحصیلی ۸۰-۸۱، مشاور آماری «طرح جامع ارزشیابی شاخهی فنی و حرفه ای»، و داور حوزهی آموزشی حسابداری، با ۹ سال سابقهی کار و فعالیت آموزشی. وی که ۱۸۰۰ ساعت آموزش ضمن خدمت گذرانده است از هنرآموزان بسیار موفق هنرستان محسوب می شود.

عبدالله زارعی نژاد

فوق لیسانس حسابداری و حسابرسی، مدرس هنرستان ها، مراکز آموزش عالی و دانشگاه، عضو کمیسیون تخصصی رشتهی حسابداری دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی، و داور حوزهی آموزشی حسابداری، با ۳۳ سال سابقهی تدریس و تألیف. وی که در تألیف چند کتاب درسی رشتهی حسابداری مشارکت داشته، کتاب «مجموعه پرسش های چند گزینه ای برای داوطلبان دورهی کاردانی» را به رشتهی تحریر درآورده است.

جمشید واحدی

فوق لیسانس حسابداری، هنرآموز حسابداری، و داور این حوزه‌ی آموزشی، با ۱۷ سال سابقه‌ی تدریس، تألیف و تحقیق. وی که در سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳، به عنوان پژوهنده‌ی برتر سال انتخاب شد، کتاب‌های «مجموعه‌های منظم ریاضی»، آزمون رشد راهنمایی و دبیرستان (هر کدام سه جلد)، مسابقات علمی و المپیادهای دوره‌ی راهنمایی، و کتاب «کنکور جامع حسابداری» را به رشته‌ی تحریر درآورده است.

نظرخواهی از خوانندگان

فصل نامه سامان بخشی کتاب های آموزشی «جوانه»

اطلاع و آگاهی از نقطه نظرهای خوانندگان عزیز، بی شک کیفیت فصل نامه را بهبود می بخشد. از این رو، خواهشمند است با پاسخ به این پرسش ها و ارسال این پرسشنامه به دفتر نشریه، دست اندرکاران انتشار آن را یاری فرمایید.

۱. چگونه از انتشار فصل نامه آگاه شدید؟

۲. آیا به موقع به دست شما می رسد؟ بلی خیر

۳. شماره هایی از آن را که تاکنون دریافت داشته اید، مشخص کنید.

☐ شماره اول	☐ دوم	☐ سوم	☐ چهارم	☐ پنجم	☐ ششم
☐ هفتم	☐ هشتم	☐ نهم	☐ دهم	☐ یازدهم	☐ دوازدهم
☐ سیزدهم	☐ چهاردهم	☐ پانزدهم	☐ شانزدهم	☐ هفدهم	☐ هیجدهم
☐ نوزدهم					

۴. آیا از نحوه توزیع و دریافت فصل نامه راضی هستید؟

بلی نسبتاً خیر

۵. چند نمونه از آموزنده ترین مقاله هایی را که در «جوانه» خوانده اید، به ترتیب اولیت نام ببرید.

الف:

ب:

ج:

د:

ه:

۶. نظر خود را در مورد کیفیت فصل نامه با گذاشتن علامت در جدول مشخص کنید.

موارد	بسیار خوب	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف	ملاحظات
کیفیت محتوا						
تقسیم بندی مطالب						
تنوع مطالب و تازگی موضوعات						
ویرایش						
طرح روی جلد						
عکس ها						
شیوه چاپ مطالب						
سایر موارد						

۷. به نظر شما فصل نامه باید به چه موضوعاتی بیش تر بپردازد؟

الف:

ب:

ج:

د:

۸. در کدام زمینه های زیر علاقه مند به همکاری با فصل نامه هستید؟

- نگارش مقاله و یادداشت تبیین دیدگاه های حوزه تولید کتاب آموزشی
 نقل تجربه نویسندگان آموزشی سایر با ذکر مورد ...

۹. آیا برای زمینه فعالیت شما مناسب است؟

- بلی نسبتاً خیر

لطفاً توضیح دهید:

۱۰. در حوزه کاری، علاوه بر شما چه کسانی «جوانه» را مطالعه می کنند؟

۱۱. نظرها، پیشنهادهای و انتقادهای خود را بنویسید.

۱۲. مشخصات خود را بنویسید.

- سن: جنس: مرد زن میزان تحصیلات:
 زمینه فعالیت: سابقه فعالیت (به سال): منطقه یا سازمان:
 استان: شهرستان:

۱۳. آیا مایلید نشریه به صورت اشتراک برای شما ارسال شود؟

- بلی خیر

۱۴. در صورت تمایل به همکاری، نام و نشانی و شماره تلفن خود را ذکر کنید.

نشانی دفتر نشریه:

تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ وزارت آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۸
 دفتر انتشارات کمک آموزشی، دبیرخانه سامان بخشی کتاب های آموزشی

فصل نامه جوانه

نشانی پستی: تهران - صندوق پستی ۳۳۱ - ۱۵۸۷۵

تلفن: ۸۸۳۰۶۰۷۱

آدرس اینترنتی: www.samanketab.com

پست الکترونیکی: [Email:info@samanketab.com](mailto:info@samanketab.com)

Organizing the Supplementary Textbooks and The Educational Aids, The Ministry of Education

“**Javaneh**” is an educational, analytical and research magazine which is published quarterly. It aims at giving information, disseminating research findings and interchanging ideas between scholars and publishers regarding supplementary textbooks or educational aids development process.

Considering objectives of the ministry of education, publishers try to improve their knowledge and job's experience continually. Through this magazine, they also try to promote by using their existing potentials.